

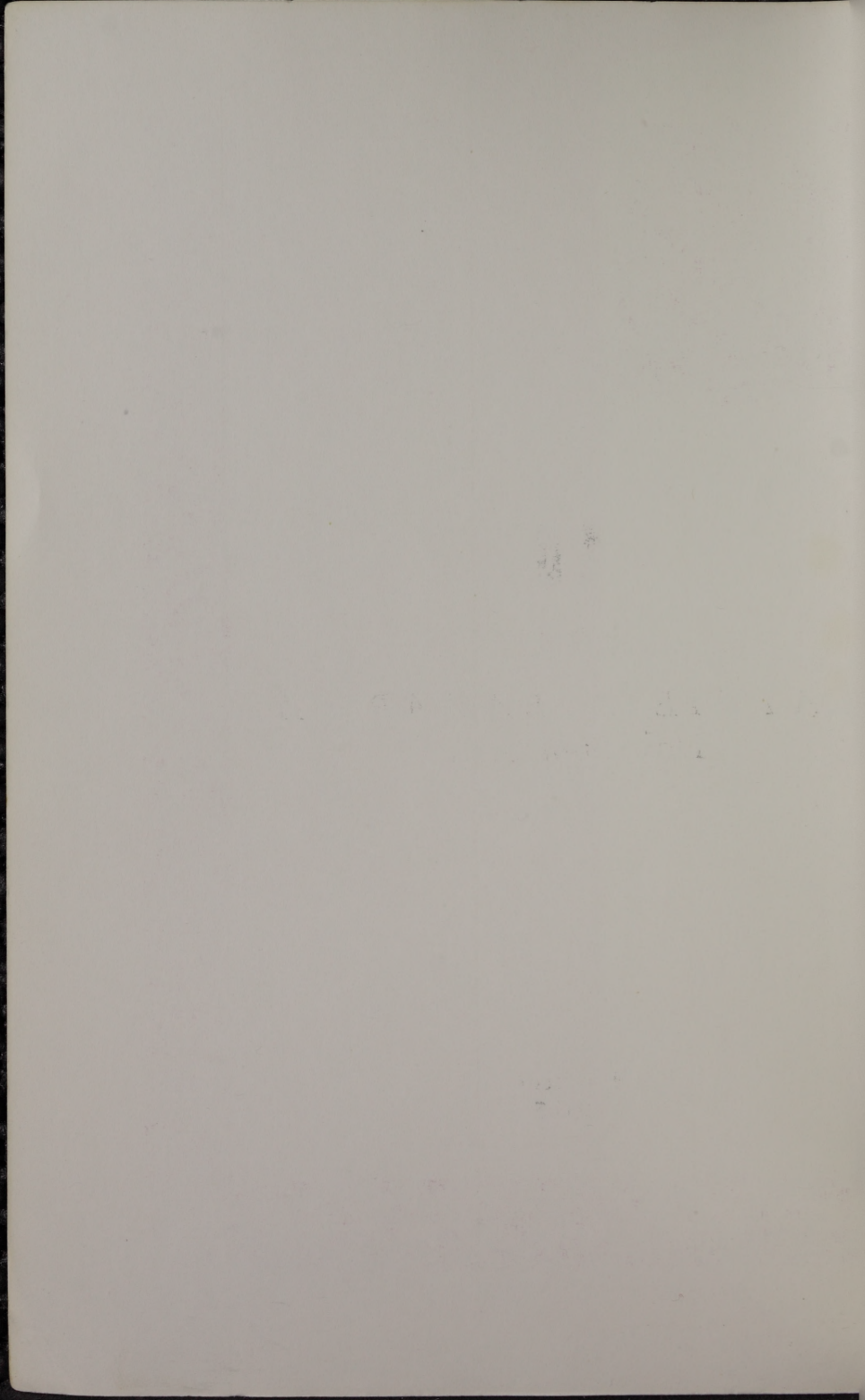
40

GADI

LATVIEŠI BAVĀRIJĀ

– Dokumentācija –

Minchene
1986

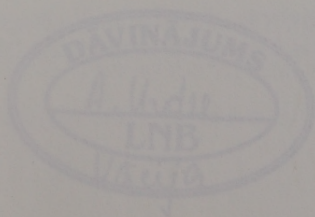
93-2
L 235

♡

L
9

40
GADI
LATVIEŠI BAVĀRIJĀ
- Dokumentācija -

München
1995

B

98-3
L 235

L
9

IZDEVUMS - "JUBILEJAS" ŽĒMĒ

1945. gada pavasarī ap 140.000 lat-

vieši bija spiesti tātāt savu

un

naca Rīstun-Vacijs, tagadējā Bundesrepu-

blika. Tā daudz atrada savas pagaidu

majvietas. Iztalāta

40 gadu laikā

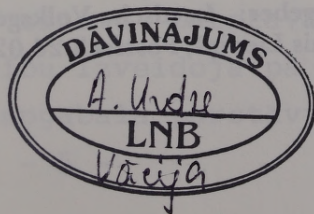
nacionālās eksistences

Diemžēl

40 G A D I LATVIEŠI BAVĀRIJĀ

– Dokumentācija –

Minchene
1986

© Copyright 1986 by Latvian Community in Bavaria

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA

~~98-5-339~~
0302043916

Herausgeber: Lettische Volksgemeinschaft in Bayern,
c/o Jānis Liepiņš, Postfach 26 02 17, 8000 München 26

IZDEVUMS - "JUBILEJAS" ZĪMĒ

1945.gada pavasarī ap 140.000 latvieši bija spiesti atstāt savu dzimteni un doties bēgļu gaitās. Lielākā daļa nonāca Rietum-Vācijā, tagadējā Bundesrepublikā. Tā daudzi atrada savas pagaidu mājvietas arī Bavārijas pavalstī. Nevienam tai brīdī nedomāja, ka vēl pēc 40 gadiem būs svešas zemes malā jācīnās par savas nacionālās eksistences uzturēšanu. Diez vai šos četrus gadu desmitus mēs būtu savu latvisko vidi saglabājuši, ja trimdas sākumā neizveidotu nacionālās organizācijas un pārstāvības.

Tā jau 1945.gada vasarā noorganizēja Dienvid-Vācijā, t.s. "amerikāņu zonā" latviešu centru - Bavārijas latviešu nacionālo komiteju prof. A. Švābes vadībā. Tā paša gada rudenī izveido Vācijas latviešu pārstāvību, ievēlot Latviešu Centrālo Padomi un Latviešu Centrālo Komiteju. Neskatoties uz to, Bavārijas latvieši varēja paturēt zināmu patstāvību, jo LCP/LCK savu darbību izveidoja pa apgabaliem. Ievēlētiem apgabala pārstāvjiem bi-

ja, un ir vēl šodien iespēja veidot sabiedriskas norises atbilstoši vietejiem apstākļiem un saziņa ar vietējam organizācijām. Daudzi nozīmīgi kulturāli un sabiedriski pasākumi ir bijuši Bavārijas latviešu roku darbs.

Šis rakstu krājums pierāda, kādas pūles, darbs un līdzekļi ir ieguldīti latviskās eksistences uzturēšanai un nodrošināšanai trimdā.

Šai sakarībā vēlos izteikt pateicību visiem tautiešiem, amata personam, baznīcam un latviešu organizācijām par kopēji veiktajiem pienākumiem un uzdevumiem. Tāpat pateicība pienākas Vācijas (Bundesrepublikas) valsts un Bavārijas pavalsts iestādēm par sniegto atbalstu mūsu kulturālās un sabiedriskās dzīves atbalstīšanu.

Lielu paldiesu ir pelnījis apgabala pārstāvis J.Liepiņš par šo trimdas vēstures dokumentāciju. Gribu pieņemt, ka viņam būs sekotāju.

Minsterē, 1986.g.aprīlī Arturs Cipulis
LCK priekšsēdis

IEVADAM

Ideja par šo dokumentāciju radās drīz pēc tam, kad Latviešu Centrālā Komiteja bija man uzticējusi Bavārijas apgabala pārstāvību. Tā kā biju tikai dažus gadus atpakaļ, atvācies uz Mincheni, citas latviešu novietnes tikpat kā vēl nepazinu. Sākās sarakstīšanās ar komiteju, Daugavas Vanagu un draudžu pārstāvjiem, lai savāktu derīgas informācijas par sabiedriskām aktivitātēm šinī apgabalā, kas ar savu 70.000 kv.km platību ir drusku lielāks par Latviju, iedzīvotāju ziņā pat 5 reizes lielāks... Pirmie soļi personīgā kontaktā ar tautiešiem citās novietnēs tika sperti, kad kopa ar LCP vicepriekšsēdi Pāvilu Brūveru un mūziķi Uldi Grasi apciemojām Memmingenas un Nirnbergas tautiešus, vēlāk biju Virzburgā un Rozenheimā, vienīgi Augsburgu un LKIA mītni Auciemā pazinu jau no agrākiem laikiem.

Visi šie apciemojumi deva aptuvenu pārskatu par tagadējo stāvokli, bet trūka informācijas par to laiku, kad šeit Bavārijā dzīvoja liela daļa no tiem 120.000

latviešu bēgļiem, kas atradās 2. pasaules kara beigās Rietumvācijā.

Tā vien 40 gadu "jubileja" 1985. g. bija iegansts, lai vēl varētu saņemt aculiecinieku stāstus par Bavārijas trimdas gadiem. Bet jau tagad liela daļa informācijas ir gājusi zudumā, nav vairs ziņas par piem. Ansbachu, Regensburgu, Gincburgu un citām vietām, kur agrāk bija liela rosība. Par nožēlošanu arī paredzēto rakstu par Minchenes DV un komiteju darbību vairs nesaņēmu, jo ilggadīgais DV nodaļas un Latviešu komitejas priekšsēdis, iepriekšējais Bavārijas apgabala pārstāvis Pēteris Biezais šogad nomira.

Izsekojot tautiešu pēdām Bavārijā, bija interesanti dzirdēt norādījumu, ka jau pirms 350 gadiem 30 gadīgā karā ar zviedru karaļa Gustava Adolfa armiju šeit iesoļoja arī latviešu karavīri. Vārdi kā "Ābele", vai "Saule" telefona grāmatās vēl tagad norādot uz latviešu izcelsmi, lai gan vārdu nesēji to vairs nezina.

Lasot iesūtītos manuskriptus nāk prātā doma, vai tikai ar mums nevarētu laika tecējumā gadīties tas pats - jau tagad redzams no latviešu sabiedrības de-

mogrāfiskiem datiem, ka - trimdai ieilgstot, nākošo 20 gadu laikā vairs dzīvos tikai 40% no kopskaita, t.i. apmēram 400 no tagadējiem aplēstiem 1.000 Bavārijas latviešiem, un tie ir izkaisīti teritorijā, kas ir lielāka par Latviju!

Lai gan šīs perspektīves neizskatās iepriecinošas, tomēr nezaudēsim cerības uz pozitīvām pārmaiņām Latvijā, kuras ietekmētu arī mūsu šejienes dzīvi. Varbūt jau Bavārijā tomēr pieaugs latviešu skaits, vai nu dzimstība kāpināsies jeb arī aizjūras latvieši aizpildīs topošos robus. Derētu pārdomāt kādas tautietes izteicienu:

Kāpēc vairāk latviešu neatvācas uz skaisto Bavāriju, jo šeit ir tautiešiem radnieciska atmosfāra: arī latvieši mīl tradīcijas, alu un dabu!

Sirsnīgi pateicos visiem, kas sarakstījuši šo dokumentāciju.

Minchenē, 1985. g. 18. novembrī

Jānis Liepiņš

RADIO BRĪVĀ EIROPA MINCHENES LATVIEŠU SABIEDRĪBĀ

Kopš 1975. gada, kad Minchenē tika nodibināta latviešu nodaļa radio brīvība, šis faktors ir ievērojami ietekmējis latviešu sabiedrību Minchenē un līdz ar to Bavārijā.

1975. gadā tika izveidotas trīs latviešu redakcijas radio brīvība ietvaros, kur latviešu redakcija toreiz tika dēvēta par "brīvības raidītāju" un kā tāds tas vēl joprojām ir pazīstams plašā latviešu sabiedrībā visā pasaulē. Toreizējais "brīvības raidītāja" galvenais redaktors bija V. Kreicbergs, kas aktīvi iesaistījās Minchenes latviešu sabiedrības dzīvē. Pēc aiziešanas pensijā V. Kreicbergs pārcēlās uz Vašingtonu un šodien darbojas kā Latvijas sūtniecības padomdevējs Vašingtonā.

"Brīvības raidītāja" redakcijas vadību pārņēma Vilis Skultāns, kas tāpat kā viņa priekšgājējs, bija aktīvs un joprojām ir Minchenes latviešu sabiedrībā. Vilis Skultāns kopā ar savu sievu Liliju -

ārsti - vienmēr ir bijuši atsaucīgi latviskiem pasākumiem un tos visdažādākā veidā veicinājuši. Savas darbības laikā Vilis Skultāns "brīvības raidītāja" redakcijas darbā iesaistīja galvenokārt gadus jaunos cilvēkus ar domu, lai nodotu jaunatnei latviešu žurnālistikas tradīcijas /Skultāns pats darbojies par žurnālistu jau kopš agras jaunības/ un lai ar "jaunām asinīm" stiprinātu Minchenes latviešu sabiedrību. Tas viņam arī lielā mērā izdevies.

Aizejot pensijā, Vilis Skultāns savu vietu nodeva vidējās paaudzes pārstāvim - vēsturniekam doktoram Jānim Arvedam Trapānam, kas ar gluži jaunu pieeju centās mainīt "brīvības raidītāja" statusu. Pirmkārt, tika mainīts latviešu redakcijas nosaukums: tas turpmāk tika saukts par radio brīvība. Tad Dr. Trapāna ierosmē baltiešu redakcijas tika apvienotas un kļuva par autonomu vienību "Baltijas valstu raidītājs", pie radio brīvība. Šāds stāvoklis turpinājās aptuveni gadu, kad beidzot tika panākta baltijas valstu raidītāja pilnīga iekļaušana radio Brīvā Eiropa - tā uzsverot ASV nostāju Baltijas

inkorporācijas neatzišanā. Visu šo laiku Dr. Jānis Trapāns aktīvi iesaistījies arī Minchenes latviešu sabiedrības dzīvē - to dažādi atbalstot un pašam piedaloties sarīkojumos, kā arī sakot runas svētku reizēs. Līdz ar Dr. Jāni Trapānu uz Mincheni pārnāca arī viņa sieva Rasma, kas ir ieguvums visai latviešu sabiedrībai. Bez tam, Dr. Jānis Trapāns piesaistījis radio Brīvā Eiropa darbā jaunus cilvēkus, kas stiprina Minchenes latviešu sabiedrību. Vasarās Dr. Jānis Trapāns devis iespēju latviešu jauniešiem no Savienotajām Valstīm praktizēties radio Brīvā Eiropa latviešu redakcijā, tā dodot tiem iespēju iepazīties gan ar darbu žurnālistikā, gan ar Minchenes latviešu sabiedrību.

Izšķiroša loma radio Brīvā Eiropa administrācijai bija Minchenes latviešu kora dibināšana. Radio vadība piešķīra Minchenes latviešu kora meģinājumu vajadzībām telpu ar klavierēm, kuru latviešu koris varēja izmantot reizi nedēļā. Tā kā lielais vairums kora dziedātāju tobrīd bija nodarbināti pie radio, tad šāds risinājums ļoti labvēlīgi ietekmēja meģinājumu norisi - reizi nedēļā pēc darba uz

mēģinājumiem toreiz bieži vien ieradās ap 20 cilvēku, kas bija viens no labākajiem laikiem Minchenes latviešu kora vēsturē. Pēc tam, kad radio Brīvā Eiropa ēkā notika sprādziens, daudzas telpas bija sagrautas, un šauro apstākļu dēļ latviešu koris savus mēģinājumus radio Brīvā Eiropa telpās vairs nevarēja turpināt. Tajā brīdī korim pretimnākšanu izrādīja Haus der Begegnung vadītājs Jānis Liepiņš, un Minchenes latviešu koris savus mēģinājumus varēja turpināt tur.

Vēl jāpiemin, ka radio Brīvā Eiropa latviešu redakcija kalpo kā magnēts ievērojamu latviešu sabiedrības pārstāvju pievilkšanai no visas pasaules. Pateicoties radio Brīvā Eiropa latviešu redakcijas viesmīlībai, Minchenē ir viesojies liels skaits latviešu sabiedrisko darbinieku no ASV, Kanādas, Austrālijas un sa-protams - no visas brīvās Eiropas.

Pāvils Brūvers

Minchenes latviešu koris 1982.g.

1.rindā(no kr.): Maruta Grase, Rasma Liepiņa, Alise Stepaneka, Dzintra Bunga, Inta Wiest, Barbara Rūse,

2.rindā: Janis Segliņš, Marija Bacha, Rita Brūvere, Dainuvīte Neimane, Pāvils Brūvers,

3.rindā: Aivars Spīģers, Arvīds Brencis, Richard Wiest, Andrejs Urdze, Uldis Grasis, Eriks Ruisis, Jānis Liepiņš, Juris Nolle, Andris Skrastiņš.

LATVIEŠI PĒCKARA DP NOMETNĒS AUGSBURGĀ

Ir diezgan grūti pēc vairākiem gadu desmitiem notēlot to stāvokli, kādā atradās latviešu bēgļi pēckara Augsburgā. To laiku liecinieki ir izklīduši pasaulē vai aizgājuši mūžībā. Pēc pārpalikušajiem komiteju sēžu protokoliem var tikai apmēram stādīties priekšā toreizējos apstākļus, notikumus un atrodošo cilvēku skaitu nometnēs. Kādi vārdiski saraksti nav atrodamī. No sēžu protokoliem redzams, ka satiecība nav bijis sevišķi liels tikums toreizējo komitejas vīru starpā, jo to sastāvs un amatpersonas ir bieži mainījušās.

Pēc atrodamām ziņām Augsburgā 1945.g. vasarā izveidotas 2 DP nometnes - Augsburg-Hochfeld un Augsburg-Haunstetten.

Hochfeldas DP nometne atradusies dzelzceļnieku dzīvojamās 3 stāvu blokmājās. Amerikāņu armija likusi vācu iedzīvotājiem atbrīvot šos dzīvokļus ārzemju bēgļu novietošanai, dzīvokļos bijis

jāatstāj visas tur esošās mēbeles. Māju atbrīvošana ir notikusi vairākos posmos, jo ārzemju bēgļi Augsburgā pulcēti likvidējot apkārtnē mazākās pulcēšanās vietas.

Pēc komitejas sēžu protokoliem 1945. gada rudenī Hochfeldas nometnē bijis ap 1.300 latviešu, apmēram tikpat daudz igauņu un stipri mazāk lietuviešu, 1946. gada vasarā vairāk kā 2.000 latviešu. Mājuvietu šeit atraduši arī daudzi no gūsta atlaistie legionāri, kuriem gan lielāko tiesu pēc septembrī notikušā skrīninga vajadzēja nometni atstāt. Tā 1946 g. oktobrī Hochfeldā bija palikuši tikai 1.925 latvieši.

No nometnes sākuma šeit sapulcinātiem apmēram 700 krievu tautības bēgļiem 1945. g. rudenī vairs nometnē nav atradies neviens. Itkā tie repatriēti atpakaļ uz Padomiju. No tā laika Hochfelda ir bijusi tīra baltiešu nometne, katrai tautībai bija sava nacionālā komiteja un kopēja baltiešu pārstāvniecība. 1946. g. vasarā sākusi darboties Augsburgā t.s. Švābu komiteja ar biroju ārpus nometnes, Augsburgas pilsētā. Viņas uzdevums bija nodibināt un uzturēt sakarus ar pārējām

latviešu nometnēm un kopām Švābu apgabalā. Tā pastāvējusi 2 gadus un izbeigusi savu darbību 1948. gada beigās.

Jau 1946. gada vasarā izveidojusies Hochfeldas nometnē pamatskola, rudenī klāt nākusi ģimnāzija, kura nosaukta Aulsekļa vārdā. 1948. gadā izlaisti 34 abiturienti. Izceļojot nometnes iedzīvotājiem ģimnāzija 1. aprīlī 1950. g. izbeigusi pastāvēt.

Pastāvējuši ir arī saimnieciski uzņēmumi. Zem Tautas Augstskolas virsvadības strādājušas daudzas visādākas darbnīcas, no kurpniekiem līdz zeltkaļiem. Telpas tika izveidotas un izbūvētas sagrauto bloku pagrabos un salabojot citas karā cietušās telpas no kursantiem un klaušu kārtā norīkotiem nometnes iedzīvotājiem. Izveidojies kooperatīvs "Turība", vēlāk "Zemgale", kurš īsti saimnieciski uzplaucis pēc naudas reformas. Tā pamatkapitāls bijis starp nometnes latviešiem pārdotās pajas. Kooperatīvs aktīvi atbalstījis pastāvošās skolas, kā arī citus pasākumus, ar ziedojumiem naudā un graudā. Bijuši arī mazāki privātpersonu uzņēmumi kā mai-

ņas veikali, augļu un sakņu kioski. Par saimniecisko rosību liecina jau tas, ka militārā policija 1948 g. vasarā kādā pēkšņā rācija atradusi nometnē 275 cūkas apdzīvoto un sagrauto bloku pagrabos un citās vietās.

Augsburgā pastāvējusi DP slimnīca priekš visa UNRRA un IRO apgabala.

1946., 1947. un 1948. gadi bijuši sabiedriski un kulturāli ļoti rosīgi. Daugavas Vanagiem bijis 1948. gadā pat savs klubs.

1946. gada vasarā Augsburgā notikusi latviešu dziesmu un baltiešu tautu sporta svētki. Visas nometnes pastāvēšanas laikā izdots novilkts laikraksts "Nākotne". Sarīkotas daudzas teātra izrādes ar pašu un citu latviešu nometņu uzvedumiem pilsētā irētā teātrī (Ludwigsbau). Notikusi gleznu izstāde Augsburgas Schätzlerpalast. Visi citi sarīkojumi notikuši nometnē koka barakā, kuru paši nometnes iedzīvotāji saveduši kārtībā, uzbūvējot pat altāri draudzes Dievkalpojumu vajadzībām. Abās Augsburgas nometnēs pagaidu mājvietu atraduši arī tuvu pie lo mācītāju, ies-

kaitot prāvestu Ķullīti. Šķiet, ka Hochfeldas un Haunstettes nomettes kulturālā dzīvē ļoti sadarbojušas, kaut katrā vietā pastāvējusi sava komiteja.

Likvidējot Haunstettes nometni 1950. g. janvārī uz Hochfeldu vēl pārnākuši vairāki simti latviešu. Cik vispār kādreiz šai nometnē bijuši latvieši, nav šodien nekādi noteikti skaitļi atrodam.

Kā ļoti augsti vērtējams notikums latviešu dzīvē nometņu laikā tiek atzīmēts sūtņa Zariņa un kundzes apmeklējums Augsburgā 1946. g. vasarā.

Sākoties izceļošanai Augsburgā blakus nometnei esošās Infanterijas kazarmēs tiek ierīkots izceļošanas centrs. Caur to gājuši neskaitāmi latviešu izceļotāji no daudzām nometnēm. Daudzi atrada šeit arī nodarbošanos, līdz paši kā izceļotāji atstāja Vāciju.

Līdz ar izceļošanu un iedzīvotāju, kā arī organizatoru skaitļa samazināšanos pamazām izsīka nometņu sabiedriskā dzīve

arī Augsburgā. Pieaugums radies vēl 1951. gada jūnijā, kad no Ingolstadtes uz Augsburgu pārvietots pulciņš latviešu.

Hochfelda, kā latviešu nometne Augsburgā, beidz pastāvēt 1951. g. novembrī. Pārpalikušie, pagaidām dažādu iemeslu dēļ neizceļojušie, tika izvietoti šim nolūkam celtās mājās Augsburgas priekšpilsētā Kriegshaber. Dažiem vēl vēlāk radās izdevība izceļot, bet šodien Augsburgā, ieskaitot apkārtni, dzīvo vairs tikai nedaudz vairāk par 25 latviešiem.

Jānis Sproģis

IESVĒTĪBAS AUGSBURGĀ 1968.g.2.jūnijā

No kreisas: Māra Skrastiņa, Ruta Meldere,
Adris Skrastiņš, Rasma Teichmane, māc. K.Zuika

LATGAĻU KULTURĀLI - SABIEDRISKĀ UN RELIGISKĀ AKTIVITĀTE BAVĀRIJĀ

Ja iet runa par latgaļu kulturāli - sabiedrisko dzīvi un aktivitāti, tad nevar nepieminēt arī reliģisko dzīvi.

M. Bukša 1957. g. izdotā *Latgaļu literatūras vēsturē* atrodamas dokumentālas liecības, ka baznīckungi bija vieni no galveniem darbiniekiem latgaļu literatūras druvā un kultūras attīstības veicinātājiem. Bet runājot par latgaļu profāno kulturāli - sabiedrisko aktivitāti un darbību Bavārijā, tad atkal nevar apiet tās galvaspilsētu Mincheni, kas jau no seniem laikiem pazīstama kā visas kulturālās dzīves pulsejošo centru. Ar savu vēsturisko architektūru, monumentiem, teātriem, muzejiem, mākslas galerijām, Minchene arī pēc kara, neraugoties uz daudziem postījumiem no gaisa uzlidojumiem, fascinēja un pievilka bezdzimtenes palikušo starptautisko inteligenci. Ir nenoliedzami, ka uz viņu kulturāli - sabiedrisko aktivitāti aktīvi un pozitīvi iedarbojās šis vitālās pilsētas garīgais

izstarojums, dodot impulsus darbībai un līdz ar to arī pasargājot no nacionāla paguruma, grimstot ilgās pēc dzimtenes atstātas kara liesmās un vēlāk nokļuvušas sarkanā tvanā.

Arī latgaļi atrada sev piemēroto apmešanos katoliskā Bavārijā. Svētceļojumu vietā Altetingenā un apkārtnē bija apmetušies latviešu katoļu bīskapi un citi garīdznieki.

Pateicoties redaktora Vl. Loča uzņēmībai, Minchenē izveidojās latgaļu kultūrālais centrs ar viņa nodibināto un vadīto A. Jurdža fondu un atjaunoto P/S Latgaļu izdevniecību. Pirms došanās trimdā, plašo Latgaļu izdevniecību viņš vadīja Daugavpilī.

Trimdā tika izdotas pāri par 120 grāmatas, piemiņas markas, mākslinieka J. Soikāna zīmējumi, veltītas Aglonas baznīcas paaugstināšanai par bazīliku, ar pāvesta Jāņa Pāvila II. portreju, ar kardināla Vaivoda portreju, sakarā ar viņa paaugstināšanu par kardināli un c. Pavisam ir izdotas 32 nepastmarku sērijas. Markas un grāmatas uz pieprasījumu tika nosūtītas Eiropas un aizjūras zemju bibliote-

kām, institūtiem, archīviem, bet arī privātpersonām. Pasūtīnātājiem visā brīvajā pasaulē tiek izsūtīti regulārie izdevumi: "Tavu zemes kalendars", žurnāls "Dzeive" un laikraksts "Latgolas Bolss".

Minchenē tika rīkotas latgaļu kultūrdienas ar grāmatu galdu, etnogrāfisko darbu un mākslinieka J. Soikāna gleznu izstādi. Notika teātra uzvedums.

Referenti, ar bij. Latvijas ministru un sūtni Parīzē priekšgalā, sniedza pārskatu par latgaļu kultūras attīstību.

Uz Vl. Loča ierosinājumu tika nodibināts Latgaļu pētišanas institūts, lai gan arī viņš bija līdzdarbinieks, tad galvenie institūta darbinieki ir Amerikas Savienotās Valstīs. Institūta zinātnisko rakstu krājumus Acta Latgalica, septiņus sējumus, izdeva P/S Latgaļu izdevniecība Minchenē.

Kad Minchenē pie Radio Liberty nodibinājās latviešu redakcija raidījumiem uz okupēto Latviju, tad arī latgaļu raidījumiem tika iedalīts laiks, bet tikai 5 minūtes nedēļā. Latviešu raid. 270 min. ned. Vēlāk tika panākts latgaļu raidījumu laika pagarinājums uz 30 min. nedēļā un ar

savu sākuma signālu raidījumu nosaukumu "Latgolas Bolss". Laika tecējumā Minchenē izveidojās 4 latgaļu organizācijas: A. Jurdža fonds, P/S Latgaļu izdevniecība, Latgalisko raidījumu komiteja un Latgaļu sētas fonds.

Vl. Loča dzīvoklī Minchenē sanāca kopā visi Latgaļu kulturāli - sabiedriskās un reliģiskās dzīves pavedieni. Tur noturēja apspriedes un baudīja viesmīlību daudzi latgaļu garīdznieki un tautieši no Eiropas un aizjūras zemēm. Vl. Locis prata arī uzturēt ciešus kontaktus ar augstākiem garīdzniekiem un vadošiem lajiem okupētā dzimtenē. Kad Vatikānā ieradās kardināls Vaivods, vai citi garīdznieki, viņi arvien uzņēma sakarus ar Mincheni un Vl. Locis tūdaļ devās pie viņiem uz apspriedi.

No A. Jurdža fonda līdzekļiem tika sniegts atbalsts vajātiem priesteriem, teologijas studentiem un režīmā cietušiem un nokļuvušiem grūtībās.

Bīskapa K. Duļbinska reabilitācijai A. Jurdža fonds izsūtīja petīciju augstākiem garīdzniekiem, valstu un valdību vadītājiem, politiķiem, sabiedris-

kiem darbiniekiem, humanitārām organizācijām visā brīvajā pasaulē, kopskaitā 10.000. Petīcijai tika pievienota mākslinieka un grafiķa J. Soikāna zīmētā piemīņas marka ar bīskapa Duļbinska portreju un tekstu 10 valodās. Šī akcija prasīja ļoti daudz darba, bet viņa ilustrēja Baznīcas un reliģijas apspiešanu okupētā Latvijā, guva arī pārsteidzoši lielu atsaucību, bet no latviešu garīgās vadības kritiku un nosodīšanu par "iejaukšanos Baznīcas lietās" (!?)

P/S Latgaļu izdevniecības drukātās lūgšanu grāmatas un svētus rakstus, A. Jurdža fonds pa dažādiem kanāliem un aplinkus ceļiem sūtīja uz okupēto dzimteni. Lielākā sūtījumu daļa arī sasniedza mērķi.

A. Jurdža fonda iesniegums ANO ģenerālsekretāram Valdheimam 22.4.74. gadā paglāba latgaļu vēsturisko baznīcu (pie Rēzeknes) no paredzētās nojaukšanas.

Kamēr vēl pastāvēja Latviešu katoļu misija Rietumvācijā, viņas direktors prāvests R. Mutulis latgaļu katolticīgus, arī no provinces, pulcināja regulāros dievkalpojumos Minchenes skaistākajā ba-

roka Sv. Michaela baznīcā. Aglonas Dievmātes krāšņais karogs, kuru prāv. R. Mutulim pagatavoja latviešu mūķienes Holandē un bīskaps Boļeslavs Sloskāns to iesvētīja latviešu dievkalpojumā Eucharistiska Kongresa laikā Minchenē, vienmēr tika uzstādīts pie altāra. Tas latgaļiem bija garīgās vienotības simbols un Aglonas svētnīcas daļa trimdā.

Bet kad prēlats Ručs atcēla prāvestu Mutuli no misijas direktora amata, ieceļot citu un drīzumā misiju likvidēja ar pamatojumu: Latviešu katoļu Vācijā tikpat kā vairs nav, pastorālā aktivitāte ļoti apsīka. Ar prāvesta Mutuļa aiziešanu tā kunga dārzā, latviešu katoļu garīgā aprūpe Bavārijā pilnīgi izbeidzās. Pēc viņa apbedīšanas vienotības simbolu - Aglonas Dievmātes Karogu prel. Ručs paņēma līdzī uz Beļģiju. Viņš arī protestēja pie Minchenes ordinariāta prēlata Milera pret prāvesta M. Lizdika sprediķi teikto latgaļu valodā. Viss tas vēl arvien ļoti nospiež katoļu latgaļus.

Jurdža fonda vadība sadarbībā ar kapuciņu tēvu Ladislavu, bijušo misionāru Rīgā, izkartoja dievkalpojumu, veltīto

mirušā mocekļa bīskapa Boļeslava Sloskāna gada dienai 18.4.1982. g. Altetingenas bazīlikā. Procesija no Želastības Kapella, kur bīskaps bieži kavējās lugšanās par latviešu tautu, uz bazīliku ņēma dalību Minchenes latvieši tautiskos tērpus ar Latvijas valsts karogu, bet latvieši no Memingenas un invalīdu nama "Gauja" ar LKIA karogu. Ļoti trūka Aglonas Dievmātes Karogs, bet pūles to dabūt no Belgijas palika bez panākumiem. Kā atvietojumu tam, operdziedonis Boriss Piekalnītis nodziedāja Aleksandra Ancāna Aglonas Dievmātei veltīto himnu "Aglona" kapuciņu tēva Kosmas ērgeļu pavadījumā.

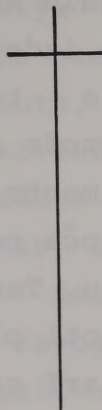
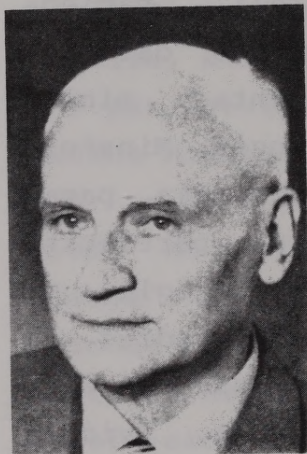
Galvenus fragmentus no procesijas un dievkalpojuma bazīlikā, kas bija pārpildīta ar vācu svētceļotājiem un ordeņa māsām, Bavārijas televīzijas parraidīja vakara programmā ievadījumā ar bīskapa Sloskāna ciešanu gaitām Padomju ieslodzījumos un viņa portreju. Vietējie laikraksti publicēja foto uzņēmumus no procesijas, dievkalpojuma un plašus rakstus.

Smags sitiens un liels zaudējums latgaļiem visā pasaulē bija Vladislava Loča pēkšņā nāve 1984. g. 30. decembrī. Ar šo visaktīvāko un viscēlāko Latgales

dēla aiziešanu aizsaulē, latgaļi trimdā un dzimtenē kļuva stipri nabadzīgāki. Pārtrūka arī latgaļu kulturāli - sabiedriskā rosība un izdevniecības darbība, kamēr aizgājēja testamenta minēts dzejnieks un filozofs A. Spogis Minsterē un Dr. med. J. Dimants ASV, varēja pamazām uzsākt Vl. Loča no nāves pārtrauktā darba turpināšanu. Tas nebūs viegli, jo Vl. Locim bija ļoti plašas pieredzes kā izdevniecībā, tā arī sabiedriskā darbā.

Dzejnieks un gleznotājs A. Zvidris no Kanādas savā 2.9.1985. gada vestulē raksta: "Tāds otrais Locis mums vairs nebūs." Patiesi var droši teikt, ka nebija un arī nebūs, jo viņš bija īsts un nepārspējams censonis, kas visu savu enerģiju, dzīvi un intereses ziedoja latgaļu lietai un kultūrai. Viņš nemitīgi kala rotas savai tautai un dzimtenei. Šeit Minchenē, respektīvi Bavārijā, attīstījās un plauka latgaļu kultūra trimdā. Šeit auga tās bagātība. Šeit ar latgaļu kultūras dārgakmeņiem un krāšņām etnogrāfiskām rotām pildījās pūra lāde dāvanai brīvai dzimtenei un tautai.

I. Blažēvics

M. D.

Vladislavs Lócis

Dzimis 1913.g. 4. janvārī

Dricānu pogostā

Miris 1984.g. 30. decembrī

Minchenē

Apglobóts 1985.g. 7. janvārī

Minchenes Rítumu kopūs

(Westfriedhof)

Svēteigi myruši, kas mērst
tymá Kungá. Nu šó breiža,
soka Gors, tim jóatsadus
nu sovom pyulem, jo jús
dorbi tim sekoj.
(Atkl. 14,13)

KARA INVALIDĪDU NAMS "GAUJA" AICINA CIEMOS

Ikviens brīvās pasaules latvietis savas ceļojumu gaitās var pārlicināties, ka kara invalīdu nams "Gauja" Au ciemā pie Illertissenas ir sabiedriskās darbības centrs latviešiem Dienvidvācijā. Tas kalpo netik vien latviešu kara invalīdu vajadzībām un visu tautiešu atvaļinājumu pavadīšanai, bet arī daudzējādiem latviešu sabiedrisko organizāciju saietiem. Šāds sabiedriskais centrs Dienvidvācijā bija nepieciešams jau aiz tā iemesla vien, ka ne katram tautietim veselības vai finansiālo apstākļu dēļ būs iespēja apmeklēt patālo, vēl būvē esošo "latviešu centru" Minsterē. Bez tam, tieši Dienvidvācija ir lielākais turisma centrs Vācijā, kuru cenšas apmeklēt katrs, kam tas ir iespējams. Un šeit kara invalīdu nams "Gauja" ir ērtāka un lētāka apmešanās vieta visiem tautiešiem, kuri apceļo Dienvidvācijas skaistākās vietas un grib pavadīt te savus atvaļinājumus. Namā ir liela sabiedriska zāle 200 personām, klu-

ba telpa 60 personām, televīzijas telpa, bibliotēka ar 1200 latviešu grāmatām, 14 viesu istabas u.c. Apmeklētāju rīcībā ir arī liels dārzs ar laubīti un plašas mašīnu novietošanas iespējas. Te jāpiezīmē, ka Au ciems atrodas līdzenā vietā, skaidrā apkārtnē, gaisa Kurorta, Brandenburg, tuvumā. Pastāv lieliskas pastaigas iespējas Illeras upes krastos. Au ciems atrodas 20 km no Ulmas un 35 km no Memingenas.

Tas viegli sasniedzams par auto ceļu A7 nobrauktuve Illertissen. Arī dzelzceļa stacija, Illertissen, ir tikai 2 km no Au ciema "Gauja".

Adrese - Versehrtenheim "Gauja", Hauptstr. 28, 7919 Au bei Illertissen, Tel. 07303/3808. Katris tautietis ir mīļi gaidīts ciemiņš!

Leons Gutbergs LKIA CV

Kara invalīdu nams "Gauja" (pa kreisi) kopā ar jaunbūvi

INGOLSTADTES LATVIEŠU DP NOMETNE

Ingolstadtes latv.DP nometnes tiešā dibināšanas diena nav zināma, bet sākumi meklējami 1945.gada maija-jūnija mēnešos. Tieši pilsētā strādājušie sākuši organizēt vienkopus, pamatojoties uz amerikāņu militārās pārvaldes rīkojumu un noteikumiem par bijušiem ārzemju strādniekiem Vācijā. Kā pirmo apmešanās vietu, latvieši dabūjuši "Deutsche Spinnerei Maschinenbau" fabrikas halli, ar fabrikas blakus telpām, kur pa kara laiku mitinājušies franču kara gūstekņi, municijas fabrikas strādnieki. Šī nometnes daļa, latviešu nometnei paplašinoties uz citām ēkām, paturēja savu nosaukumu kā "franču nometne".

Telpas bijušas neiedomājami sliktā stavoklī, jumts caurs u.t.t. bet pieliekot pūles, pirmā nometnes administratora Jāņa Lāča vadībā, un ņemot vērā, ka bija vasara, izdevies kaut cik dzīvošanas apstākļus uzlabot. Pamazām, bet nepārtraukti ieradušies arvien jauni iedzīvotāji no apkārtnes, daudzi gan, kuriem

kautcik ciešami apstākļi bijuši jau kara laikā, kavējušies pārcelties uz nometni, bet vilinājis brīvais, un tiem laikiem labais uzturs.

Līdz rudenim latviešu skaits sasniedzis apm.500, ar laiku iegūtas nometnes vajadzībām arī citas ēkas, ģimenes ar bērniem dabūjušas pieklājīgus dzīvokļus. Fabrikas halle kļuva par pārtikas noliktavu un izdales punktu. Liela priekšrocība bija pie fabrikas piederošais lielais parks, kurš bija latviešu rīcībā. Tur tika ierīkots, starp citu arī sporta laukums, dažādām sporta nodarbībām, par sporta piederumiem gādāja amerikāņu YMCA/YWCA. Pat milzīgai teltij vēl palika vieta, kur uz laiku novietoja pirmos no gūsta atlaistos bij. karavīrus. Nometnes iemītnieki gan visu DP nometnes pastāvēšanas laiku bija sadalīti 3 vietās pilsētā, vienā gadījumā pat 3 km.no centra. Pilnīgā latviešu rīcībā bija 2 ēku grupas, turpat arī koka baraka ar dažiem dzīvokļiem un telpu sabiedriskām vajadzībām. Jau 1945.gada vasarā tika nodibināta latv. pamatskola un ģimnāzijas 2 pirmās klases. Skolotāju nebija trūkums, varētu

teikt pat pārpilnība. Rosīgi sāka veidoties sabiedriskā dzīve, tika izvestas komitejas vēlēšanas, kura tad pēc militārās pārvaldes noteikumiem, bija atbildīga par nometnes iekšējo kārtību un saņēma no UNRAS atalgojumu.

Nodibinājās latv.ev.-lut.draudze bij. Mālpils draudzes mācītāja Arvīda Reinsona vadībā. Skautus vadīja Osvalds Blums, nodibinājās arī jaukts koris Ērharda Eicēna vadībā. Latv. Sarkanā Krusta nodaļu vadīja Dr.Bišofs un A. Markitāne. Teātra kopa deva labas kvalitātes izrādes līdz 1947. gadam, kad aktieriem pārceļoties uz citām nometnēm izbeidza darboties. Darbojās arī YMCA/YWCA nodaļa. Lielākiem sarīkojumiem nometnes baraka bija par mazu un bija jāmeklē piemērotas telpas pilsētā, jo UNRAS lielā sarīkojumu zāle reti bija pieejama. Ciemojās daudz un dažādi mākslinieki un teātri no citām nometnēm, daudzi kori no Vācijas ziemeļu daļas, kuplinot arī dievkalpojumus. Ingolstadtes jauktais koris piedalījās visos toreiz notikušajos dziesmu svētkos.

Kā lielāko vieglā satura sarīkojumu

varētu minēt 1949. gada Jāņu svinēšanu nometnes parkā. Bija varens skats, kad ļaudis slēgti, no katras nometnes daļas, ar vaiņagiem galvā un sievietes tautas tērpos, līgodami ieradās nometnes parkā.. Vietējie iedzīvotāji stāvēdami ielas malās brīnejās par neredzēto notikumu. To visu vēl papildināja nolīgtais pūtēju orķestris 35 vīru sastāvā, kurš spēlēja līdz pusnaktij, diemžēl nevienu līgo dziesmu.

Nometnes iedzīvotāju skaits gan tekoši nedaudz mainījās, bet caurmēra skaitlis 500 palika, tā kā starp ārzemniekiem latvieši skaita ziņā bija priekšpēdējā vietā, mazāk bija tikai igauņu. Ārzemnieku kopskaits Ingolstadtē toreiz bija apm. 9000.

Paša 1950.gada sākumā, nometņu likvidācijas ietvaros, uz Ingolstadtē pārcēla Schwäbisch-Gmünd nometnes latviešus, skaitā apm. 1000. Īsto skaitu gan neviens īsti nedabūja zināt, jo viņi tika izvietoti bez tautību izšķirības brīvajos dzīvokļos, vienalga kādas tautības nometnē. Bija sākusies izceļošana un daudzi vairs tikai dažas nedēļas pavadīja Ingolstadtē.

Neskatoties uz to, sabiedriskā dzīve ieguva jaunus impulsus, notika daudz un dažādi referātu vakari un organizāciju sarīkojumi, tā kā dažreiz bija grūti izšķirties, uz kuru iet.

Ātri gan, kā agrākie tā pienākušie latvieši izceļoja, un 1950.g. beigās bija vairs tikai zināma daļa palikusi, kuri vai nu nevarēja vai negribēja izceļot. Kā Ingolstadtes latv. nometnes vadītāji visilgāk darbojās Jānis Upesleja un Teodors Grasis.

Pēc IRO aprūpes izbeigšanās nometnes tika likvidētas, telpas pārņēma vācu iestādes, īrī maksāt spējīgie varēja dabūt dzīvokļus ārzemniekiem būvētās mājās, pārējie tika ieskaitīti tā saucamā "Regerungslager" tiem lielākoties palika agrākās nometņu telpas, gan mazliet plašākas. Palikušo latviešu sabiedriskā dzīve gan sašaurinājās, bet neizbeidzās. Tika ievēletas joprojām komitejas, organizācijas, gan daudz mazākā sastāvā turpināja darboties, izņemot skautus, kuri likvidējās jau 1950. g. Pēc galvenās izceļošanas akcijas izbeigšanas, ilgu gadus intensīvi un pašizliedzīgi kā komi-

tejas un draudzes priekšnieks darbojās E. Tīmanis. Latviešu skaits šai laikā varēja būt apm. 100. Lai jaukto laulību bērni, kā arī pārējie latviešu bērni labāk apgūtu latviešu valodu, tika nodibināta papildskola.

Kā šīs bērnu papildskolas skolotāji, gan nebūdami no šī āroda, ar sekmēm darbojās Valfrīds Bērziņš, Ādolfs Puziņš un kā pēdējā Berta Slavinskis. Panākumi neizpalika, bet kā prakse vēlāk pierādīja, jaukto laulību bērni, kur ģimenē latviski ka nerunāja, drīzi latviešu valodu aizmirsā.

Notika pat neticamais, teātra entuziasts Valfrīds Bērziņš nodibināja teātra kopu tikai no amatieriem, notika vairākas izrādes. "Indīga efeja" pat viesojās Kaiserslauternas darba rotās.

Iestājoties LCK krīzei, kad vietējās komitejas nekādu izziņu vai vismaz morālu atbalstu no tās vairs nevarēja dabūt, Bavārijas apgabala pārstāvja nebija, radās domstarpības, pajuka arī Ingolstadtes komiteja bez kāda oficiāla nokārtojuma un likvidācijas: Bojā aizgāja komitejas mantas un bibliotēka, komiteja nekad arī

vairs citā sastāvā darbību neatjaunoja.

Uz 1985.gada sākumu no nometnes pirmajiem iemītniekiem, šeit dzīvo 4 sievietes un viens vīrietis, kurš gan nometnē ieradās tikai 1946. g. vidū. Patreizējo latviešu skaitu ir ļoti grūti minēt, būtu vispirms jāizšķir, kas piedalās latviešu kopībā un atzīst sevi par latviešiem, ieskaitot bērnus, tad būtu 22. Krietns skaitlis iznāk arī no tiem, kas nevēlās par latviešiem neko zināt. Iepriecinošī tas nav!

Ingolstadtē latviešus pārstāv Berta Slavinskis, darbojas draudze, mācītājs brauc no Augsburgas, pastāv DV kopa. Sarīkojumi nenotiek.

Kārlis Zariņš

Svinīgais akts 1948. g. 18. nov.
Ingolstadtē

Jāņi Ingolstadtē 1949. g.

CHRONIKA

par latviešu dzīvi M e m m i n g e n ā
1959. g. - 1985. g.

Pēc kara 1945.g. Latviešu bēgļu no-
metnē atradās Memmingerberga lidlaukā bi-
jušās kazarmēs, tā bija ļoti liela un
atradās vairāku tūkstošu latviešu, lietu-
viešu un igauņu begļi. Sākoties izceļoša-
nas uz aizjūras zemēm, Memmingenā palika
ļoti daudz veco ļaužu, kā arī kara inva-
līdi, kurus neņēma un nevarēja izceļot.
Tā begļu noņemne Memmingerbergā samazinā-
jās apmēram uz vienu tūkstošu iedzīvo-
tāju. Memmingenas pilsētas pārvalde sāka
Baltiešu bēgļiem būvet jaunas bloka mājas
pilsētas nomalē un tās nosauca par Bal-
tiešu novietni ar baltiešu pilsētu ielām,
kā piemēram Rigaweg, Mitauweg, Libauweg,
Memelweg, Windauweg, Dorpatweg, Pernau-
weg, Narvaweg un Revalweg. Uz šo Baltiešu
novietni latvieši, lietuvieši un maza
skaita igauņi pārcēlās dzīvot 1953. gada
pavasari un noslēdzās maija mēnesī. Tā uz
šo dzīves vietu pārcēlās apmēram viens
tūkstotis baltiešu, kuri nevarēja, jeb
negribēja no Vācijas izceļot. Sākot ar

1953. gadu novietnes latviešu dzīvi vadīja komiteja, izvēlēta no latviešu iedzīvotājiem aizklātās vēlēšanās un saucās Memmingenas latviešu komiteja ar priekšsēžiem: Pēteris Zībergs, tad Valdemārs Riekstiņš, Eduards Alainis un Jānis Lielbārdis.

1959. gada augustā sasauktā latviešu pilnsapulcē vairs neviens nevēlējās kandidēt uz Latviešu komiteju, tad būdams jau esošā izvēlētā Latviešu komitejas valdē, nevēlējos visu iesākto darbu un novietnes dzīvi atstāt pašplūsmē un apzinoties pienākumu pret Latviju, jo biju bērnību un skolu gājis Latvijas brīvības laikā un tur iegūstot latvisko patriotismu, tā es, Arnolds Vīlipsons, uzņēmos pildīt Memmingenas latviešu pārstāvja pienākumus un vadīt latviešu dzīvi Memmingenā. Latviešu Centrālā Komiteja un tās pārstāvis Bavārijas apgabalā ar Apliecinājumu Nr. 295/c-3 Nürnberg, d. 23. September 1959. g. apstiprināja mani par Memmingenas latviešu pārstavi, tā šo pienākumu pildu pēc labākās sirdsapziņas vēl šodien 1984. gadā. Pārņemot šo pienākumu novietnē dzīvoja 400 latviešu - no 0 - l.g. bi-

ja 3 sievietes, no 1 - 18.g. 31 vīrieši un 46 sievietes, no 18 - 50.g. - 63 vīrieši un 70 sievietes, pāri 50.gadiem - 68 vīrieši un 119 sievietes.

Memmingenā darbojās šodien - 1984. gadā: Daugavas Vanagu Memmingenas nodaļa ar 29 biedriem, no tiem 10 vanadzies ar priekšsēdi Andri Glāznieks un Vanadžu pārstāves Ārija Līvens. Memmingenas DV Memmingenas nodaļa dibināta 1947. gada 7. novembrī, bet Vanadžu kopa 1952. g. 8. maijā. DV Memmingenas nodaļas priekšseži bijuši: Jānis Viksna, Leons Gutbergs, Kārlis Ozoliņš, Oskars Brunovskis, Sirdsvaldis Spurdziņš un pašreizēji Andris Glāznieks. Vanadžu pārstāve ir bijusi ilgus gadus Anna Jenkēvics. DV Memmingenas nodaļa ir ļoti aktīva un ir sarīkojusi daudzus saviesīgos vakarus, biedru vakarus, referātus, koncertus un jubilejas: 6. oktobrī 1962. g. 15 gadu darbības atceri ar mācītāja Pauļa Brencis vadīto svētbrīdi, koncertā Paula Brīvkalne /170 personas/. Tad Vanadžu 15 gadu darbības atceri - 1967. g. 6. maijā ar DV Rietumvācijas priekšsēža Jāņa Cīrulis referātu /19 p./ DV Memmingenas nodaļas 20 gadu darbības atceri

- 1967. g. 14. oktobrī ar svētbrīdi -
prāvests Elmars Rozītis. DV Rietumvācijas
priekšseza vietnieks Dr. med. Jānis
Platais svētku runu un koncertu sniedz -
Renāte Gūtmane /70 pers./. Tad 25 gadu
darbības atcere - 1972. gada 4. novembrī
ar K. Šteina koncertu. 30 gadu darbības
un vanadžu 25 gadu atceres sarīkojums no-
tiek 1977. g. 22. oktobrī, svētbrīdi va-
dīja prof. Dr. Jānis Rozentāls, bet svēt-
ku runu teica DV CV priekšsēdis J.
Frišvaldis. Operdziedonis Boriss
Piekalnītis kuplināja svētku norisi ar
tautasdziesmām. DV priekšnieks Frišvaldis
pasniedza Memmingenas DV priekšsēdim S.
Spurdziņam centrālās valdes balvu, bet
vanadžu kopas priekšsēdei Ārijai Līvenai
piesprauda DV krūšu nozīmi zeltā. DV CV
atzinības rakstus saņēma Antons Lapers,
un Edgars Līvens, bet DV RV valdes atzi-
nības rakstus saņēma Ursula Brunovskis,
Edgars Retigs, Aleksejs Čakstiņš un Ig-
nats Jakovelis. 30 gadu vanadžu darbības
atcere notiek 1982. g. 15. maijā ar svēt-
brīdi - prof. Dr. Jānis Rozentāls atklāj
svinības. Vanadžu kopas vadītāja Ārija
Līvena apsveic viesus un vanadzies un īsos

vārdos pastāsta kopas vēsturi. Kad 1952. g. 8. maijā Memmingenā nodibināja vanadžu kopu, tautiešus vēl nebija skāris izceļošanas vilnis. Kopā sastāvēja 26 vanadzēs Irmas Dankers vadībā. Pēc tam kopu 8 gadus vadīja Anna Jenkēvics. Pēdējos 20 gadus kopu vada Ārija Līvena. Kopā sastāv 10 vanadzēs. Memmingenas vanadzēs viņu godu dienā sveic Īza Nolle visas Rietumvācijas vanadžu saimes vārdā un novēl raženi darboties arī turpmāk!

DV Memmingenas nodaļas 35 gadu darbības atcere notiek 1982. gada 23. oktobrī, sabiedriskā mājā Dunantstr. 8. Svētbrīdi ievadīja prāvests Elmārs Ernsts Rozītis, referātu teic Antons Mežals, nodaļas priekšsēdis Andris Glāznieks svinību programmu ievadīja ar dzejnieka Fr. Bārdas vārdiem: "Es esmu tikai sīks ziedu puteklītis...", Koncertu sniedza Boriss Piekalnītis. DV Rietumvācijas valdes priekšsēža vietnieks A. Būrmeisters pasniedza DV CV Atzinības rakstus Borisam Piekalnītim, Edgaram Retigam un DV Rietumvācijas valdes rakstus - Beatrisei Retigs un Rolandam Gerchardam.

DV Memmingenas nodaļas valde ir

sarīkojuši šādus sarīkojumus:

1963. g. 20. aprīlī filmu izrādi - Mūris apsūdz un ceļi bez mērķa. 16. martā Latviešu legionāru piemiņas dienas sarīkojumu.

1965. gada 7. augustā A. Dziļuma - Bernauera iela un Tvists un sudmalīņas teātra izrādi ar paša autora ciemošanos Memmingenā no Zviedrijas. 1968. gadā izkārtots O. Freivalda referāts (no Zviedrijas).

1974. gada 9. martā sarīkots - Pulkveža Oskara Kalpaka un Legionara dienas atcere ar rakstnieka Viļa Lesina referātu. /40 pers./.

1980. gada 18. oktobrī - mag. iur. E. Heines referāts par dzejnieku Fr. Bārdi, sakarā ar 100. gadu. Gadskārteji tiek rīkotas masku un rudens balles, kā arī regulāri piedaloties Latvijas valsts svētku atceres aktu sarīkošanā, kā arī savā laikā 14. jūnija aizvesto piemiņas sarīkojumos. Materiāli atbalsta kopīgo Ziemsvētku eglītes sarīkošanu apdāvinot bērnus līdz 14 gadiem un vecos ļaudis virs 70 gadiem. Ik katru gadu Lāčplēša dienā noliekot ziedus Memmingenas Mežaka-

pos uz bijušo kaņavīru kapu kopiņām - 23 kapiem.

Ar Vanagu zelta nozīmi apbalvoti šādi nodaļas biedri: Sirdsvaldis Spurdziņš, Oskars Brunovskis, Arnolds Vīlpišons un vanadzene Ārija Līvena.

Memmingenas latviešu koris 1954.g.

Gaiķis
goda sardzē
pie Latvijas
karoga
valsts svētkos
1959.g.

* * *

Memmingenas latviešu novietnē aktīvi darbojas Latviešu Kara Invalīdu Apvienības Memmingenas nodaļa ar pašreizējo priekšsēdi Jāzepu Gavaru. LKIA Memmingenas nodaļas priekšseži ir bijuši: Vilis Purdziņš, Jānis Lielbārdis. No LKIA centrālās valdes Memmingenā dzīvo un darbojas: priekšnieks Leons Gutbergs, Jānis Lielbārdis, LKIA Memmingenas nodaļa savā laikā regulāri rīkoja Mārtiņu balli, bet tagad to pārcēlušī uz savu personīgo īpašumu Au ciema "Gauja" mājās. Vienmēr atbalsta Latvijas valsts svētku atceres akta sarīkošanu Memmingenā, kā arī ar naudas līdzekļiem kopīgo Ziemsvētku eglītes sarīkojumus.

Memmingenā darbojās 1956. g. līdz 1958. gadam Skauti, ko vadīja Alberts Emke. Skautos bija 8 zēni, un mazskautos 4 zēni. Skauti 1956. gadā nodeva solījumu, tāpat mazskauti. Šinī pašā laikā Memmingenā darbojās Gaidas un mazgaidas. Gaidas Memmingenā vadīja Māra Jenkēvics, to vadīja tālāk no Weilheimas Aģita

ķiploks, bet lielā priekšniece bija Rasma Cipule Pinnebergā. Gaidas darbojās Memmingenā līdz to vadītāja pārcēlās uz citu dzīves vietu 1959. gadā. Skauti un Gaidas Latvijas valsts svētku atceres aktos stāvēja goda sardzē pie Latvijas karoga. Mazgaidas darbojās vēl pāris gadus ilgāk un tās vadīja gaida Lidija Kalniņa. Pēc šī laika Gaidas vairs savu darbību, tāpat Skauti nav atjaunojuši un nedarbojas. Šie sarīkojumi, kuros piedalījās Skauti un Gaidas bija ļoti svinīgi un jauki.

* * *

Memmingenā darbojās ilgus gadus - Memmingenas latviešu koris "STABURAGS" ar lielāko dziedātāju skaitu 30 personām, ar koŗa dirigentu komp. Ralfs Allunāns, līdz to miršanai /miris 11. jūnijā 1978. g./ Ralfs Allunāns šo kori sāka vadīt jau no 1953. gada. Koris "STABURAGS" ir rīkojis patstāvīgus koncertus Memmingenā, gan Berchtesgadenē veco ļauŗu mitnē Insulā, gan Minchenē. 1961. g. jūnijā Minchenē piedalījās televīzijas uzņēmumā, kā latvieŗi svin Līgo svētkus - Jāņus. Koŗa

"STABURAGS" koristi piedalījušies I. Eiropas dziesmu svētkos 1964. g. Hamburgā, tad II. Hannoverā, III. Ķelnē un IV. Londonā. Londonā gan tikai vairs 6 koristi. Pēdējos gados koris "STABURAGS" vairs patstāvīgus koncertus nevarēja sniegt, jo trūka vīru balsis - basi, tāpat par mazu bija tenori. Visus šos gadus koris sniedzis koncertus Latvijas valsts svētku atceres aktos Memmingenā. Kora mēģinājumi regulāri notika reizi nedēļā - otrdienas vakaros, tas no kora dirigenta komp. Ralfa Allunāna prasīja lielu piepūli, jo viņš dzīvoja Waltenhofenā pie Ķemptenes. Ralfs Allunāns apbēdīts Waltenhofenas kapos. Kora priekšnieki ir bijuši Sirdsvaldis Spurdziņš, Jānis Lielbārdis, Andris Glāznieks, bet pēdējos gadus Arnolds Vīlipsons.

* * *

Memmingenā savu laiku darbojās teātra grupa - Memmingenas latviešu teātris, ar režisoriem: Oskars Kalējs un Eduards Ābele. Sākumā gan kā Memmingenas Daugavas Vanagu teātra kopa, bet vēlāk radās starp

aktieriem nesaskaņas, tad 1959. gada 1. jūnijā teātra dalībnieki savā kopsapulcē vienojās par patstāvīgu kopu ar nosaukumu - Memmingenas latviešu teātra kopa, ar režisoru Eduardu Ābeli, priekšnieku - Sirdsvaldi Spurdziņu un kasieri Arnoldu Vilipsonu. Oskars Kalējs teātra režiju vadīja sākot ar 1952. gadu. Savā darbības laikā Memmingenas teātra kopa ir izrādījusi daudzas izrādes - Dišlera: "Ozolnieka meita", Emīla Skujnieka "Neskaties atpakaļ", J. Lejiņa "Bij man vienas rozes dēļ...", Blaumaņa "Zaļi", Allunāna "Kas tie tādi, kas dziedāj", Zīverta "Dirigents" /15.10.1955. g./, "Jaunsaimnieka līgava" /4.7.1959. g./ un daudzas citas lugas. Memmingenas teātra kopa viesizrādes ir uzvedusi - Minchenē, Berchtesgadenē veco ļaužu mitnē "Insulā", Ulmā un ar Dišlera "Ozolnieka meita" Virzburgā /1954. g./. Teātra izrādes bija apmeklētas ļoti kuplā skaitā. Memmingenas latviešu teātra kopa savā 10 gadu darbības jubilejā 1961. gada 28. janvārī uzveda Adolfa Allunāna "Kas tie tādi, kas dziedāja". Beidzamais šīs kopas uzvedums bija 1963. gada 14. jūlijā Em. Skujnieka

"Neskaties atpakaļ" - Minchenē - 20. jūlijā. Režisors Eduards Ābele mira 16. novembrī 1964. gadā. Apglabāts Memmingenas Mežakapos. Tā vairs nav atjaunota, jo nav režisora, kas to tālāk vadītu.

* * *

Memmingenā ļoti aktīvi darbojās - Memmingenas latviešu ev. - lut. draudzes valde un padome. Valdē darbojas 5 personas, bet padomē 15 locekļi. Dievkalpojumi gadā notiek apmēram 13, jeb 14. Sākumā 1952. gadā valdē darbojās iecelta, bet sākot ar 1957. gadu no draudzes locekļiem ievēlēta aizklātās balsošanā. Ieceltā valdē Draudzes priekšnieks bija Emils Buksis, bet 1957. gadā - Kristis Galviņš, vēlāk Jānis Sarkans, bet ar 1961. gadu Arnolds Vīlipsons, tā līdz šai dienai. Draudzē dievkalpojumus vadīja sākot /apmēram/ ar 1950. gadu mācītājs Pauls Brencis, līdz savai saslimšanai - 20. martam 1966. g./ beidzamais/. Ļoti aktīvi darbojās ar 1962. gadu vikāre Agnese Pone no Vircburgas, gan vadot dievkalpojumu, gan draudzes Svētdienas skolu. Svētdienas

skola notika visu laiku regulāri pieslēdzoties dievkalpojumiem. Sākuma gados Svētdienas skolas bērnu pulciņš bija ļoti kupls un kuplināja dievkalpojumus, svētku eglītes sarīkojumus, bet gadiem ejot, tas samazinājās uz 6 bērniem. Mācītājas Agneses Pones dievkalpojums beidzamo reizi notika 6. aprīlī 1975. gadā, tad viņa saslima un vairs nevarēja pildīt mācītāja pienākumus Memmingenas latviešu draudzē. Savus dievkalpojumus Memmingenā ir vadījis virsmācītājs Ernests Bāns, prāvests Elmārs Rozītis, viesis no Amērikas prof. Dr. Jānis Rozentāls, bet sākot ar 1973. gadu 15. aprīlī tagadējais draudzes mācītājs prāvests Elmārs Ernsts Rozītis. Kā viesi Memmingenas latviešu ev. - lut. draudzē bijuši un vadījuši dievkalpojumus: māc. Pauls Urdze no Oldenburgas, māc. Elmārs Caune 16.7.1969. g. no ASV, māc. Žanis Upīte /2.8.1970. g./ no ASV, prāvests A. Veinbergs /24.9.1972. g./ no ASV, māc. A. Celms /31.12.1972. g./, māc. Ringolds Bērziņš /29.4.1973. g./, prāvests R. Mutulis /5.8.1973. g./, teol. students /tagad mācītājs/ Ālfreds Lappuķe /2.2.1975. g./, prāvests Sakārnis

/20.4.1975. g./ no Zviedrijas, māc. Bri-
gita Vēvere - Anderberga no Zviedrijas un
māc. Juris Jurgis no Anglijas /23.5.1976.
g./, māc. Fricis Kristbergs /24.12.1976.
g./, un māc. Karlis Zuika /11.9.1983. g./
no Augsburgas, kā arī māc. Olafs Brūvers.
Draudze rīko ik gadus trīs, jeb četrus
draudžu vakarus un atbalsta Latvijas
valsts svētku atceres aktu sarīkošanu un
kopīgo Ziemsvētku eglīti. Sākuma gados
draudzes locekļu skaits bija 200, bet
pašreizi ir 60 locekļi, klāt nāk to bērni
- 15.

* * *

Memmingenā darbojās Latviešu Papildskola. Tās vadītāja sākot ar 1953. gadu bija skolotāja Emīlija Mežkalns /mirusi 9.12.1962. g./. Emīlijas Mežkalnes skolas vadītais skolas izlaidums notika 1956. gadā, kad skolu beidza 6 skolnieces. 2. skolas izlaidums notika 23. jūnijā 1962. gadā, ar māc. Pauļa Brencis vadīto svētbrīdi un skolas vadītāja ir Marija Greiselis. Šinī laikā skolu apmeklēja 16 skolēni. Marija Greiselis savu darbu skolā izbeidz 19. aprīlī 1967. gadā. Sākot ar 1968. gadu Latviešu papildskolu Memmingenā vada skolotāja Tamāra Slokenberga, līdz skolēnu trūkuma dēļ to izbeidz 1977. gadā. Papildskolas skolēni piedalījās ar deklamācijām 14. jūnijā aizvesto piemiņas aktos, kā arī Latvijas valsts svētku atceres aktos, Ziemsvētkos pie svētku eglītes un uzvedot bērnu ludziņas, arī bērnu kora dziesmas. Tagad papildskola nedarbojas, jo bērni lielāko tiesu mājās runā vācu valodā, vēl trīs bērni, kuri runā un saprot latviski.

* * *

Memmingenas latviešu novietnē, latviešu pārstāvja Arnolda Vīlipsona izkārtojumā notikuši šādi sarīkojumi, sākot ar 1959. gada augustu:

1959. g. 21. novembrī, sabiedriskā mājā Dunantstr. 8, Latvijas valsts svētku atceres akts, ar svētbrīdi, ko vada māc. Pauls Brencis, svētku runu saka Ādolfs Šilde, aktu kuplina koris "STABURAGS" ar kora dziesmām, kora diriģenta komp. Ralfa Allunāna vadībā. pie karoga goda sardzē stāv Gaidas. Daugavas Gaidu deklamācijas: Māra Jenkēvics, Velta Greiselis, Lidija Tančers, Regīne Zigmunds.

Kopīgā Ziemsvētku eglīte notiek 19. decembrī, ar māc. Pauļa Brencis svētbrīdi. Tiek apdāvināti 65 bērni līdz 14 gadiem un 58 veco ļaužu virs 70 gadiem.

1960. g. 8. maijā - Mātes dienas sarīkojums, ar skolotājas Marijas Greiselis referātu: Māte kā audzinātāja latviešu tautas dziesmās. Skolnieku deklamācijas, Daugavas gaidu priekšnesumi. Dzied bērnu koris "Kamoliņš" un Staburags komp. diriģenta R. Allunāna vadībā.

1960. g. 19. jūnijā notiek 14. jūnijā aizvesto piemiņas akts, kopā ar lietuvie-

šiem un igauņiem, svētku runu saka ministrs Roberts Liepiņš no Ludwigsburgas, kā viesis piedalās Memmingenas pilsētas Oberbirģermeisters Dr. H. Berndl.

Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 19. novembrī, svētbrīdi vada māc. Pauls Brencis, svētku runu teic ministrs Roberts Liepiņš, aktu kuplina Daugavas gaidas un papildskolas skolēnu deklamācijas. Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 18. decembrī, ar svētbrīdi P. Brencis. 1961. gada 14. aprīlī vikāres Agneses Pones referāts:

Liktenis un cilvēks, tad 11. maijā priekšlasījums no S. Ābeles romāna "Daugavā iet ledus". 5. oktobrī Bavārijas apgabala pārstāvja A. Avotiņa priekšlasījums - Starptautiskais stāvoklis. Latvijas valsts svētku akts notiek 18. novembrī, svētbrīdis P. Brencis, Skolēnu deklamācijas: Andris Spurdziņš, Dzintra Zvejnieks, Maija Zvejnieks, seko "Staburags" kora dziesmas, dirigents komp. R. Allunāns. Svētku runu teic - rakstnieks Vilis Lesiņš.

1962. gada 5. maijā Memmingenas latviešu kora "STABURAGS" koncerts, dirigents

komp. Ralfs Allunāns.

16. jūnijā, Aizvesto piemiņas akts, svētbrīdis māc. Paulis Brencis, svētku runu teic Ādolfs Šilde no Stuttgartes. Ievietots raksts Memmingenas vācu laikrakstā.

23. jūnijā - Latviešu papildskolas II. izlaidums ar māc. Pauļa Brenca vadīto svētbrīdi un vakarā Jāņu sarikojums kora "STABURAGS" izkartojumā.

Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 18. novembrī, svētbrīdis Paulis Brencis, svētku runu teic rakstnieks Vilis Lesiņš koncertu sniedz Ella Žagariņa, pie klavierēm Eleonora Nicklaus, skolēnu deklamācijas. Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 23. decembrī.

1963. gada 14. jūnijā aizvesto piemiņas akts: ko atklāj A. Vīlipsons, vikāre Agnese Pones referāts, latviešu papildskolas skolēnu deklamācijas un kora "STABURAGS" koncerts, dirig. komp. R. Allunāna vadībā. Bet Līgo svētkus koris rīko 22. jūnijā.

6. jūlijā tiek atzīmēta Rudolfa Blaumaņa 100 gadu dzimšanas atcere ar vikāres Agneses Pones referātu.

Latvijas valsts svētku atceres akts
notiek 17. novembrī, ar svētbrīdi - Pau-
lis Brencis, svētku runu teic Valdemārs
Kreicbergs, seko skolēnu deklamācijas un
kora "STABURAGS" koncerts dirig. komp.
Ralfa Allunāna vadībā.

Memmingenas latviešu teātra kopa izrādē:
R. Blaumaņa "Zagļi"
Režisors: Eduards Ābele

Memmingenas latviešu koris "Staburags"
diriģents komp. Ralfs Allunāns
1968. g. 18. nov.

1964. gada 5. aprīlī notiek vikāres Agneses Pones referāts - R. Blaumaņa 100 gadu atcerē.

LCK Bavārijas apgabala pārstāvis Alfons Avotiņš miris, Bavārijas apgabala pārstāvja pienākumus uzņēms Teodors Grasis no Minchenes.

1964. gada 3. maijā notiek Gaidas Treziņas koncerts /60 p./ no Anglijas.

14. jūnijā notiek Aizvesto piemiņas akts ar vikāres Agneses Pones vadīto svētbrīdi un Teodora Graša referātu.

12. septembrī koris "STABURAGS" kuplina ar trim latviešu dziesmām "Tag der Heimat" /bēgļu sarīkojums/ Memmingenas teātra namā.

No 5. - 8. augustam koris "STABURAGS" piedalās I. Eiropas Dziesmu svētkos Hamburgā.

31. oktobrī koris "STABURAGS" sniedz koncertu Berchtesgadenē veco laužu mitnē Insulā, dirigents komp. Ralfs Allunāns. /27 koristi/. Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 18. novembrī ar svētbrīdi, ko vada Paulis Brencis, svētku runu teic rakstnieks Vilis Lesiņš no Veilheimas, skolēnu deklamācijas skolotājas Marijas

Greiselis vadībā, aktu kuplina koris "STABURAGS". Dirigents komp. R. Allunāns. /140 personas akta/.

Kopīgs Ziemsvētku eglītes sarīkojums notiek 20. decembrī ar māc. Pauļa Brencis vadīto svētbrīdi un skolēnu deklamācijām. 1965. gada 7. martā notiek Prof. J. Silīņa priekšlasījums par mākslas vecmeisterei. /68 p./

4. aprīlī notiek vikāres Agneses Pones priekšlasījums par J. Raini 100 gadu dzimšanas atceri.

2. maijā notiek Kārļa Skalbes 20 gadu miršanas atcere ar vikāres Agneses Pones priekšlasījumu un skolotājas Marijas Greiselis stāstījumu kopā ar skolēnu deklamācijām.

9. maijā Ģimenes dienas sarīkojums ar dievkalpojumu un skolēnu deklamācijām. /piedalās 20 bērni un 40 pieaugušie/.

20. jūnijā notiek 14. jūnijā Aizvesto piemiņas dievkalpojums ar māc. Pauli Brencis.

18. novembrī Latvijas valsts svētku atceres akts ar vikāres Agneses Pones vadīto svētbrīdi un svētku runu teic Valdemārs Kreicbergs no Minchenes, skolēnu deklamā-

cijas skolotājas Marijas Greiselis vadībā, koncertu sniedz Renāte Gūtmane no Štutgartes, pie klavierēm kapelmeisters Konrāds Bernners. /100 apm./.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 19. decembrī. Svētbrīdis - vikāre Agnese Pone, skolēnu deklamācijas, skolotājas Marijas Greiselis vadībā.

1966. gadā: 14. jūnijā Aizvesto piemiņas dienas dievkalpojums, ko vada vikāre Agnese Pone /70 personas/.

19. novembrī notiek Latvijas valsts svētku atceres akts ar vikāres Agneses Pones vadīto svētbrīdi, svētku runu teic Teodors Grasis no Minchenes, un kora "STABURAGS" koncerts, dirigenta komp. Ralfa Allunāna vadībā.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 23. decembrī, svētbrīdis - vikāre Agnese Pone, skolēnu deklamācijas skolotājas Marijas Greiselis vadībā.

1967. gadā: 28. maijā viesojas rakstnieks Arnolds Apse no Francijas. 20. maijā viesojas evangēlists Kārlis Pētersons ar referātu un gaismas bildēm.

19. jūnijā Memmingenu atstāj skolotāja Marija Greiselis. 13. jūnijā notiek Aiz-

vesto dienas dievkalpojums, ko vada prāvests Elmārs Rozītis no Esslingenas.

14. oktobrī notiek Renātes Gūtmanes koncerts, DV Memmingenas nodaļas valdes izkārtojumā.

18. novembrī notiek Latvijas valsts svētku atceres akts ar svētbrīdi, ko vada virsmācītājs Ernests Bāns no Štuttgartes, svētku runu teic Valdemārs Kreicbergs no Minchenes, koncertu sniedz koris "STABURAGS" dirigenta komp. Ralfa Allunāna vadībā. Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 23. decembrī, ar vikāres Agneses Pones vadīto svētbrīdi un skolēnu deklamācijām, skolotājas Tamāras Slokenbergas vadībā.

1968. gadā: 28. janvārī vikāres Agneses Pones referāts "Aspazija". Draudzīgais Aicinājums.

9. jūnijā - Aspazijas un Raiņa piemiņas akts, ar vikāres Agneses Pones referātu un skolēnu deklamācijām, skolotājas Tamāras Slokenbergs vadībā.

14. jūnijā Aizvesto piemiņas dienas dievkalpojums - vikāre Agnese Pone.

16. novembrī notiek Latvijas valsts svētku 50 gadu atceres akts, ar vikāres

Agneses Pones vadīto svētbrīdi, svētku runu teic rakstnieks Vilis Lesiņš no Veilheimas, skolēnu deklamācijas, skolotājas Tamāras Slokenbergas vadībā, pēc tam seko svētku koncerts - Ludmila Sēpe - Eše, pie klavierēm komp. Hans Werner Bruns. Pēc tam seko saviesīgs vakars. Viesi piedalās: Memmingenas pilsētas galva - Ludwigs Leichtle un bēgļu pārstāvis - Gerhards Zapps. /100 pers./.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 26. decembrī.

1969. gadā: 18. februārī notiek Bērnu masku balle, skolotājas Tamāras Slokenbergas vadībā. /26 pers./.

14. jūnijā Aizvesto piemiņas dienas dievkalpojumu vada vikāre Agnese Pone.

Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 18. novembrī ar vikāres Agneses Pones vadīto svētbrīdi, svētku runu teic Valdemārs Kreicbergs no Minchenes, skolēnu deklamācijas skolotājas Tamāras Slokenbergas vadībā. Deklamē: Gunta Putniņa, Aina Kalniņa, Vēsma Ģevele, Rudīte Spurdziņa, Aldis Spurdziņš.

23. novembrī notiek Irmās Kurmes koncerts, pie klavierēm Tomass Leflers no

Minchenes.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 27. decembrī.

1970. gadā: 1. februārī notiek Draudzīgā Aicinājuma sarīkojums, ar vikāres Agneses Pones vadīto svētbrīdi un skolēnu deklamācijām skolotājas Tamāras Slokenbergas vadībā, un dziesmām. Tiek dāvinātas skolniekiem latviešu grāmatas.

14. jūnijā Aizvesto piemiņas dienas dievkalpojums notiek 14. jūnija Kristus baznīcā, ko vada vikāre Agnese Pone.

7. novembrī notiek Latviešu Kara Invalidu Apvienības Memmingenas nodaļas 15 gadu darbības jubilejas atcere.

Latvijas valsts svētku atceres dienas akts notiek 20. novembrī ar svētbrīdi, ko vadīja Agnese Pone, svētku runu teic Latviešu preses biedrības Vācijas kopas sekretārs-lietvedis Andris Aucinieks /Sīlis/ seko skolēnu deklamācijas - Diana Spinnler, Aina Kalniņa, Rudīte Spurdziņa, Aldis Spurdziņš un Gunta Putniņa.

Ludmila Sēpe - Eše sniedz koncertu, pie klavierēm komp. Hans Werner Bruns.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 30.

decembrī.

1971. gadā: 31. janvārī Draudzīgā Aicinājuma dienas atcere, ar vikāres Agneses Pones svētbrīdi un referātu, skolēnu deklamācijas skolotājas Tamāras Slokenbergas vadībā. Tiek davinātas latviešu grāmatas.

20. maijā notiek Dzintara un Magdas Veides koncerts, no Austrālijas, pie klavierēm Neliņa Zālīte no Zviedrijas.

13. jūnijā Aizvesto piemiņas dienas dievkalpojums Kristus baznīcā, ko vada vikāre Agnese Pone.

17.-18. jūnijā Bērnu svētki Ingolštātē, no Memmingenas piedalās bērni skolotājas Tamāras Slokenbergas vadībā.

Latvijas valsts svētku atceres dienas akts notiek 18. novembrī ar vikāres Agneses Pones vadīto svētbrīdi, svētku runu teic LCK Bavārijas apgabala pārstāvis Valdemārs Kreicbergs, un skolēnu deklamācijas - Gunta Rikuma, Diana Spīnlera, Aina Kalniņa, skolotājas Tamāras Slokenbergas vadībā.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 2. janvārī 1972. g.

1972. gadā: 16. aprīlī notiek vikāres Agneses Pones referāts:

Jānis Poruks, kuram 1971. gadā pagāja 100 gadu dzimšanas diena. Ar latviešu grāmatu apdāvināšanu latviešu papildskolas un svētdienas skolas bērniem, klāt esot skolotājai Tamārai Slokenbergai.

Latvijas valsts svētku atceres dienas akts notiek 18. novembrī ar archibīskapa Arnolda Lūša svētbrīdi, skaņu platē, svētku runu teic skolotājs Austris Grasis no Bonnas, pēc tam skolēnu deklamācijas - Māris Eberliņš, Gunta Putniņa, Aina Kalniņa, Agris Eberliņš, skolotājas Tamāras Slokenbergas vad. Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 26. decembrī. A. Pone.

1973. gadā: Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 24. novembrī, ar māc. Elmāra Ernsta Rozītis vadīto svētbrīdi, svētku runu teic - mag. phil. Irēne Kubuliņa, pēc tam seko svētku koncerts - komp. Longins Apkalns un Marga Apkalne.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 29.

decembrī, ar māc. Elmāra Ernsts Rozītis vadīto svētbrīdi.

1974. gadā: 2. septembrī DV Memmingenas nodaļas valdes izkārtojumā viesojas "Čikāgas Pieciši" ar satīriski-muzikālu izrādi - Tādi mēs esam. Piedalās: Janīna Ankipāne, Armands Birkenš, Alberts Legzdiņš, Uldis Streips un Juris Treigūts, gan dziedāja, gan teica skečus un tēloja īsus satīriskus uzvedumus. Vakaru atklāja DV Memmingenas nodaļas valdes priekšsēdis Andris Glāznieks. 12. maijā Memmingenas latviešu ev. - lut. draudzes valdes izkārtojumā Memmingenā viesojās archibīskaps Arnolds Lūsis un prāvests Elmārs Rozītis, vikāre Agnese Pone, māc. Elmārs Ernsts Rozītis, draudzes pārstāvis Sirdsvaldis Spurdziņš. Dievkalpojums notiek Kristus baznīcā, ko kuplina operdziedātājs Boriss Piekalnītis. Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 18. novembrī ar māc. Elmāra Ernsta Rozītis vadīto svētbrīdi, svētku runu teic Sirdsvaldis Spurdziņš, karoga ienešana, pēc tam

Spurdziņš rāda diapozitīvu klāstu no
sensenas Latvijas pagātnes līdz Lat-
vijas valsts dibināšanas dienai 18.
novembrim 1918. g. Lāčplēšu un
kritušo karavīru godināšanu.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 28.
decembrī, ar svētbrīdi, ko vadīja
māc. Elmārs Ernsts Rozītis. Latviešu
grāmatas saņem: Agris un Māris Eber-
liņi, Marija Bērziņa, Vēsma Gēvele,
Aina Kalniņa, Gunta Rikuma, Diana
Spinnlera un Andris, Aldis un Rudīte
Spurdziņi. Naudu grāmatu iegādei
ziedoja Emma Āboliņa Frankfurtē.

1975. gadā: 22. martā kopa ar DV, LKIA un ev.

- lut. draudzi rikoja Minsteres latviešu vīra ansambļa koncertu, dirigenta Mārtiņa Zandberga vadībā. Sarīkojumu ievada DV Memmingenas nodaļas kulturas daļas vadītājs Sirdsvaldis Spurdziņš isās atmiņās pakavejoties pie pirmā Latvijas virspavēlnieka Oskara Kalpaka, kalpakiešu ciņām, to uzdevumiem un nelaimīgās pārpratumā kaujas, kurā arī Oskars Kalpaks 1919. g. 6. martā pie Airītēm izbeidza savas mūža gaitas, kā arī marta mēnesī 1944. g. mūsu jaunie latviešu karavīri plecu pie pleca cīnījās par savu zemi un tautas brīvību. Otrā daļā Minsteres vīru ansambļa koris 12 dziedātāji dirigenta Mārtiņa Zandberga vadībā nodzied 16 dziesmas.

Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 18. novembrī ar svētbrīdi, ko vada māc. Elmārs Ernsts Rozītis, svētku runu teic rakstnieks Vilis Lesiņš.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 27. decembrī ar svētbrīdi ko vada māc. Elmārs Ernsts Rozītis.

1976. gadā: 10. aprīlī viesojas Oldenburgas un Minsteres latviešu bērni un sniedz

koncertu - "Kurzemnieku trio".

Latvijas Valsts svētku atceres akts notiek 18. novembrī ar svētbrīdi, ko vada prof. Dr. Jānis Rozentāls no ASV. Svētku referātu teic Sirdsvaldis Spurdziņš. Temats: Vecie strēlnieki - Latvijas valsts neatkarības pasludināšana un Latvijas atbrīvošana.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 30. decembrī ar svētbrīdi, ko vadija prof. Dr. Jānis Rozentāls. Jaunieši: Aina Kalniņa, Gunta Putniņa, un Agris Eberliņš par čaklu strādāšanu saņēma Emmas Āboliņš /Frankfurtē/ dāvanas latviešu skaņu plātes.

1977. gadā: Mirusi mācītāja Agnese Pone 18. aprīlī 1977. gadā, dzimusi 15. maijā 1898. g.

Aizvesto piemiņas dienas dievkalpojums notiek 17. jūnijā, dievkalpojumu vada prāvests Elmārs Ernsts Rozītis.

3. septembrī notiek Latvijas valsts prezidenta Kārļa Ulmaņa 100 gadu dzimšanas atcere, ar prof. Dr. Jāņa Rozentāla vadīto svētbrīdi un ar Sirdsvalda Spurdziņa referātu par prezidenta dzīvi un darbu Latvijas valsts neatkarības gados. /50

personas/.

LCK Bavārijas apgabala pārstāvja pienākumus uzņemas ar 30. martu 1977. g. Pēteris Biezais Minchenē.

22. oktobri DV Memmingenas nodaļa atzīmē 30 gadu un Vanadzēs 25 gadu darbību: sarīkojumā 200 dalībnieki.

IV. Eiropas Latviešu Dziesmu svētki notiek Londonā - Anglijā.

No Memmingenas latviešu kora "STABURAGS" piedalās 6 koristi. Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 18. novembrī ar šādu programmu: svētbrīdis - prof. Dr. Jānis Rozentāls, svētku referāts - Vecie strēlnieki un Latvijas valsts neatkarības pasludināšana - Sirdsvaldis Spurdziņš.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 30. decembrī ar prof. Dr. Jāņa Rozentāla vadīto svētbrīdi.

1978. gadā: Memmingenas latviešu ev. - lut. draudzes valde kopā ar DV Memmingenas nodaļas valdi rīkoja māc. J. Sapietis no Londonas - Anglijā, referātu ar tematu: Pretestības kustība Pad. Savienībā - 11. jūnijā. Sarīkojumu ievadīja māc. Elmārs Ernsts Rozītis ar īsu svētbrīdi un Sapiēša kundze deklamēja 14. jūnija

aizvestiem piemērotus dzejoļus.

Sarīkojumu atklāja DV Memmingenas nodaļas valdes priekšsēdis Sirdsvaldis **Spurdziņš** ar klusuma brīdi.

Waltenhofenā 11. jūnijā savas acis uz mūžu slēdz dirigents, komponists Ralf **Allunāns**, dzimis 19. janvārī 1902. gadā, Rīgā. Zemes klepī guldīja 14. jūnijā Waltenhofenas kapos. Pie kapa atvada vārdu teica Memmingenas latviešu kora "STABURAGS" priekšnieks **Arnolds Vīlipsons**.

Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 17. novembrī ar prof. Dr. Jāņa **Rozentala** vadīto svētbrīdi, un Sirdsvalda **Spurdziņa** referātu: Vecie strēlnieki un Viļa **Lesiņa** raidluga **Ūršteina** vadībā, veltīts 18. novembrim, ar slīdītēm. /65 personas/.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 30. decembrī ar prof. Dr. Jāņa **Rozentala** vadīto svētbrīdi.

1979. gada: Memmingenas latviešu ev. - lut. draudze savā 18. februārī rīkotā draudzes vakarā godina prof. Dr. Jāni **Rozentālu** viņa 75 gadu dzimšanas dienā.

23. februārī tiek sarīkots - JKS nacionā-

lā sekretāra inž.

A. Ludriksona referāts ar gaismas bildēm par latviešu dzīvi Austrālijā. /25 klausītāji/.

Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 18. novembrī ar svētbrīdi, ko vada prof. Dr. Jānis Rozentāls un svētku referātu - Latviešu karavīrs tautas likteņgaitās teic Kārlis Pētersons /60 pers./.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 30. decembrī ar svētbrīdi, ko vada prof. Dr. Jānis Rozentāls. Dāvanas saņem 25 bērni līdz 14 gadiem un 53 vecie ļaudis virs 70 gadiem. Jaunieši, kuri piedalījušies sarīkojumos ar savu darbu un palīdzību - Aina Kalniņa, Gunta Putniņa saņema latviešu skaņu plates - Toronto vanadžu kora "Zīle" jaunāko izdevumu - Zīles dziedtevēzemei.

1980. gadā: Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 18. novembrī ar svētbrīdi, ko vada prof. Dr. Jānis Rozentāls, pēc tam evangelista Kārlis Pētersons referāts - Atmiņas un cerības tevēzemes diena.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 30. decembrī ar svētbrīdi, ko vada mac. Elmars Ernsts Rozītis. Dāvanas saņem 24

berni līdz 14 gadiem un 46 vecie laudis virs 70 gadiem.

1981. gadā: Memmingenas latviesu ev. - lut. draudze rīko 1. martā draudzes vakaru ar prof. Dr. Jāņa Rozentāla godināšanu 50 gadu darba jubilejā. /21. decembrī 1980. g./, Draudzes sarīkojumu ievadīja māc. Elmārs Ernsts Rozītis ar svētbrīdi. /35 dalībnieki/. Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 21. novembrī ar prof. Dr. Jāņa Rozentāla vadīto svētbrīdi, svētku runu teic Aleksandrs Silis. Novietnes rajona 18. novembrī plīvoja Latvijas valsts karogs, un tumsai iestājoties latviesu dzīvokļu logos dega sveces.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 30. decembrī ar svētbrīdi, ko vada prof. Dr. Jānis Rozentāls. Seko bērnu un veco laužu apdāvināšana. /22 bērni un 43 veco laudis/.

1982. gada: Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 17. novembrī ar māc. Paulu Grasmaņa vadīto svētbrīdi, svētku runu teic evaņģēlists Kārlis Pētersons. /60 personas/.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 8. janvarī 1983. gadā ar svētbrīdi, ko vada

jaunais prāvests Elmārs Ernsts Rozītis, seko bērnu un veco laužu apdāvināšana.

1983. gadā: DV Memmingenas nodaļas biedram - Eduardam Jakānam, ilggadīgam Memmingenas latviešu ev. - lut. draudzes padomes loceklim, kā arī draudzes pelmelderim un vecākam Memmingenas latvietim piepildījās 22. janvarī 95 mūža gadi.

Memmingenas latviešu ev. - lut. draudzes aizvesto piemiņas dienas dievkalpojums notiek 3. jūlijā Kristus baznīcā. Dievkalpojumu vada prāvests Elmārs Ernsts Rozītis.

17. jūnijā notiek sarīkojums: LCK Bavārijas apgabala pārstāvja Jāņa Liepiņa uzruna. LCP vicepriekšsēža P. Brūvera referāts "Latviešu tautas pretestība padomju režīmam no 1980 - 1983. gadam" ar diapozitīvu izrādi un Ulda Graša muzikālie priekšnesumi.

Latvijas valsts svētku atceres akts notiek 18. novembrī ar svētbrīdi, ko vada prāvests Elmārs Ernsts Rozītis, svētku runu teic Rita Brūvere. Viņa savā referātā apskatīja Latvijas pašreizējo stāvokli un savus vērojumus dzīvodama okupētā Latvijā, kur pavadījusi savu bērnību, gā-

jusi skola un studejusi universitātē. Novietnes rajonā 18. novembrī plīvoja Latvijas valsts karogs un Lietuvas valsts karogs, un tumsai iestājoties latviešu dzīvokļu logos dega sveces.

Kopīga Ziemsvētku eglīte notiek 26. decembrī, ko ar svētbrīdi ievada prāvests Elmārs Ernsts Rozītis. Ziemsvētku vecītis /Franciska Vilipsone/ apdāvina bērnus līdz 14 gadiem un vecos laudis virs 70 gadiem. /28 bērni un 42 veco laudis/. 11 seniori dzīvo veco laužu mītnēs Memmingenas pilsētā.

1984. gadā: 5. janvārī, DV Memmingenas nodaļa sarīkoja biedru eglītes vakaru, kurā piedalās biedri ar piederīgiem, kopā 18 personas. Vakaru ievadīja nodaļas priekšsēdis Andris Glāznieks ar īsu uzrunu.

11. februārī notiek DV Memmingenas nodaļas biedru pilnsapulce, kurā piedalās 15 nodaļas biedri.

DV Memmingenas nodaļas rīkota masku balle notiek 25. februārī - piedalās 50 personas.

Memmingenas latviešu ev. - lut. draudzes pilnsapulce notiek 18. martā, kurā piedalās 16 pilntiesīgi draudzes locekļi.

16. aprīlī Dieva mierā aizgājusi Memmingenas latviešu ev. - lut. draudzes ilgga-dīgā ērgelniece Olga Voss, dzim. Ozols, dzimusi 1891. g. 25. aprīlī Rencēnu pa-gastā.

Draudzes vakars notiek 30. septembrī ar 20 dalībniekiem. Īsu svētbrīdi vada prā-vests Elmārs E. Rozītis.

28. oktobrī notiek Māra Ozola referāts - stāstījums "Kā mēs Latvijā skatāmies uz ārzemem, trimdu". Pārpratumi, izjūtas, kļūdas. Latvietība te un tur...

Šo Māra Ozola viesošanās Memmingenā izkārtēja latviešu pārstāvis Arnolds Vīlipsons. /20 dalībnieki/.

18. novembrī notiek Latvijas valsts svētku atceres akts, ar A. Vīlipsona nolasīto archibīskapa A. Lūša - Lūgšna 18. novembrī. Svētku runu teica LCP vice-priekšsēdis Pāvils Brūvers no Minchenes. LCK Bavārijas apgabala pārstāvis Jānis Liepiņš pasniedza LCK atzinības rakstu Memmingenas latviešu pārstāvim Arnoldam Vīlipsonam par 25 gadu darbību Memmingenā.

Latvijas Brīvības fonda pateicības rakstus, tā pārstāvis Rietumvācijā Jēkabs

Ķiploks bija atsūtījis sādiem ziedotājiem: DV Memmingenas nodaļai, Pāvilam Bruveram, Antonam Laperam un Dr. Elzai Polis /mirusi/.

/piedalās 45 personas/.

26. decembri notiek kopīgi rikota Ziemsvētku eglīte, pie eglītes svetbrīdi vada prāvests Elmars E. Rozītis. Ziemsvētku vecītis /Lidija Kalniņa/ apdāvina bērnus līdz 14 gadiem un vecos laudis virs 70 gadiem. Tādi ir 41, bet bērni 28. Memmingenas latviesu ev. - lut. draudzei notikuši 11 dievkalpojumi ar 290 apmekletājiem un 8 Bībeles stundas, ko vadījis evaņģēlists Kārlis Petersons ar 26 dalībniekiem.

Mirusi: 7 personas: Elza Polis, Olga Voss, Alma Balodis, Ruta Valters, Olga Berzins, Alfrēds Gegeris, R. Gelza.

1985. gadā: 5. janvārī, DV Memmingenas nodaļas rikota biedru Ziemsvētku eglīte, kurā piedalās nodaļas biedri ar piederīgiem, kopa 30 personas. Nodaļas priekssedis Andris Glaznieks isā uzruna piemin vecos strēlniekus, Latvijas brīvības cīnitājus

un Otrā Pasaules kara cīnītājus - legio-
nārus, kas izcīnīja smagas kaujas Ziem-
svētkos Kurzemes cietoksnī.

19. janvārī notiek DV Memmingenas nodaļas
biedru pilnsapulce, kurā piedalās 15 bie-
dri. Nodaļa uz 1. janvāri ir 28 biedri,
no tiem 18 vanagi un 10 vanadzēs. Pie no-
daļas ir 27 aprūpējamie: 18 kara invalīdi
un 9 pārējie.

9. februārī, notiek DV Memmingenas
nodaļas rīkota Masku balle ar 50
dalībniekiem.

10. martā, Memmingenas latviešu ev. -
lut. draudzes pilnsapulce ar draudzes va-
karu. Pilnsapulci ar isu svētbrīdi ievada
prav. Elmārs E. Rozītis, kurā piedalās 18
draudzes locekļi.

18. maijā notiek DV Memmingenas nodaļas
informācijas sanāksme apvienota ar biedru
vakaru, kurā piedalās 25 personas.

19. maija: Prāvesta Elmāra E. Rozīša
izkartojumā Memmingenā ciemojas Minsteres
latviešu ģimnāzijas direktise I. Gravas
kundze un pastāstīja par Minsteres lat-
viešu ģimnāziju un aicināja bērnus uz
Minsteri. Piedalās 8 personas.

No 6. līdz 9. jūnijam DV Memmingenas

nodalas valdes izkārto kopēju braucienu uz Daugavas Vanagu mītni "Bērzaini", kur piedalījās 13 nodalas biedri, no tiem 3 vanadzēs ar piederīgiem, tā kopā 20 personas ciemojās "Bērzainē".

15. septembrī notiek Memmingenas latviešu ev. - lut. draudzes vakars jubilejas noskaņā. Draudzes vakaru ar īsu svētbrīdi ievada pravests Elmārs E. Rozītis un apsveica draudzes priekšnieku Arnoldu Vīlipsonu viņa 65 gadu dzimšanas dienā, kura bija 12. septembrī un cildināja viņa pasaizliedzīgo darbu draudzē, kas veikts jau 28 gadus.

21/22. oktobrī DV Memmingenas nodaļas priekšsēža Andra Glāznieka izkārtojumā notika izbraukums ar viņa privāto autobusiņu uz "Bērzaini", kurā piedalījās 3 valdes locekļi, 1 revīzijas loceklis un viens biedrs, tā kopā 5 personas ciemojās "Bērzainē".

18. novembrī notiek Latvijas valsts svetku atceres akts Sabiedriskajā mājā, Dunantstr. 8. Svetku aktu ievada ar īsu svētbrīdi mācītājs Kārlis Zuika no Augsburgas. Svētku runu teica ELJA priekšsēdis Valdis Labinskis. Novietnes rajonā

18. novembrī plīvoja Latvijas un Lietuvas valsts nacionālie karogi un tumsai iestājoties latviešu dzīvokļu logos dega sveces. Svētku aktā piedalījās 50 personas.

26. decembrī, otrs Ziemsvētkos notiek kopīgi rīkota Ziemsvētku eglīte. Pie svētku eglītes svētbrīdi vada prāvests Elmārs E. Rozītis. Ziemsvētku vecītis /Franciska Vīlipsona/ apdāvina bērnus līdz 14 gadiem un vecos ļaudis virs 70 gadiem. Tādi ir 38, bērni 30.

Miruši 1985. gadā: 8 personas - Vera Bambāns, Ernests Gerlachs, Ludvigs Nagobads, Rūdolfs Tilbergs, Biruta Buksis, Marija Spalviņš, Anna Tancers, Ženija Treimanis.

Dzimusi 1985. gadā: Registrēta Memmingenas latviešu novietnes kartotekā - Rūsel Kathrine, dzimusi 13. aprīlī Memmingenā, māte dzim. Kalniņš.

Memmingenas latviešu ev. - lut. draudzei notikuši 11 dievkalpojumi ar 267 apmeklētājiem. Notikušas 8 Bībeles stundas, ko vadījis evaņģēlists Kārlis Pētersons.

* * *

Savā laikā Memmingenā darbojās aktīvi JKS /Latviesu Kristīgās Savienības/ YMCA Memmingenas nodaļa, ko vadīja ģenerāļa Dankera dzīves biedre Irma Dankers, līdz tā izceļoja uz ASV, pēc tam to vadīja Alfrēds Piņķis dzimis 12. jūnijā 1909. gadā, Rīgā. Miris 27. februārī 1973. gadā. Pēc tam šī YMCA nodaļa nedarbojas.

Memmingenā līdz savai izceļošanai uz ASV dzīvoja ģenerālis Oskars Dankers.

* * *

Memmingenā miruši no 1959. g. augusta 175 personas, dzimuši 50 bērni, izceļojuši uz Kanādu 8 personas, uz ASV 16 personas un pārcēlušies uz citu dzīves vietu 44 personas, tas ir līdz 1984. g. augustam.

Pašreizi Memmingenas latviešu novietnes kartotekā skaitās 210 personas.

* * *

Memmingenas latviešu pārstāvis - Arnolds Vilipsons dzimis 12. septembrī

1920. gada Suntažos kā jaunsaimnieka dēls
un beidzis Suntažu 6 klasīgo pamatskolu -
1934. gadā. Memmingenā dzīvo no 1952.
gada jūlija. Esmu 100% kara invalīds.

Arnolds Vilipsons

VIRCBURGAS DP NOMETNES

Otra pasaules kara beigās, Vircburga vairakas nometnes bija novietoti ap 5000 latviešu bēgļi. Lielākais skaits bija apmetināti DP Centralajā nometnē, ar ko arī izskaidrojama intensīvāka kulturali/sabiedriska rosība šī nometnē. Šeit pastāvēja teātra un dažādas sporta grupas, tika uzvestas vairakkarteji operas un koku priekšnesumi.

Vel ir pieminamas Epp ielas (tagad Frankfurtes iela) un vel Vircburgas Ziemeļu nometnes. Protams visas sajas nometnes bija novietoti maza skaita arī citu tautību: Ka igauņu, lietuviešu un citu austrumu tautību bēgļi.

Starp daudzajiem citiem viesiem: teātru grupām, sporta vienībām no visām Vācijas rietumu zonām - Vircburgu apmeklēja arī Latvijas suņis Anglija - K. Zarins. Viņu ļoti interesēja latviešu trimdas dzīve un ikdiena.

Sakoties latviešu nometņu iemītnieku izcelšanai uz aizjūras zemēm, vai arī pariesanu uz jaundibinātajam sardzu un

darba rotām, (Pie amerikāņu armijas vienībām) samazinājās arī noietņu skaits. Epp ielas noietne jau agri tika pievienota Vircburgas Ziemeļu noietnei. Apmēram 1950. gada pirmajā pusē tika likvidēta Centrālā noietne un tur vēl atlikušie iemītnieki tika pārcelti uz Vircburgas Ziemeļu noietni.

1950. gada beigās noietni pārcēla uz jaunizbūvēto baraku noietni - Vircburgā, Weissenburg ielā. Noietnes iedzīvotāji tad bija jau pārskaitīti vācu saimniecībā, sabiedriski/kulturālā darbība tomēr neapsīka. Baraku noietnē darbojās: Latviešu Nacionālā komiteja, Daugavas Vanagu nodaļa un YMCA/YWCA kopa. Stipri vēlāk: pēc Latviešu kara invalīdu apvienības nodibināšanas, LKIA kopa pastāvēja arī Vircburgas novietnē.

DV Vircburgas nodaļa 1952. gada pavasarī, Vircburgas baraku nometnes vidū uzbūvēja karoga mastu - izdaiļojot to ar latviska ornamenta iekārtotu puķu apstādījumu laukumiņiem. Izdaiļojuma metu, kā arī padomus deva gleznotājs - Osvalds Rožkalns.

DV Vircburgas nod. ierīkotais karoga masts. Visu triju Baltijas valstu: Igaunijas, Latvijas un Lietuvas karogi pusmastā 1952. gada 14. jūnijā. Pie karogu pacelšanas 14. jūnija rītā, plkst. 8.00 runu teica DV Vircburgas nod. pr-dis un LNK sekretārs E. Valuks.

14. jūnijā 1952. gadā sēru dienas svinīgais akts Virburgā.

Pie karogu nolaišanas plkst. 20.00 runāja Virburgas Latviešu Nacionālas Komitejas pr-dis - prāv. Dr. Visvaldis Sanders.

Sūtņa K. Zariņa sagaidīšana Vircburgas Centrālajā nometnē. Goda sardzē stāvēja Vircburgas latviešu skautu un gaidu vienības.

Sūtnis K. Zariņš sarunā ar invalīdu E. Valuku. Sūtnim aizmugurē - Vircburgas nometnes komandants Clarks.

DAUGAVAS VANAGI

Vircburgas nodaļas 35 darbības gadu īss pārskats

Pirms es pieskaros pie Daugavas Vanagu Vircburgas nodaļas pastāvēšanas un darbības 35-os gados - vēstures, gribu vispārējos vilcienos pastāstīt par DAUGAVAS VANAGI organizācijas rašanos!

Pēc otrā pasaules kara beigām, 1945. gada rudenī; Beļģijā - Cedelgemas nometnē, kur bija novietoti 11.723 latviešu karavīri, starp tiem tad arī radās doma: dibināt organizāciju, kas uzturētu saites karavīriem vēlāk izklīstot visā Anḡļu joslā. Par šādas organizācijas dibināšanu bija 7782 karavīri, tā sauktie pirmbiedri - dibinātāji. Viņu izraudzītie 289 delegāti, nometnes II. nodalījuma teātra barakā sanāca uz pirmo delegātu sanākumi, kas ievēlēja jaundibināmās biedrības organizācijas komisiju 9 personu sastāvā. Šī komisija nosauca jauno organizāciju: Latviešu Aprūpes Biedrība, Daugavas Vanagi.

Turpat Cedelgema ievēlēja arī organizācijas pagaidu valdi.

Pēc Cedelgemas noņemšanas likvidēšanas, tur sapulcinātie karavīri tika izkaisīti pa dažādām noņemtnēm visā Anḡļu joslā. No Anḡļu militārās pārvaldes oficiāli nebija atļauts dibināt jebkādas organizācijas, bet Daugavas Vanagu atsevišķie biedri uzturēja ciešas savstarpējās saites un meklēja sakarus ar citām latviešu organizācijām, kas darbību bija puslīdz nostabilizējušas un, neievērojot anḡļu 1946. gada 19. martā izdoto rīkojumu, pusoficiāli tika pieciestas. Sadarbojoties ar LCK Daugavas Vanagu organizācijas svars un tās nozīme trimdas pašpārvaldes orgānos pamazām pieņēmas. Tā 1946. gada 28. maijā trīs Daugavas Vanagu pārstāvji: V. Janums, G. Odiņš un J. Utināns ieradās Vircburgā, LCP trešajā sesijā. Mandātu komisijas priekšsēdis profesors A. Švābe sesijas locekļiem paziņoja, ka DV organizācijas pārstāvji sapulcē piedalās kā pilntiesīgi LCP locekļi.

Amerikāņu joslā, kur arī mīta krietns skaits bijušo latviešu karavīru, stāvoklis stipri atšķīrās no attīstības

britu joslā. Maznozīmīgs amerikāņu joslā bija latviešu karavīru aprūpes darbs, kaut gan tā vadītājs J. Goldmanis dzīvoja Vircburgā. Karavīru dzīve amerikāņu joslā bija daudz nedrošāka, bieži atkarīga no UNRA's amatpersonu un vietējo militāro iestāžu ierēdņu politiskās "iekrāsas" un rasiskās izcelsmes. Arī vispār, bēgļu noņemšanu apgādei pārejot no UNRA's uz IRO radās traucējumi un apgāde kļuva arvien trūcīgāka un paviršāka. IRO visiem spēkiem un līdzekļiem mēģināja atbrīvoties no apgādājamo skaita. To varēja viegli panākt, bēgļiem atņemot tiesības uz starptautisko apgādi. Atjaunoja tā sauktos "skrīningus", kas it sevišķi skāra bijušos karavīrus un viņu piederīgos. Nevērojot lielas grūtības, Daugavas Vaganu organizēšanas darbs angļu joslā bija virzījies uz priekšu. Pirmie organizatoriskie sakari ar bijušo cīnītāju saimi amerikāņu joslā, radās Vilim Janumam ar Eduardu Stīpnieku. Pēc V. Januma aicinājuma, E. Stīpnieks, kas tai laikā mita Vircburgā, izmantojot plašo pazīšanos un savu popularitāti karavīru aprindās, sāka mudināt atsevišķas latviešu noņemšanas di-

bināt Daugavas Vanagu nodalas un kopas. Šim aicinājumam radās drīz panākumi un 1947. gada 26. oktobrī Vircburgā nodibinājās pati pirmā Daugavas Vanagu nodala visā organizācijas pastāvēšanas laikā. Kā pirmie DV Centrālās nometnes nodalas dibināšanas iniciatori bija: Stīpnieks, Bīskaps, Puķīte, Dr. J. Platais, Rožkalns, Blūms, Skrodelis, Švāns, Pauzers, Bembers, Indriksons, Miervaldis, Visgaužs un vēl citi. Par pirmo nodalas priekšsēdi ievēlēja: E. Stīpnieku, par valdes locekļiem: O. Bīskapu, A. Puķīti, O. Blūmu un A. Skrodeli.

E. Stīpnieks privātā ceļā uzņēma kontaktus ar bijušo karavīru saimi latviešu nometnēs un aicināja tur izraudzīt karavīru delegācijas, kas pulcētos, lai lemtu par DV organizācijas darba sākšanu visās amerikāņu okupācijas joslas merogā. Iniciatoru un delegātu izraudzišanai bija lieli panākumi, un jau 1947. gada 31. oktobrī Vircburgā pulcējās 25 delegāti - iniciatori no Ansbachas, Badenhausenas, Nirnbergas, Ludwigshafenas, Bambergas, Fuldas, Hersbrukas, Gisenas, Darmstates, Kasselas, Vircburgas, Esslingenas, Fišba-

chas, un Valkas nometnēm. Šinī delegātu - iniciatoru kopsapulcē ievēlēja amerikāņu joslas pagaidu valdes priekšnieku un valdes locekļus. Par priekšnieku tika ievēlēts E. Stīpnieks, - vietnieks: P. Balodis. Joslas pagaidu valdes locekļi: T. Dukāts, V. Voitkus, V. Reimanis, E. Bušmanis un K. Berkmanis.

Sakarā ar E. Stīpnieka ievēlēšanu par amerikāņu/franču joslas valdes priekšnieku, notika pārmaiņas arī DV Vircburgas Centrālās nometnes nodaļas valdes sastāvā. Vēl lielākas pārmaiņas radās sākoties nometnes iemītņiem un līdz ar to arī daudzu DV nodaļas biedru izceļošanai uz aizjūras zemēm, vai arī pāriešana uz jaundibinātajām sardžu vai darba rotām. Līdz ar to nodaļas biedru skaits, kas sākumā pārsniedza 200, tagad bija samazinājies zem piecdesmit biedriem.

Starplaikā bija nodibinājušās Eppielas (tagad Frankfurtes iela) un Ziemeļu nometnes DV nodaļas, kas drīzi apvienojās zem DV Ziemeļu nometnes nodaļas. Tā līdz 1950. gada 23. martam Vircburgā darbojas divas Daugavas Vanagu nodaļas.

Vislielākās pārmaiņas nesa Vircburgas Daugavas Vanagu saimei 1950. gada

23. marts, kad sanāca abu nodaļu valžu un revīzijas komisiju locekļi uz kopējo sēdi, kurā pārrunāja abu nodaļu apvienošanas jautājumu. DV Vircburgas Centrālās nometnes nodaļas intereses pārstāvēja: Priekšsēdis B. Miķelsons, ar valdes un revīzijas komisijas locekļiem: V. Pauzeru, E. Vaļuku, Z. Švānu, J. Gžibovski un A. J. Bērziņu. Ziemeļu nodaļu pārstāvēja: Priekšsēdis Dr. J. Pone ar valdes un revīzijas komisijas locekļiem: A. Danci, N. Žurkiņu un K. Puci. Šo sēdi vadīja Dr. J. Pone, protokolēja E. Vaļuks. Sēde nolēma abas nodaļas apvienot ar nosaukumu: DV Vircburgas nodaļa, kas pastāv vel tagad un atskatās uz 35 gadu darbību. Aizvadītajos 35 darbības gados DV Vircburgas nodaļa ir daudz veikusi kā aprūpes darbā, ta arī kultūras pasākumos. Ziemeļu nometnē iekartotais klubiņš deva daudz ienākumus, no kuriem 50% saņema DV Vācijas valde. Ar līdzekļiem kas palika uz vietas, tika iegādātas invalīdiem protēzes, jo no vācu iestādēm tas nebija iespējams vel saņemt. Tika izgatavoti vienvēda kapu pieminekļi 5 bijušajiem latviešu karavīriem, kas atdusas Vircburgas galvenajos kapos. Ar līdzekļiem daudz

atbalstīta Minsteres Latviešu Ģimnāzija, tāpat DV invalīdu un latviešu atpūtas nams Bērzainē - Freiburgā. Kā arī atbalstīti daudzi citi pasākumi.

Pēc kluba likvidēšanas nodaļas līdzekļi sāka pamazām izsīkt. Vienīgos ienākumus deva biedru naudas, ziedojumi un sarīkojumu atlikumi. Tika rīkotas loterijas, tirdziņi un izsoles, kas kuplīnāja gandrīz katru sarīkojumu. Bet līdzekļu sagāde nebija vienīgais iemesls sarīkojumiem - galvenais jau bija: Tautiešiem dot sabiedriski-kulturālus snieģumus un saviesīgus vakarus.

Jā,- daudz ir paveikts, bet daudz ir palicis iecerēts un nepadarīts. Nodaļas biedru skaits samazinājās, jo daudzi vēl izceļoja, bet daudzi ir arī aizgājuši mūžības ceļos un tagad atdusas Vircburgas kapsētās. Un taisni tagad, pavēršot skatu atpakaļ uz Daugavas Vanagu Vircburgas nodaļas darba aizvadītajiem 35 gadiem, - pieminesim tos biedrus kas aizgājuši aizsaules ceļos, godināsim viņus ar piecelšanos un īsu klusuma brīdi!

Eduards Vaļuks

ATMIŅAS PAR DP NOMETNEM NIRNBERGĀ I

Mūsu personīgais trimdas laiks sakās ar to, kad atstājām 1944. g. 4. novembrī Ventspils ostu ar preču kuģi "Tanga". Ar mums brauca agron. Meiera ģimene, atstājot zirgus krastā, pārējie radi tomer izšķīras par palikšanu. 6. novembrī sasniedzam Gotenhāfenu; manu māti, mani un A. Meieru ar 6 g.v. Uldi aizveda uz lielu nometni Gotenhāfena. Pēc divām nedēļām mēs devāmies garā beļļu vilciena uz Pozenu. Tur mus notureja 2 nedēļas nometne 3 stāvu gultās! Beidzot sekoja garais lēnais brauciens uz nezināmiem rietumiem caur sabumbotām pilsētu stacijām. Neviens mums neteica gala mērķi, bet vismaz bija skaidrs, ka dodamies uz Vācijas rietumiem.

Netālu aiz Nirnbergas mūs visus izsedināja Neumarktā. Turienes nometnes komandants mūs aizveda kajām uz ārpus pilsētas atrodosos nometni, apjozta ar dzelonstiepuļēm. Decembra sākumā mūs sāka izvietot uz citām vietām, sacīja, ka uz darbu. Mūs iedalīja grupā, kas brauca ar

vilcienu uz Nirnbergu, kur nonācām vakara krēslā tieši sirēnu kauksanā. Skrējām kā aitu bars neziņā kurp. Pēc trauksmes beigām kāds aizveda mūsu baru uz Will-Strasse Kern-Schulhaus, kur mūs novietoja skolas vingrošanas hallē 2-stāvu gultu telpā. Mani tūdaļ iedalīja par mazas palīgnometnes priekšnieka Pfaffenberger'a tulku un palīdzi produktu dališanā.

Tas bija 1944.g. 6.decembris.

Īsi pirms Ziemassvētkiem mūs visus pārcēla uz Jamnica ielu, ierādot telpas ar 2-stāvu gultām bijušā mazgātavā. Vairāki privātdzīvojoši latvieši cieta bumbu uzbrukumus Nirnbergai; visvairāk 1945. g. 2. janv., kad vecpilsētu galīgi sagrāva un 20. febr., kad mūsu iecirkņa mājas dega, arī mūsu pagaidu mitne ar visām mūsu bēgļu paunām. Mēs kā par brīnumu paglābamies pretējās mājas pagrabā. Kādus 2 mēnešus mana māte un es mitām bez izģērbšanās Tuchera alus brūža dziļajā bunkurā līdz ar neskaitāmiem izbumbotiem - līdz kamēr 20. aprīlī ieradās amerikāņi ar masīnpistolēm kā atbrīvotāji. Izlīdām laukā saules gaismā, kur pilsētas grāvi

starp drupām ziedēja augļu koki.

Meieru ģimene un mēs iekārtojamies Löbleina ielā sagrautās būvfirmas drupās - pāri steigā samūrētām sienām pārvilkām no pagrabiem izrautas grīdsegas, pēc ūdens rāpos svešos pagrabos pēc ūdens caurulēm. Tur mitinājās arī igauņi (5 pers.) un 2 francūži, kas visi repatriējās. Palika vēl 2 poļi, kas nevēlējās atgriezties komūnismam padotā dzimtenē.

te jau
Firta
Provizoriskā mītnē izturējām līdz 1946. g. pavasarim, kad pārgājām uz Gebersdorfu - kaimiņpilsētas Firtas (Fürth) dienvidos, kur bija apmetušies galvenokārt latv. ķīmiķi ar ģimenēm.

Par privāti dzīvojošiem latviešiem bija sācis rūpēties mežu inž. Arvīds Ķipēns. Ar viņu braucu uz Baireutu (Bayreuth) pēc pirmiem Sarkanā Krusta saīņiem, kurus izdalījām latviešiem, sazinātiem pēc saraksta, kas bija Ķipēnam. Tā sazinājām, piem., inž. Feldmani un Grantu ar ģimenēm, juristu Vasiļkovu, Lejasmeieru, Leonu Rumaku, kas sevi iecēla par Latvijas Sark. Krusta direktoru un mani itkā par savu sekretāru, Edgaru Krieviņu (ar viņa "stiprajiem papīriem"). Latviešu

kungi mēdza griezties pie manis ar tulkojumiem angļu valodā. Nereti gāju ar viņiem pie Nirnbergas komandanta pulkveža Kalikota (colonel Callicott) Krēlinga ielā. Pēdējam bija liela teikšana, bet viņš kā politisks analfabēts nevarēja saprast mūsu bailes no repatriēšanas uz Padomiju un Sibīriju.

Latviešu kungi ar manu vidutājību griezās pie amerik. komandanta ar visādām prasībām, piem. atļaut ierīkot hoteli ar brokastīm caurbraucošiem tautiešiem, iegādāties automašīnas latv. priekšniekiem u.t.t. Šīs prasības, protams, palika neievērotas.

Drīz vien latvieši nonāca UNRRAS gādībā un sāka saņemt CARE saiņus. UNRRA (United Relief and Rehabilitation Administration) bija Apvienoto nāciju palīdzības pārvalde - tās uzdevums bija repatriēt uz dzimteni Sabiedroto kara gūstekņus un deportētos ārzemju civiliedzīvotājus. No latviešiem neizdevās vairāk par 3% repatriēt. Dibināja jauno organizāciju, t.s. IRO (International Refugee Organisation), kas 1946. g. tikai pakāpeniski stājās UNRRAS vietā. IRO uzdevums

UNRRA

IRO

bija izvietot nerepatriējamos DP starptautiskā darba tirgū un samazināt nometnes.

1946. g. pavasarī es pārgāju ar māti dzīvot uz Gebersdorfu Firtas dienvidos, kur bija apmetušies apm. 50 latv. personas, kas jau bija organizējušies ar savu priekšniecību, sēdēm, protokoļiem un vēlēšanu sapulcēm. Es tur skaitījos kā angļu valodas skolotāja pieaugušiem un sekretāre. Dipl.-inž. Roberts Nikurs drīz vien izvirzījās kā aktīvs sabiedriska darbinieks; viņš bija atradis darbu Nirnbergas pilsētas ielu satiksmes direkcijā. To viņš vēlāk atstāja, kad tika par Franku novada latv. nometņu ģenerālsekretāru.

1946. g. vasarā UNRRA sāka likvidēt mazās nometnes, saliekot tās kopā. Pa šo laiku Fišbachā pie Nirnbergas bija nodibinājusies lielāka nometne, kurā bija daudz akadēmiķu. Netālu atradās jaunierīkotā Mercfeldas nometne, kurā novietoja Habersdorfas, Gebersdorfas un Firtas latviešus koka barakās. Par priekšniekiem bija tur Kortāns un Šmits. Ar 1946. g. 20. maiju iesaistījos par angļu valodas

skolotāju Fišbachas nometnes Kārļa
Skalbes gimnāzijā - un tūlīt arī pārņēmu
franču val. un vairākus angļu val. kursus
pieaugušiem, kurus vadīja mans bij. prof.
Kārlis Kārkliņš. Vēl Mercfeldā dzīvodama
tulkoju tautiešiem skrīningā (screening)-
toreiz bij. kaņavīri bez žēlastības tika
no amerikāņiem "izskrīnēti", t.i.
izraidīti no nometnes.

1946. g. 16. jūl. - sākums
skrīningiem!

1946. g. 27. sept. - pāri par 100
izraidīto atstāj nometni - karogi
pusmastā!!

Man jātulko vairākas dienas
izraidīto kareivju lūgumi. Ar UNRRAS
rezolūciju nolēma izslēgt no DP nometnēm
visus "Kara noziedzniekus, kollaboratorus".
No latv. DP visvairāk cieta bij.
kaņavīri, kurus UNRRA konsekventi vajāja.
Arī IRO, kas ar 1946. g. 1. jūl. sāka
pārņemt pakāpeniski UNRRAS funkcijas,
atteicās aprupēt "kaņa noziedzniekus".
Neskaidras definīcijas un IRO ierēdņu
subjektīvie iztulkojumi nodarīja daudz
pārestību bēgļiem, gan atraujot aprūpi,
gan liedzot izceļot, vai vienkārši turot

par kaŗavīriem
nometnēs

tos bailēs par neskaidro rītdienu. Leģionāru atbrīvošana no amerikāņu gūsta bija grūta, jo sākumā tos pielīdzināja vācu SS-vīriem un tāpēc automātiski kvalificēja kā kara noziedzniekus un „Kollaborantus”. Saskaņā ar amerik. armijas vadības 1946. g. 12. aug. rīkojumu no gūsta atlaistiem latv. kaŗavīriem bija katram individuāli jāpierāda, ka viņi nav brīvprātīgi iestājušies leģionā. Tas praksē nozīmēja, ka šiem kaŗavīriem visumā nebija iespējams iegūt DP tiesības, un viņus neuzņēma UNRRAS nometnēs. Šiem tautiešiem bija jāmeklē darbs vācu un amerik. iestāžu saimniecībā.

darba un
sardžu
vienības

Darba un sardžu vienības bijušos baltiešu kaŗavīrus amerik. joslā sāka uzņemt 1946. g. Ar kapt. Moxley gādību 1947. g. sakomplektēja kādas 10 latv. darba rotas, katrā 220-250 vīru. Bezdarbnieku pārpilnajā Vācijā šīs vienībās bija gandrīz vienīgā iespēja atrast darbu. Skrīninga laikā mani ar džīpu pat veda uz Laufas latv. nometni, kur agrā rītā man bija jāpilda tulka pienākumi. Rītos nometnes vīrieši tika vesti amerik. smagās mašīnās uz darbu militārās noliktavās.

Daži tur iesaistījās uz ilgāku laiku -
tos mēs saucām par "melnajiem" viņu darba
formas dēļ.

Pastāvēja arī garīgā un kulturālā
dzīve - draudzes ar mācītāju Turku, taga-
dējo prāvestu ASV Mičiganā, vispirms
Mercfeldes, vēlāk Valkas nometnē. Fišba-
chas nometnes mācītāji bija Alfrēds Gul-
bis, Strautmanis, Kramiņš un katoļu
priesteris Pudāns.

Attīstījās strauji kožu darbība, jo
DP nometņu apstākļos varēja daudz laika
ziedot mēģinājumiem. Kalnāja vadībā radās
"Dziesmu vairogs". 1946. g. Bavārijā no-
tika 4 dziesmu dienas - 30. jūn. Fišbachā
uz īpaši iekārtotā laukumā, 7. jūl.
Vāgnera svētku spēļu namā Baireutā, 21.
jūl. Ansbachā un 4. aug. Eichštētē -
nosaukums bija "Franku novača latv.
dziesmu dienas". Rīcības komitejas
priekšnieks bija bijušais Rīgas operas
nama direktors un toreizējais Fišbachas
nometnes priekšnieks komponists Jēkabs
Poruks, goda virsdiriģents prof. Ā.
Ābele, virsdiriģenti - A. Kalnājs, J.
Ūdris un F. Valdmanis. Piedalījās 13 koži

ar apm. 700 dziedātājiem. Svētkus ieva-
dīja visu konfesiju dievkalpojumi.

Notika arī sarīkojumi: koncerti,
teātra izrādes, rakstnieku rīti, izs-
tādes. Man bija uzdots no inž. R. Nīkura,
Franku novada latv. nometņu ģenerālsekre-
tāra, tulkot programmas angļu valodā.
Dziesmu skaits bija ap 20 - oriģināli un
tautas dziesmas. Tika dziedāts arī pa
vienai igauņu un leišu dziesmai. Franku
novada svētkus kopā apmeklēja ap 30.000
klausītāju!

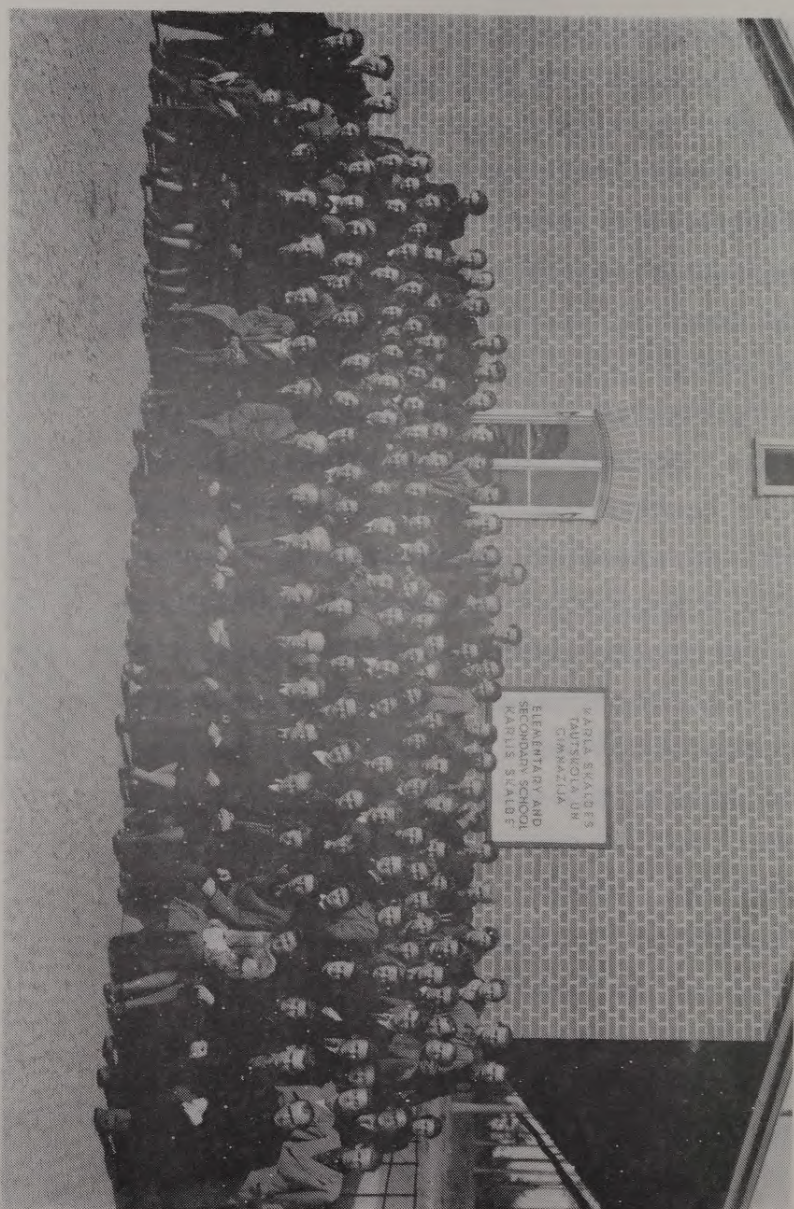
1948. g. latv. trimdā atzīmēja 1.
vispārējo dziesmu svētku atceri, nodibi-
not Centrālo prezidiju ar goda priekš-
nieku J. Vītolu un priekšsēdi J. Poruku.
Lielākās dziesmu dienas šīs atceres zīmē
notika Fišbachā ar A. Ābeli kā rīcības
kom. priekšnieku.

Piedalījās 21 koris ar apm. 700
dziedātājiem; dirigēja Ā. Ābele, A.
Kalnājs un P. Banders. Svētku norisi 4
dienās aizpildīja Vītola solo darbu kon-
certs, Vircburgas, Fišbachas un Augs-
burgas teātru izrādes, tēlotājas mākslas
un daiļamatniecības izstādes un DP filmas
izrādes.

"Dziesmu vairogs" - diriģenta A. Kalnāja dibināts koris 1945. g. 2. sept. Valkas nometnē pie Nirnbergas. Tas deva 33 koncertus līdz 1949. g. vasarai, kad tas izceļoja uz ASV Mičiganā, kur turpināja koncertēt. Iestudētas ap 100 dziesmu. Koŗī 80 dziedātāju, pa daļai agrākie Reitera koŗa un Dziesmu Varas koŗa dalībnieki.

Komponists Adolfs Ābele savā 60. g. dzimšanas dienas jubilējā saņēma kā dāvanu no latvieŗiem Valkas nometnē Piano-Haid firmas Nirnbergā sparnu klavieres, kuras emigrējot paņēma līdz uz Mičiganu. Mercfeldē barakas bija celtas no viegla koka materiāla, tāpēc ziemai uznākot, visus nometnes iedzīvotājus pārcēla uz tuvu Valkas nometni - tur nu mitinājās latvieŗu un igauņu DP - tāpēc ŗai nometnei tika dots Latvijas pierobeŗas pilsetas vārds "Valka". Es tomēr ar māti pārcēlos uz Fiŗbachas nometni, kur jau vasarā biju iesaistijusies skolas darbā Karļa Skalbes ģimnāzijā, kuras direktors bija matemātiķis Ernests Ābele.

FISIBACt
Kõhla
Skooli õi m h

Mana īpašumā atrodās fotogrāfija no 1947. g. 8. marta, uz kuŗas redzams Kārļa Skalbes ģimnāzijas skolotāju un skolnieku sastāvs skolas ēkas priekšā:

Fišbach

1. rindā no kreisās: vingrošanas skolotājs Upatnieks, skolotāja Pantilejeva, skolotāja Strautmane (māc. Str. kdze) matem. skol. Grinblate, vācu val. skol. Lina Ratermane, angļu val. skolotājas Irēne Kiršteine (vēlāk Kubuliņa) un Birnbaume, Prof. Bikše, Ieviņš, skol. inspekt. Vārpa, dir. Ernests Ābele, Latīņu val. skol. Harijs Draviņš, mācītāji Strautmanis un Kramiņš, vēst. skol. Rutmane, skol. Latsone, skol. Hofmanis, darbvede Gruzdiņa, skol. Matriņa, mācītājs Alfrēds Gulbis, mākslinieks Geistauts.

Trūkst prof. K. Kārkliņš un latv. val. skol. Zinaida Lazda. Toreiz jau bija miris teol. prof. Zicāns. Trūkst arī dirigents Voldemars Rullis un katolu mac. Pudāns.

Fišbachas nometnei bija sava slimnīcas ēka; atšķirībā no koka barakām tā bija masīva ēka, celta pakava veidā.

Tajā strādāja Dr. Jēkabs Kņezinskis,

Dr. Rīšbergs, Dr. Kalniņš un māsa Paulīna Mūrmane.

Nometnei bija arī sava spiestuve ar sekojošiem darbiniekiem:

Žanis Graubics, Jānis Gulbis, Jānis Širmanis - (jaunātnes rakstnieks) un vēl 2 sievietes. Lečmanis, t.s. "cilvēks ar pīpi" rediģēja nometnes laikrakstu. Pārs-pieda dažas grāmatas skolas vajadzībām; iespieda arī manis sarakstīto "English Grammar for Latvian Schools and Self-Instruction". Tai pašā 1947. g. iznāca prof. Dr. K. Kārkliņa redakcijā, "Metodisku rakstu krājums" un gadu iepriekš viņa "Latviešu literātūras vēsture". Bavārijas apgabala baltu filologu kopa izdeva konferences materiālus no latv. val. skolotāju konferences Fišbachā 1947. g. 19. un 20. oktobrī.

2
1
Skolas ēkas piebūvē notika allaž teātri un koncerti. Ambergā (vēlāk Eslingenā) darbojās latv. teātris (1945.-49. g. ar pāri par 100 izrādēm ar 5.000 skatītājiem).

Mūzikas snieguma augstumu raksturo stīgu kvartets (A. Norītis, V. Rušēvics, E. Vinerts un A. Teichmanis, vēlāk A.

Ozoliņš).

Atmiņa 1946. g. 8. jūn. teātra uzvedums Fišbacha-Rainā "Put vējiņi", 10. jūn. Blaumaņa "Skroderdienas Silmačos" ar Liliju Stengeli!

16. jūn. Valkas nometnes teātris spēle Ziverta "Ķīnas važi", kur kā aktieris uzstājās mūsu radnieks Anatols Meiers.

1946. g. 19. jūn. Zālītes "Bīstamais vecums", ko uzveda Ansbachas teātra kopa Fišbachā.

1946. g. Dziesmu dienu paredzētā rakstnieku rītā piedalījās prof. Dr. K. Kārkliņš, Karola Dāle, Knuts Lesiņš, Miesnieks, Zinaīda Lazda.

1946. g. 13. jūl. Anšlava Eglīša "Papura tiesu".

Prof. Dr. K. Kārkliņa referāti 1946. g. 25. jūn. par Kronvalda Ati un 1946. g. 23. jūl. par Annu Brigaderi.

1946. g. 4. aug. Anšlava Eglīša "Labāki cilvēki" ar Mitrēvicu!

1946. g. 24. aug. "Pieklīdušais kaķens", arī ar Mitrēvicu!

1946. g. 27. aug. - Vircburgas rakstnieku stunda Fišbacha:

Ģirts Salnājs ("Sigismunda uzvara"),
J. Kadilis (Literār. apskats), Teod.
Zeltiņš, Irma Grebzde ("Uguns puķe").

1946. g. 5. okt. - Fišbachas Skalbes
ģimnāzijas skolnieku vakars - man jasēž
par tulku pie UNRRAS direktora Smith'a.

1946. 11. okt. Pie Mrs. Farden'as un
Welfare officer'a informācijas sēde par
nākamo skrīningu un Mercfeldas nometnes
pārcelšanu uz Langwasser'u.

1946. g. 12.10. - baleta izrāde Fiš-
bachas nometnē - spīdoša izrāde ar Mirdzu
Griķi!

1946.g. 14. okt. ar otro angļu val.
skolotāju Birnbaumu kdzi sagatavojām Fiš-
bachas nometnes birojā nākamo skrīningu.

1946. g. 12. nov. Ansbachieši spēlē
Fišbachā Blaumaņa "Pazudušo dēlu" - ļoti
drūmi.

1946. g. 15. nov. Adolfa Kaktiņa
koncerts - nav vairs agrākā spara un
jūsmas!

1946. g. 18. nov. Mercfeldē Teteres
"Brīnumzālite" - Blaumaņa novele; ļoti
pārspīlēta ākstīšanas. Spēlē Mercfeldes
latvieši.

Mercfeldes barakās tik auksts un

drēgns - no rīta istabā tikai 4 grādi!

1946. g. 21. nov. pārejām dzīvot no Mercfeldes uz Fišbachu, 12. barakā; mums kaimiņos vecais skolotājs Rudītis ar sievu, viņu meita Austra ar vīru Jāni Širmani (jaunātnes rakstnieku) un meitiņu Marutu; aiz mums noņemtnes komandants Šūmanis (prof. K. Kārkliņa znots) ar sievu; blakus tiem diriģents Valdemārs Rullis ar ģimeni (4 pers.) un vecais Ieviņu pāris; barakas galā Grīsele ar meitu un skautu priekšnieku Krauzi (kas agri nomira). - Tik daudzi vienā barakā! -

1946. g. 23.11. Kamermūzikas vakars.

1946. g. 24. 11. pēdējā izrāde Mercfeldes noņemtnē: Salnāja "Meitene ar raksturu" - ļoti spraigi spēlēts!

1946. g. 8. nov. Fišbachā - Ziverta drāma "Tīreļu purvs" - smags gabals!

Ziemassvētkos no UNRRAS direktrišes M. Farden'as dabūju dāvanu - zīda rozā lakatu. Pavadu skolas bērnus uz amerikāņu kluba eglīti - visiem izdalīja saldējumu; eņģeļi dejoja svinga ritmā! Mums galīgi neparasti!

Prof. K. Kārkliņa ģimene man uzdāvināja Zentas Mauriņas "Trīs brāļi".

1947. g. janvāris ar lielu salu - 20 grādi! Mums istabiņā par laimi iemūrēta krāsns; paši apsedzām jumta daļu ar brezentu!

1947. g. 18. janv. Silgales "Siržu krustceļos" - sentimentāli!

1947. g. 19. janv. Miķelsones "Uguns kristības" - Hersbruckas latv. ģimnāzijas uzvedums - nepatīk!

1947. g. 2. februārī maza grāmatu izstāde no metnē.

Laikrakstos lasām par emigrācijas iespējām. Nopietni gatavojamies pēdējā klasē uz angļu val. pārbaudi.

Valkas no metnē plēšās tāpat kā pirms gada mazā Gebersdorfas no metnē - katrs tīko pēc varas!

1947. g. 21. febr. Vulfa "Sensācija".

Teātru izrādes un koncerti turpinājās tādā veidā līdz pat no metnes likvidēšanai; radās iespaids, ka latvieši nedomāja par nopietnu iesaistišanos darbā, piem. vācu saimniecībā; tikai retiem tas arī izdevās. Līdz valūtas reformai 1948. g. daļa latviešu strādāja no metņu aprūpē, pārvaldē un darbnīcās. Atalgojums bija

tikniecīgs, ka patiesībā tas bija darbs "vēdera dēļ".

Lai piespiestu DP ātrāk izceļot no Vācijas, IRO vairs nerūpējās par darba sagādi ārzemniekiem.

Līdz 1950. g. rudenim lielākā tiesa DP latviešu bija izceļojuši, galvenokārt uz ASV, Kanādu, Angliju, Austrāliju. IRO nodeva palikušās nometnes vācu iestādēm. Vācijā palika ap 10.000 latviešu, kas kautkādu iemeslu dēļ negribēja jeb nevarēja emigrēt.

Pielikumā vēl kāds vārds par baznīcām un kapiem: Mercfeldes, Valkas un Fišbachas nometnē bija ik pa baznīcai. Fišbachas nometnes koka baznīciņa "Madonna della strada" kalpoja abu konfesiju draudzem. Bet reizi Fišbachas ciemā vācu baznīcā notika liela latv. jauniešu iesvētīšana. Sī Fišbachas ciema viiņa galā kapsēta kreisais stūris bija ar līgumu atvēlēts latviešu kapiem; šo kapsētu izlietoja arī igauņi. Uz trīsdalīga lielā pieminekļa bija mirušo latviešu un igauņu vārdi. Katru gadu tika rīkoti kapu svētki.

Irēne Kubuliņa

Angļu valodas skolotāja mag.phil.
Irēne Kiršteine-Kubuliņa ar ģimnāzijas
absolventiem Fišbachas nometnē 1947.g.aprīlī

* * *

Fišbachas latv. nometnes baznīca "Madonna
della Strada" luterticīgiem un katoļiem
1945.g. - 1950.g.

PIRMO VISPĀRĪGO LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKU
75 GADU ATCERES

DZIESMU DIENA

BAVĀRIJAS APGABALĀ
1948.g. 27.vi

FIŠBACHAS LATV. NOMETNĒ PĒC NIRNBERGAS

DZIESMU DIENAS ORGANIZĀCIJA

ATCERES DZIESMU SVĒTKU CENTRĀLAIS PREZIDIJS

Goda priekšsēdis: prof. J. Vitols †

Komp. J. Poruks, prof. A. Ābele, prof. J. Rutmanis, inž. I. Zubans.

BAVĀRIJAS APGABALA LATVIEŠU KOMITEJA

Priekšsēdis: agr. A. Šteinhardts; vicepriekšsēdis: doc. J. Amtmanis; sekretārs: V. Grava; locekļi: prof. P. Stares, prof. J. Rutmanis, jur. V. Lambergs, māc. J. Turks, doc. A. Dinbergs un kapt. V. Reimanis.

BAVĀRIJAS APGABALA ATCERES DZIESMU DIENAS RĪCĪBAS KOMITEJAS PREZIDIJS

Priekšsēdis: prof. A. Ābele; vicepriekšsēži: inž. R. Nikurs, administratori K. Jākobsons un E. Ābele; sekretārs: red. L. Rumaks; locekļi: virsdiriģenti A. Kalnājs un P. Banders, prof. J. Rutmanis, komp. J. Poruks, arch. J. Leimanis, tautsaimn. K. Ziemelis, kapt. E. Caune, komp. V. Bērzkalns un māksl. A. Sildegis.

Bavārijas apgab. atceres dziesmu dienas rīc. kom. prezidijs.

1. rindā no kreisās: prof. J. Rutmanis, K. Jākobsons (vicepriekšs.), A. Kalnājs, prof. A. Ābele (priekšs.), P. Banders, R. Nikurs (vicepriekšs.), J. Leimanis.
2. rindā: V. Bērzkalns, K. Ziemelis, L. Rumaks (sekr.), A. Kreišmanis, K. Bērziņš, A. Sildegis. Trūkst: vicepriekšs. E. Ābele un locekļi J. Poruks un E. Caune.

RĪCĪBAS KOMITEJA

Konfesiju pārstāvji: māc. J. Turks, prāv. J. Pudāns, priest. P. Kurzemnieks un Latv. baptistu draudžu savien. prezidents māc. R. Vītols.

Koŗu diriŗenti: V. Lapŗe (Ansbacha), E. Strautmanis (Augsburga-Haunŗetene), A. Linde un J. Grebeŗrs (Augsburga-Hochfelde), doc. V. Delle-Grāvīte (Augsburgas ģimnazija), T. Ilstere un J. Dzeguze (Bābenhauzena), J. Austrums (Eslingena), prof. A. Ābele (Fiŗbacha un Hersbrucka), V. Ozoliņŗ (Giftene), M. Muiŗarāja-Vīgnere (Hanava), E. Baŗtiks (Ingolŗtate), A. Dzenis (Kleinkeca), R. Balodis (Manheima), J. Pālēns (Memingena), V. Aldiņŗ (Regensburga), J. Dūmiņŗ (Rotveila), A. Kalnājs (Valka), P. Banders (Vircburgas centr. nometne), E. Āboliņŗ (Vircburgas ģimnazija), Ź. Smiltņieks (Vircburgas ziem. nometne) un E. Zemīte (Vurcacha).

Nometnu pārstāvji: A. Roga (Ansbacha), Nātiņŗ (Augsburga-Haunŗetene), R. Driļlis (Augsburga-Hochfelde), J. Jauntīraņŗ (Bābenhauzena), E. Ābele un J. Zariņŗ (Fiŗbacha), K. Graudiņŗ (Hersbrucka), T. Pētersons (Ingolŗtate), H. Kreicers (Memingena), V. Karitons (Regensburga), A. Krūmiņŗ (Rotveila), K. Jākobsons un E. Grīnvalds (Valka), J. Bormanis (Vircburgas centr. nometne), J. Zankevics (Vircburgas ģimnazija), K. Lācis (Vircburgas ziem. nometne) un K. Kainaŗŗ (Manheima).

Sabiedriskie un kultūras darbinieki: inŗ. R. Nikurs, red. L. Rumaks, prof. J. Rutmanis, komp. J. Poruks, arch. J. Leimanis, tautsaimn. K. Ziemelis, kapt. E. Caune, komp. V. Bērzkalns, mākslinieks A. Sildegs, arch. A. Kreiŗmanis, arch. V. Vitands, doc. F. Valdmanis, dzejn. Z. Lazda, māksl. M. Krūmiņŗ, red. K. Rabācs un akt. K. Bērzīņŗ.

SVĒTKU ADMINISTR. UN TECHN. KOMISIJU VADĪTĀJI UN PALĪGI

Koŗu administrātori: A. Līdacis un K. Burģelis.

Transporta nozare: T. Zeltiņŗ un E. Ruciņŗ.

Goda viesu sagaidīŗana: L. Robeŗņieks un K. Birzulis.

Laukuma komandants: P. Turlais.

Kārtības dienēsts: A. Lubavs, H. Pāvuliņŗ, K. Stunda un P. Turlajs.

Sanitārais dienēsts: Dr. H. Riesbergs un Dr. L. Zeltkālns.

Saimniecība, naktsmitņes un telpas: E. Broŗe, A. Jaunbērzīņŗ, J. Karps, R. Navenickis, A. Ranke un T. Kārkliņŗ.

Dāmu komiteja: Al. Osis-Stunda, S. Cīrule, V. Latsone, M. Rutmane, E. Čanka, O. Landovska, T. Velde, Kazriča un O. Auzīŗa.

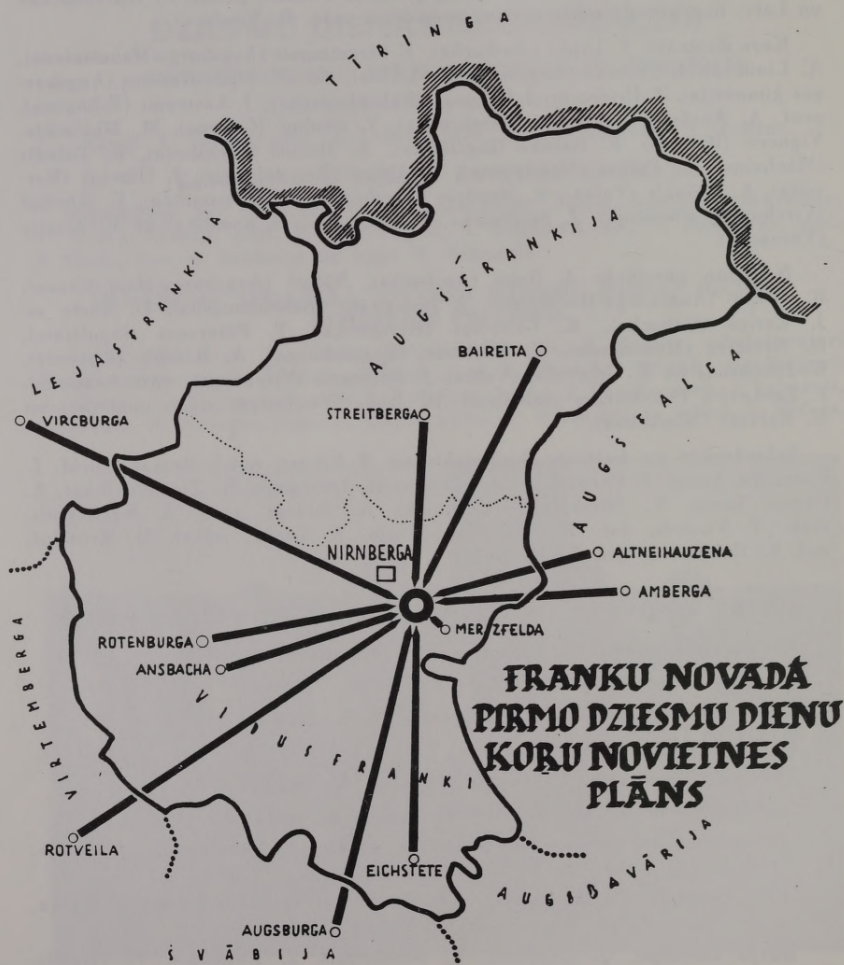
Būvju komisija: J. Leimanis, A. Kreiŗmanis, J. Rutmanis, V. Vitands, K. Rasa, F. Feldmanis, K. Grabis, A. Ābelitis, O. Rudzītis, E. Arājs un E. Volrāts.

Īlakus sarikojumi: A. Sildegs, A. Liepiņŗ, Z. Lazda, K. Bērzīņŗ, A. Līrums, J. Zariņŗ un Ed. Grīnvalds.

Finances: K. Ziemelis.

Prese un propaganda: L. Rumaks.

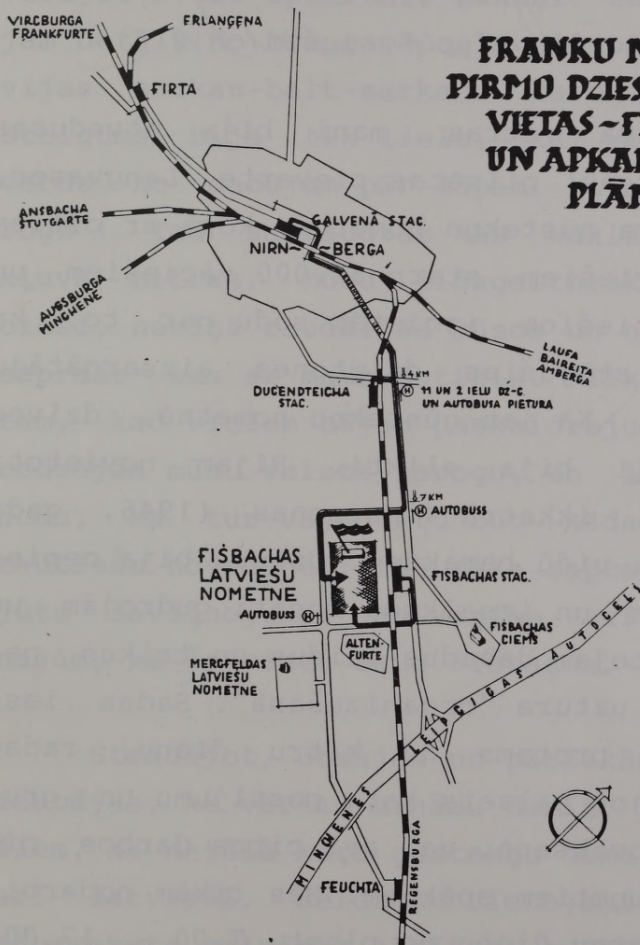
Informācija un ziņu dienēsts: L. Robeŗņieks un K. Birzulis.

Scheme

of choirs, gathering in the Latvian Camp Fischbach
for the Song-Festival of Distrikt Franken

FRANKU NOVADA PIRMO DZIESMU DIENU VIETAS - FISBAHAS UN APKAIMES - PLĀNS

Scheme
of D.P.Camp Fischbach and its surroundings.

ATMIŅAS PAR DP NOMETNEM NIRNBERGĀ II

kaŗa gūstekņu nometne

Kaŗa vētras mani bija atveduŗas Nirnbergas pilsētas pievartē Langvaser, kur kaŗa gūstekņu nometnē, kopā ar citiem 12 latvieŗiem, starp 32.000 vācieŗiem un cittautieŗiem izcietām sodu par to, ka bijam stājuŗies dzimtenes aizsargātāju rindās. Kā jau gūstekņu nometnē, dzīves apstākļi bija slikti. Bijam novietoti teltīs, ikkatrā 4 personas (1946. gada janvāŗa vidū barakās). Uzturs bija nepietiekams un izsalkuma mocīti gudrojām un pielietojam daŗadus veidus un trikus papildus uztura "organizēŗanā". Ņādas iespējas, protams ne katru dienu, radās strādājot pilsēta kaŗa postījumu un gruŗeŗu novākŗanā, vai arī citos darbos pie ASV bruņotiem spēkiem. Mēs tikām nodarbināti katru dienu no plkst. 7.00 - 17.00, izņemot sestdienas un svētku dienas.

Kādu dienu mazāka kaŗa gūstekņu grupa, kurā bija arī 3 latvieŗi, tika vesta darbā, uzpost dāŗzu kadam augstākam

ASV virsniekam. Braucot auto mašīnā, vērojot svešo apkārtni, pēkšņi ieraudzījām netālu no braucamā ceļa plīvojot Latvijas sarkan-balt-sarkano karogu. Pārsteigums bija tik liels, ka vienīgais vārds ko dabūjam pār lūpām bija: "karogs"! Tad sažņaudzās kas kaklā, acis kļuva mitras. Mūsu līdzgaitnieki, vācieši, neziņā raudājās mūsos un nevarēja saprast kas ar mums noticis. Tikai pēc tam, kad viņiem bijām paskaidrojuši, ka redzējām mūsu valsts karogu, un izteicām domu, ka tur vajadzētu būt kādai mūsu tautiešu novietnei, tie sāka saprast mūsu jūtu saviņņojumu. No viņiem arī uzzinājām, ka šo vietu sauc Fišbacha.

Strādājot, domājām un pārlikām visas iespējas, kā varētu zināmu darīt tautiešiem, ka netālā kaŗa gūstekņu nometnē ir arī latvieši. Beidzot vienojamies, ka jāuzraksta vairākas zīmītes, kuras atpakaļ ceļā jāizmet, cerībā ka kāda tiks pacelta un lasīta. Bet kur ņemt papīri un zīmuli? Protams tas "jānoorganizē", bet tākā laiks ir ierobežots un šādam pasākumam ir vajadzīgs zināms nodrošinājums,

taļ vienojamies par mūsu nodomu informēt darba kolēģus un likteņa biedrus vācietis. Kopejiem spēkiem, neilgā laikā, "aizņēmamies" no amerikāņu virsnieka pāris loksnes papīru un zīmuli. Kamēr citi cītīgi strādāja, viens no mums rakstīja zīmes. To darijām pārmaiņus, lai neceļtu sarga uzmanību. Beidzot arī kāds vācietis vācu valodā uzrakstīja līdzīga satura zīmes, lai paziņo latviešu DP nometnē, ka tuvejā gusta nometnē atrodas latvieši. Atpakaļceļā, tuvojoties nometnei, daži centās novērst sarga uzmanību, kamēr pārējie izmeta zīmes. Viss izdevās labi, un mūsu līdzgaitnieki netikai mums palīdzēja veikt šo darbu, bet roku spiežot vēlēja mums panākumus un nezaudēt cerību nākotnei.

Atgriezušies gūstekņu nometnē, par redzēto un darīto, stāstījām pārējiem latviešiem. Visi bijām pacilāta gara stāvoklī, itkā būtam savu piederīgo vidū. Aizmirsās izsalkums un gusta rūgtums. Sākās ilgu pilna gaidīšana un spriešana. Kā gan viņi varēs mums paziņot, ka ir atraduši mūsu rakstīto zīmīti? Varbut ar

vēstuli, jo uz zīmēm bijām uzdevuši savu vārdu un gūstekņa numuru? Vai nometnes vadība izsniegs mums šādas, latviešu valodā, rakstītas vēstules? Jautājums pēc jautājumu, bet neviena atbilde. Dienas tecēja savā ritmā, un mums sāka zust cerība. Sākam notikušo uzskatīt par sapni. Bet tad, kādas nedēļas nogalē, mums tika paziņots, ka svētdien plkst. 14.00. visiem latviešiem jāsapulcējās pie nometnes komandatūras uz dievkalpojumu, kuru vadīs latviešu garīdznieks. Saņemot šo ziņu priecājāmies kā bērni, kuri saņēmuši kādu dāvanu. Bet vai tā arī nebija dāvana mums? Šajos apstākļos lielāku dāvanu nevarējām iedomāties, kā tikties, un varbūt kādu vārdu izmainīt, ar tautieti kurš dzīvo brīvībā. Varbūt dabūsim dzirdēt par dzīves apstākļiem un notikumiem ārpusē? Ja arī mācītājam nebūs iespējams to mums pateikt, tad vismaz tagad viņi ārpusē zina, ka mēs esam šeit. Mēs neesam aizmirsti un atstāti! Mūsu darbs nav bijis veltīgs! Cerības ir īstenojušās.

Noteiktā laikā visi bijām noteiktā vietā. Kāds amerikāņu sargs mūs sapul-

cināja kadas barakas tukšā telpā. Pēc neilga laika atvēras telpu durvis, un sargu pavadībā telpā ienāca kāds kungs ar diezgan prāvu koferi rokā. Padevis labdienu viņš stādījās mums priekšā kā ev. - lut. mācītājs Strautmanis (tagad miris ASV). Lēnam viņš atvēra kofera vāku, un redzams kļuva mācītāja talārs ar krustu un bībeli virspusē. Novilcis mēteli, to rūpīgi salocījis, viņš to nolika uz kofera vāka. Bez steigas viņš sāka pārģērbties garīdznieka tērpā. Sargpostenis to redzēdams atstāja telpu, un nosēdies durvju ārpusē aizdedzināja cigareti, itkā viņam nebūtu nekāda daļa kas notiek telpā, Šo stāvokli izmantoja mācītājs, veikli izdalot mums līdzpaņemtās cigaretes. Dievkalpojumu iesākām ar kopeji nodziedāto korali: "Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils," kam sekoja dienai un apstākļiem piemērots sprediķis. Pēc tam viņš pastāstīja, ka ir atrastas mūsu izmestās zīmes un uz šo pamatu, ar dažu tautiešu palīdzību viņam ir izdevies dabūt militāro iestāžu atļauju, reizi mēnesī šeit nometnē noturēt dievkalpojumu. Sekoja stāsts par dzīvi DP nometnēs un politisko

stāvokli. Tika atzīmēti arī mūsu vārdi, lai varētu meklēt pēc piederīgiem. Lai nemodinātu sarga neuzticību, viss tas tika stāstīts tādā balss pacēlumā itkā tiktu teikts sprediķis. Pēc vairāk kā stundas uzturēšanos mācītājs sarga pavadīts aizgāja, un mēs atgriezāmies savās vietās. Mācītāja Strautmaņa apmeklējums un dievkalpojums deva mums jaunus morāliskus spēkus un jaunas cerības nākotnē. Starplaikā mācītājs Strautmanis bija panācis, ka ar Sarkanā Krusta palīdzību tika mums piesūtītas paciņas ar ēdamvielām, kas bez šaubām bija vērtīga palīdzība. Tā tas turpinājās līdz 1946. gada maijam, kad tikam pārcelti uz Rēgensburgu atlaišanai no gūsta. Šeit tad arī 27. jūlijā sagaidīju to dienu, kad man un daudziem citiem atvērās gūstekņu nometnes vārti. Tie kas ar mācītāja Strautmaņa palīdzību bija uzzinājuši par saviem piederīgiem, nekavējoši devās turp. Man tādu nebija, un tāpēc nolēmu doties uz Nirnbergu, cerībā ka varēšu atrast pajumti tajā pašā nometnē, kur dzīvo mācītājs Strautmanis. Atlaišanas dienā vairs neviens vilciens uz Nirnbergu

*Regeus
lauga*

negāja, jo tiku atlaists vēlā pēcpusdienā. Nakti pavadīju stacijas tuvumā kādā masu pārnakšņošanas telpā, kura bija pārpildīta gan ar sievietēm, maziem bērniem un vīriešiem, vairumā atlaisti gūstekņi. Agrā rītā devos uz staciju, lai ar pirmo vilcienu dotos uz Nirnbergu. Man pievienojās vēl apm. 10 citi no gūsta atlaistie, kuriem tāpat kā man gala mērķis būs tur, kur varēs apmesties.

Ap plkst 6.00 izkāpam Fišbachas stacijā. Apkārtnē bija sveša, bet tā kā reizi šeit tuvumā kā gūsteknis biju strādājis, tad nenācas grūti orientēties, lai sasniegtu DP Fišbachas nometni.

Soļojām visi bariņā jautri tērzējot, tādējādi izbaudot atgūto brīvību. Par nākotni daudz nedomājām, visu atstājot Dieva gādībā. Pats personīgi visas cerības liku uz mācītāja Strautmaņa gādību, jo biju pārliecībā, ka šī persona darīs visu, kas būs viņa spēkos. Pagājuši par ceļu dažus simtus metrus, mums pretīm tuvojās kāds vīrietis. Izdzirdis mūsu latvisko čalošanu, viņš padevis mums latvisku labrītu aptaujājās, kas mēs esam,

kur gribam iet un t.t. Izrādījās, ka viņš ir DP nometnes policijas sargs. Teicām, ka esam no gūsta atlaistie kaņavīri un gribam meklēt šeit apmešanās iespēju. Viņš pasmaidot norādīja mums ceļu un galveno ieeju nometnē, apmēram kilometru tālāk. Uztvēris viņa smaidu domāju, ka nekas labs mūs negaida. Pēc sarga norādījuma devamies turp uz galveno ieeju nometnē. Šeit nelielā sargu mājiņā sēdēja divi kungi. Izsakot mūsu vēlēšanos, tie tāpat kā pirmais, īgni smaidot paskaidroja, ka viņi nevar mūs nometnē ielaist, to nosacīšot viņu priekšnieks. Teica, lai uzgaidot, jo iešot prasīt priekšniekam ko ar mums darīt. Pēc neilga laika kopā ar aizgājušo sargu, ieradās kāds diezgan patuklis vīrs. Sargs viņam ziņoja, ka mēs gribam iekļūt nometnē. Ka izrādījās, tad viņš bija nometnes policijas priekšnieks. Atkārtoju viņam mūsu nodomu, ka meklējam apmešanās iespējas. Bārgā un paceltā balsī viņš mums paziņoja, ka netiksim nometnē ielaisti. Ja mēs gribam tomēr nometnē iekļūt, tad viņš par to ziņošot nometnes komandantam, kurš tad šo jautājumu izšķiršot. Tākā atbilde neesot pirms

pusdienas sagaidāma, tad varam pienākt pēcpusdienā aptaujāties. Nelīdzēja arī mans norādījums, ka gribu runāt ar mācītāju Strautmani. Viņš uzaicināja mūs atstāt nometnes ieeju, jo pretējā gadījumā izsaukšot MP.

Kā vecam, kara vējos rūditam un gūstu izcietušam, kaŗavīram tas ķērās pie sirds. It sevišķi apvainojoši bija tas, kādā balss pacēlumā un varenības sajūtā tas tika izteikts. Nekā neteicis uzaicināju sev līdzīgos atstāt DP nometnes galveno ieeju. Pagājuši dažus simts metrus, kur ceļš met līkumu, nosēdamies pretējā ceļa pusē krūmajos un pārspriedām ko darīt. Izteicu domu, ka jāpārlicinās vai DP nometne nav iežogota. Ja žoga nav, tad jānogaida, kā mēr nometnes sargs attalinās, un tad pārskrienot ceļu lišus, pa krūmāju ielīst nometnē. Kas gan mums var notikt? Tā arī izdarījām, un kā vēlāk izrādījās, dažu minūšu laikā jau bijam nometnes centrā pie kādas barakas. Visa nometne vēl gulēja saldā miegā, bet mums, lai satiktu mācītāju Strautmani, kā mēr neesam atklāti, ir steidzīgi jārikojās. Atstājis

citus paslēpušos, devos pie barakas un klauvēju pie loga. Tūdaļ, no iekšpuses atsaucās sievietes balss un jautāja, kas ir un ko vēlas? Atvainodamies par agro traucējumu, lūdzu lai man pastāsta, kur dzīvo mācītājs Strautmanis. Saņēmu atbildi ka esmu pie mācītāja loga un viņš tūdaļ, nāksot. Pēkšņi atvērās logs, un manieraudzījis mācītājs izsaucās: "sievīņ, tas ir mans dēls no gūsta! Celies augšā!" Mācītājam iznakot ārā, informēju viņu par notikušo, un pateicu, ka mani līdzgaitnieki guļ paslēpušies krūmajā. Viņš lika visus sapulcināt pie viņa barakas un apgalvoja, ka nevienam mūs neizraidīs, pirms nebūsim paēduši. Par visu gādāšot viņš. To teicis, viņš ātriem soļiem aizgāja. Sapulcējušies pie mācītāja barakas, sēdējām zālē un smējamies par sargu nemākulīgo dienesta pildīšanu. No vienas puses, birokrātija un varenības izpausme, no otrās puses, gaišā saulainā ritā, var nometnē iekļūt vesela grupa un izrīkoties kā grib. Blakus barakās sākās rosība, un bija dzirdāma trauku šķindoņa. Pamazām no visām pusēm sāka nākt sievietes, gan vecas gan jaunas, nesdamas kafejas kannas

un sviestmaizes sķīvus, un tā mums bagātīgi pacienāja. Par to laiku, kāmēr mēs brokastojām, mācītājs Strautmanis nebija stāvējis dīkā, bet panācis to, ka arī mēs neuzņemti DP nometnē varam palikt šeit, un līdz vajadzīgo formalitāšu nokārtošanai, varam iekārtoties kādas barakas bēniņos. Arī sargiem turpmāk jāielaiž katris atlaistais kara gūsteknis.

Pāris dienas te atlaistie gūstekņi nāca un gāja, bet to skaits, kas cerēja šeit atrast apmešanās vietu, bija pieaudzis uz 50-60 personām. Drudžaini sākās nepieciešamo formalitātes kārtošana, bet tikpat drudžaini sākās pārbaudījumi-skrīningi. Ja nemaldos, tad tikai tādām bija izdevība izturēt pārbaudījumu, kurš jau sakumā bija noliedzis, ka nāk no gūsta, noliedzis savu piederību kādai militārai vienībai, un varēja uzrādīt kādu svarīgu dokumentu, un kaut vai no Latvijas. Pie pārbaudes kā tulce (angļu valodā) bija, tagad pazīstamā sabiedriskā darbiniece, mag. phil. Irēne Kubuliņa. Viņai pienākās liela atzinība, ka tulkojot, cik tas bija viņas spēkos, viens

Izskrinātie

otris neapsvērts vārds tika iztulkots pa-
labu pārbaudamām. Izskrinātiem vajadzēja
DP nometni atstāt un pāriet uz netālo
Mazo Langvaseri, tautā saucāmo karavīru
nometni. Šī nometne tika pēc pāris mēne-
šiem likvidēta. Daži izskrinātie, to
starpā arī es, atgriezāties tajā pašā
dienā atpakaļ. Bijam 27 cilvēki. No sā-
kuma mēs nebijām ieskaitīti nometnes ap-
gādē, un dzīvojām no tautiešu žēlastības.
Pamazām mūs iesaistīja dažādos darbos, un
tad arī saņēmām tās pašas devas, ko sa-
ņēma pārējie DP. 20 cilvēki no mums tika
novietoti kādā jaunceltā skārda barakā,
bet 7 kādā telpā, kura bija domāta caur-
braucējiem. Dibinoties sardžu vienībām,
lielākais vairums izskrinātie saistījās
tur, kaut arī tur iekļūt nebija viegli.

12.01.1945
gostekni

uz
sardžu
vienībām

DP Fišbachas nometne.

DP Fišbachas nometne atradās apm. 10 km dienvidos no Nirnbergas pilsētas. No vienas puses, neliels mežs to šķira no Nirnbergas - Regensburgas dzelzceļa līnijas. Otrā un trešā pusē, piekļaujas Nirnbergas - Feucht lokveidā ejošam ceļam, bet ceturto pusi Fišbachas - Langvasera ceļš to šķira no Altenfurtas ciema. Nometne visapkārt ir ieslēgta no meža vai krūmājiem. Šo apgabalu toreizējais Vācijas vadītājs A. Hitlers, bija paredzējis izbūvēt savas partijas un masu sarīkojumu vajadzībām. Uz teritorijas, kur atradās Fišbachas nometne, bija kvadrātu veidā izbūvēti ceļi ar pilnu kanalizācijas un ūdens apgādes zistēmu. Tur atradās 2 samērā lielas mūru ēkas, un vairākas barakas. Mūru ēkas ir agrāk kalpojušas; viena būvbiroja vajadzībām, bet otrā kā materiālu noliktava. Barakās ir mitinājies sargu personāls. DP laikā viena mūru ēka, plašākā, kalpoja kā slimnīca un citām medicīniskām vajadzībām, bet otrā bija ierīkota skola un kalpoja

arī sabiedriskām vajadzībām. Šeit tika rīkotas teātra izrādes, saviesīgi vakari, kora mēģinājumi u.t.t. Vēlāk DP vajadzībām ir tikušas uzceltas vairākas citas barakas. Fišbachas nometne bija tīra latviešu nometne, un tur bija novietotas apmēram 1.500 personas. Turpretīm, nepilnu kilometru tālāk esošā Mercfelda nometnē bija visu baltiešu tautas piederīgie, apmēram 4000 cilvēki. Dzīves apstākļi abās nometnēs bija līdzīgi.

Fišbach

Mercfelda

Kulturālā rosība, it sevišķi Fišbachas nometnē, bija vēra ņemama. Darbojās pamatskola, vidusskola, teātra grupa un koris. Vispār pēc Otrā pasaules kara, Vācijas mērogā, pirmās dziesmu dienas tika izkārtotas DP Fišbachas nometnē 1946.gada jūlija mēnesī. Tajās piedalījās 13 kori ar apmēram 700 dziedātājiem.

*Idy. do
Fišbacha*

1946

Arī mēs atlaistie kara gūstekņi tikam iesaistīti dziesmu dienās sarīkojumu priekšdarbos. Kādu dienu tiku izsaukts uz nometnes biroju. Tur kāds kungs man jautāja, vai mēs atlaistie kara gūstekņi nevarētu palīdzēt sagatavot un uzpost lau-

kumu dziesmu dienām? Protams devu piekrītošu atbildi, jo citas iespējas man nemaz nebija. Tas bija jādara jau tamdēļ, vien, ka bija mums dota atļauja palikt nometnē. Jau dažas dienas pirms dziesmu dienām, no kādas koku zāgētavas atvedām dēļus, gatavojām un rakām zemē stabus, uz kuriem, piestiprinot dēļus, tika radīti soļi klausītājiem. Laukums tika rūpīgi uzkopts un sarīkojuma dienā, agrā rīta stundā, pušķots ar bērzu meijām, kuŗas, gan bez atļaujas, cirtām tuvējā mežā. Mums par darbu tika apsolīta brīva ieeja svētku sarīkojumā. Kad ieradāmies sarīkojuma vietā, mēs netikām tur ielaisti, jo visas vietas esot aizņemtas. Mums norādīja, lai ejot uz apmēram 200 metru attālo mežu, no kurienes mēs varot tikpat labi, un varbūt vēl ērtāki sarīkojumu noklausīties un tam sekot. Rūgtums sakāpa kaklā, bet nekurnēdami devāmies uz norādīto vietu. Tur uz lēzenas nogāzes sasēdušies, vieni paši, kā Dieva atstāti, raudzījamies uz pušķoto svētku laukumu. Drīz sāka raiti plūst pazīstamās dziesmu melodijas, bet mums, mežā sēdošos, tas neiepriecināja. Arī vētrainie aplausi, ar ku-

riem klausītāji izteica savu pateicību dziedātājiem, nespēja mūs aizraut. Kadreiz specīgās un vingrās kaŗavīru rokas bija kļuvušas smagas, bezspēcīgas. Kadreiz slavināta tevmes sargu slava bija nobālējusi, un reizē ar to bijām kļuvuši tautai par lāstu. Protams, tādu nostāju bijām manījuši tikai pie atsevišķam personam, bet arī tas mūs sāpināja. Ar šīm personām arī turpmāk mūsu attiecības neuzlabojās. Otrās līdzigās dziesmu dienas notika Fišbachā tai pašā laukumā 1948. gadā, veltītas Pirmo vispārējo dziesmu svētku 75 gadu atcerei. Šie svētki nebija tik kupli apmeklēti, jo bija sācies izceļošanas vilņi. Arī bijušiem kaŗavīriem vairs nebija jāsēž vieniņiem mežā, bet varēja brīvi sēdēt uz sola. Starplaikā lielākā daļa no viņiem bija saistījušies dienestā pie ASV bruņotiem spēkiem, un no nabagiem kļuvuši par turīgāko tautas daļu Vācijā. Bijām atkal visur mīļi redzēti un cienīti.

Handwritten:
11. dz. d.
Fišbach
1948

Handwritten:
1) Fišbacha 2) Marfilds

Dzīves apstākļi abās nometnēs bija līdzīgi. Bija jādzīvo ļoti saspiesti, vairākam ģimenēm vienā telpā, guļot div-

stāvu gultās. Vienas ģimenes nodalījumu no otra, šķīra no segām veidota siena. Visā telpā atradās viens galds, kas kalpoja visiem un visām vajadzībām. Apkuriņā telpas tika ar malku, kuŗa tika piešķirta no UNRRA, bet ne tādā daudzumā, lai pienācīgi telpu apsildītu. Labākā stavoklī atradās tās telpas, no kurām kāds strādāja pie malkas sagatavošanu. Tie vakarā mājās braucot pārveda malku, cik nu kurais spēja to nest.

Uzturs DP nometnē bija labs un bagātīgā vairumā. Pusdienas tika gatavotas kopējā virtuvē, bet vakariņu un brokastu deva tika izsniegta uz rokas. Tāpat sausā veidā tika izsniegtas arī citas pārtikas vielas un saknes, kas palika parī no kopējās virtuves. Par kopvirtuvi un pārtikas sadali atbildīgs bija mākslinieks M. Geistauts, (tagad ASV) ar kuŗa gādību arī es atradu sev nodarbošanos pie pārtikas sadali.

*Darba vīta
sākas*

1946. gada beigās tika uzstādītas pirmās sardžu un darba vienības pie ASV bruņotiem spēkiem. Cilvēki šīm vienībām

tika pieņemti DP Fišbachas nometnē. Nometnes vadība bija izkārtojusi tā, ka pirmā vieta dodama tiem iestāties šajās vienībās, kas nometnē dzīvo izskrinēti. Tā nu ar šo akciju liels skaits izskrinēto, kā arī prāvs skaits DP personas atstāja nometni. Pēc apmācības laiku Mannheimā, divas no šīm vienībām tika novietotas Fürthā, bet viena Nirnbergā. Ar šādu vienības izvietojumu visi bija apmierināti, jo netika sarautas ģimeņu saites. Vakarā, dienesta brīvie tika ar auto mašīnām nogādāti nometnē, bet rītā atvesti atpakaļ dienestam kazarmēs. Citādi tas bija ar vieniniekiem. Tie pa lielāko daļu nometni apmeklēja reti, jo nebija vēl aizmirsuši pret viņiem vērstos apkaunojumus.

Darba
vadoj:
Firtg
un
Nirnberg

Sākoties izceļošanas vilnim 1948. gadā, nometnes iedzīvotāju skaits saruka, un UNRRA, vēlāk IRO sāka domāt par nometņu apvienošanu. Starplaikā bija atbrīvojušies netālā lielā gūstekņu nometne, un tā Fišbachas un Mercfeldas nometnes tika apvienotas un pārceltas uz bijušo kara gūstekņu nometni Langvaseri. Šeit nu

Valva

bija pārstāvētas visas trīs baltiešu tautas. Dzīves apstākļi šeit bija labāki, un katrai ģimenei, atkarībā no tās lieluma, bija atsevišķa telpa. Latvieši, kas šajā nometnē sastādīja lielāko daļu, novietojās vienā pusē ceļam, bet igauņi un lietuvieši otrā pusē ceļam. No šādu novietojuma sadali tad cēlās arī apzīmējums "Valka". Vēl šodien vecākā vietējā vācu paaudze atcerās šo vārdu, kaut gan daudz reizes aiz neziņas vārdu "Valka", apzīmē par kādu cīņas saucienu. Kulturālā darbība, sakarā ar izceļošanu un gaidām uz izceļošanu, bija pilnīgi apsīkusi, atskaitot kādu dejas vakaru.

Langvass

Sardžu rotas

1948. gadā notika arī sardžu rotas samazināšana. Vienu, tā saukto auto vadītāju rotu Fürthā likvidēja, bet šie cilvēki, kuri vēlējas, varēja uz citiem noteikumiem darbu turpināt. Sardžu rotas abas apvienoja un novietoja Nirnbergā. Caur šo vienību apvienošanu, vienam vai otram bija jāzaudē darbs un jāatgriežās nometnē. 1948. gada oktobrī, šī apvienotā sardžu rota tika pārcelta uz Štutgarti. Lai saudzētu ģimeņu saites, sardžu rotas

vadība un DP Valkas nometnes vadība panāca, ka šī nometne tiek likvidēta un iedzīvotāji pārcelti uz citām nometnēm, vairāk dienvidos. Ar to praktiski DP nometnes Nirnbergā bija likvidētas. Vēlāk, viena daļa no bijušās DP nometnes tika iežogota ar mūra žogu un kalpoja kā nometne asīlmeklētājiem. Šinī laikā arī vārds "Valka" ieguva savu bēdīgo slavu.

Tie baltiešu tautas piederīgi, un arī daži ukraiņi, kuri nevēlējās atstāt Nirnbergu, dzīvoja bijušā nometnes rajonā kā privātpersonas, ieslegušās vācu saimniecībā. Ap 1955. gadu bijušās nometnes rajonā sākās būvdarbi, un drīzi vien tur dzīvojoši bēgļi un bijušie DP atrada jaunus dzīvokļus pierastā apvidū.

Šodien visi pieminētie nometnes rajoni ir apbūvēti un pievienoti Nirnbergas pilsetai. Viss, kas vēl liecina, ka šeit kādreiz ir dzīvojis lielāks skaits latvieši, ir 67 kapu kapiņas Fišbachas kapos, par kuru uzturēšanu kautcik ciešamā kārtībā, tagad rūpejās mazā Daugavas Vanagu Nirnbergas kopa.

* * *

Kā kaŗa gūsteknis nokļuva Nirnbergā 1945. gada jūlija beigās. Par to, ka šeit atrodas kāda vai kādas latviešu nometnes, gūstekņu nometnē nebija zināms. Tādēļ, arī aprakstīju, kā mums izdevās uzņemt sakarus, ar tautiešiem nometnē, kā arī attēloju tos drūmos brīžus, kad no gūsta atlaisti mēģinājām iekļūt nometnē.

Tā kā pie pirmās izdevības iestājās sardžu rotā, tad reizē ar to mani sakari ar nometni tikpat kā pārtrūka. Sakarus uzturēju tikai ar tām personām, kuras izrādīja pretīmnākšanu bijušiem kaŗavīriem.

Izceļojot, sakari samazinājās, un ar tiem tautiešiem, kuri bija palikuši Nirnbergā, tikos latviešu dievkalpojumos. Domāju jau toreiz par latviešu apvienošanu kādā grupā, bet to nevarēju izvest, jo toreizējais Bavārijas apgabala latviešu pārstavis neuzrādīja šai ziņā nekādu interesi. Savu nodomu varēju izvest tikai tad, kad 1960. g. pārņēmu draudzes vadību. Vēlāk, nodibinot DV nodaļu, šo darbu pa-

dziļinājām un varējām sarīkojumos saskaitīt 100 un vairākas personas. Te jāpiezīmē, ka kuplis apmeklētāju skaits nāca no Baltvācu puses. Gadu tecējumā daudziem mirstot, vai arī vecuma vai cita iemesla dēļ apmeklētāju skaits ir sarucis un varam būt laimīgi, redzot sarīkojumā 30-40 personas. Arī senāk labie sakari ar igauņiem ir pārtrūkuši, jo viņi iekšēju nesaskaņu dēļ sadalījās divās grupās un tagad abas ir darbību pārtraukušas.

Tā kā mums jaunas paaudzes pārstāvju nav, tad paliek laika jautājums, cik ilgi varēsim pulcēties...

Augusts Mieriņš

DP nometne "Valka"

Valsts svētki "Valkā"
1948. g. 18. nov.

Latviešu un vācu garīdznieki Fišbachas kapos
pieminekļa iesvētīšanā 1950.g.29. maijā

Roberts Nīkurs - Franku novada latv. nometnes
generālsekretārs pie Fišbachas kapu pieminekļa

Oikūmeniskais dievkalpojums

II Vācijas latviešu dziesmu dienās

Minchenē,
Sv. Mateja baznīcā
1981. gada 6. jūnija
plkst. 15.00

EV.-LUT. DRAUDZE MINCHENĒ

Beidzoties otrajam pasaules karā, starptautiskās organizācijas pulcināja mūs vienkopus bēgļu nometnēs. Tur radās neskaitāmas mazas Latvijas ar skolām, draudzēm un rosīgo sabiedrisko dzīvi.

Protams, tas nevarēja turpināties bezgalībā, tā kā neviens negribēja atgriezties Pad. Savienības okupētā dzimtenē un Vācijā toreiz nepastāvēja nekādas darba iespējas, tad radās valstis, kuras bija ar mieru uzņemt mūs kā darbu spēku. Iesākās liels izceļošanas vilnis ar cerībām un vilšanās. Drīzi redzējām, ka ne visiem piepildījās šīs cerības, jo darbam bija vajadzīgi veseli un stipri cilvēki. Bija arī tādi, kuri nevēlējās atstāt Eiropu. Šiem palicējiem nācas iekļauties vācu saimniecībā, jo līdz šim par mums bija gādājušas starptautiskās organizācijas, tā dažs labs jutās ļoti pamests un pazudis, padots nezināmai nākotnei.

Par laimi mūsu vidū bija arī mācītāji, kuri kā pirmie sāka mūs sapulcināt

un noorganizēt latviešu draudzēs. Minchenē dzīvoja divi mācītāji, Alfrēds Goba un Paulis Brencis.

Jau 1952. gāda māc. A. Goba nodibina Minchenes ev. lut. draudzi, kuŗas pirmais priekšnieks ir agronoms Andrejs Sala, locekļi: Dr. Jānis Krastiņš, Alfrēds Grīnbergs, Rūdolfs Strazdiņš, Irma Svīdere. Revīzijas komisijā Jānis Baltiņš, A. Buks un Nikolajs Taube. Ērģelniece jau no paŗa sākuma ir Alma Trēģere, kura savu pienākumu veic vēl šodien.

Tanī laikā Minchenē bija liels skaits latvieŗu, kā visās pilsētās, kur bija darbojuŗies izceļoŗanas centri. Tā dievkalpojumi, vienā svētdienā, tika turēti trijās vietās, pilsētas centrā Pestīŗanas baznīcā, Moosachas ielā 1 ukraiņu lūgŗanas namā un YMCA's telpas Ludvigsfeldā, kur vienkopus dzīvoja lielākais skaits latvieŗu.

Tur YMCA's telpās tika rīkoti it visi draudzes vakari, noturēta svētdienas skola un tautisko deju mēģinājumumi, jo bērnu un jaunieŗu bija krietns pulciņš.

1957. g. izmainījās draudzes mācītāji, māc. A. Goba aizgāja kalpot vācu

draudzei. Viņa vietā tika izraudzīts mums visiem labs paziņa māc. P. Brencis. Viņam jau tā bija liels draudžu skaits, tā par palīdzi tika luģta lic. teol. Agnese Pone. Viņas galvenais uzdevums bija strādāt ar jaunatni, vadīt svētdienas skolu, kā arī palīdzēt sagatavot jauniešus iesvētei. Līdz ar vikāri A. Poni draudzē ienāca jauna rosība, tika noturētas bībeles stundas, rīkoti literāri vakari ar diskusijām.

1965. gadā māc. P. Brencim rodas redzes grūtības un arī vispārējais veselības stāvoklis kļūst nestabils, tā mūsu draudzē bieži vien nācās darboties māc. prāv. E. Rozītim.

1969. gada 26. aprīlī mūsu iemīļotais māc. Paulis Brencis slēdza acis uz mūžību.

Arī draudzes pārvaldē bija notikušas pārmaiņas. Draudzes priekšnieks šinī laikā bija Imants Grotiņš, locekļi: Dr. J. Krastiņš, R. Strazdiņš, L. Rungaine, A. Priedīte. Revīzijas komisijā: Kr. Smilga, E. Asara, V. Poškus.

1974. gada 18. maijā vikāre A. Pone tiek ordinēta mācītājas amatam, esam

prīecīgi un pateicīgi baznīcas vadībai par šo svinīgo soli baznīcas dzīvē. Par nelaimi arī mācītājas A. Pones veselības stāvoklis nav nekāds labais, tā prāv. E. Rozītis viņai par palīgu izrauga jaunordinēto mācītāju Elmāru Ernstu Rozīti.

1975. g. 20. aprīlī pēkšņi tiek aizsaukts mūžībā draudzes priekšnieks Imants Grotiņš, šī paša gada jūnijā par draudzes priekšnieci apstiprina Irēni Grotīnu.

1977. g. 18. aprīlī aiziet mūžībā mūsu enerģiskā un plānu pārbagātā mācītāja Agnese Pone.

Viņas vietu ieņem mācītājs - tagad prāvests - E. E. Rozītis, kurū jau bijām paspējuši iecienīt un iemīlēt. Uz laiku kā viņa palīgs pie mums darbojās māc. prof. Jānis Rozentāls no Amerikas.

Visi šie mācītāji ir mūs balstījuši un bagātinājuši, esam kopā vadījuši gan prieka, gan bēdu brīžus. Viņi visi ir bijuši lielas un dažādas personības, mūsu sabiedrības neatņemamā sastāvdaļa.

Rosību draudzē un visā sabiedriskajā dzīvē pacēla Brīvības raidītāja darbinieki un viņu ģimenes locekļi. Pāvilam

Brūverim izdevās nodibināt kori, kurš bieži ir kuplinājis mūsu dievkalpojumus.

1981. g. jūnijā Minchenē tika rīkotas dziesmu dienas, tas bija priecīgs un pacilājošs notikums, pie kuru izdošanas draudze ņēma dzīvu dalību, noorganizējot oikumēnisko dievkalpojumu Mateja baznīcā. Dievkalpojumā piedalījās katoļu garīdziniekī Dr. A. Brūmanis un ev. lut. mācītāji: prof. J. Rozentāls, A. Kelle, A. Liepkalns, E. E. Rozītis, K. Zuika. Dievkalpojumu kuplināja operdziedātājs Boriss Piekalnītis un Minsteres ģimnazijas dziedātāju ansamblis.

Tagad dievkalpojumi notiek tikai vienā vietā, Ludvigsfeldā, vēlākos gados celtajā Golgatas baznīcā.

Draudzes vakariem un svētbrīžiem izmantojam "Haus der Begegnung" telpas pašā Minchenes centrā. Šie vakari tiek rīkoti ģimenes dienā, Pļaujas svētkos un notiek arī Ziemsvētku eglītes vakars. Draudze arī piedalās Valsts svētku sarīkošanā. Mēģinam iekārtot tā, lai ik mēnesī būtu dievvārdi. Augusta mēnesī noturam kapu svētkus. Mācītājs un draudzes pārvalde apsveic draudzes locekļus apaļās

jubilejās ar ziediem jeb mazu naudas
velti. Regulāri reizi gadā sūtam ziedo-
jumu Minsteres ģimnāzijai, kā arī gada
pirmo kolekti Minsteres centra būvei.

Irēne Grotiņa

Minchenes ev. lut. draudzes dibinātāji:
draudzes priekšnieks A. Sala, māc. A. Goba,
A. Grīnbergs, D. V. priekšnieks P. Biezais
otrā rindā: J. Baltiņš, R. Strazdiņš, Dr. J.
Kraștiņš, Irma Svīdere, N. Taube, iztrūkst A.
Buks.

DV Salidojums Minchene
Mac. P. Brencis atklāj ar aizlugumu

Valsts svētku sarīkojums
"Haus der Begegnung" telpas, Rauchstr.
Svetku runatajs - V. Kreicbergs

INSULA

8244 Strub / Berchtesgaden

Alten- und Pflegeheim
des Evang.-Luth.
Diakoniewerks Hohenbrunn

VECO ĻAUŽU MĪTNE "INSULA"
STRUBĀ PIE BERCHTESGĀDENAS

Daudz jau biju dzirdējis par "Insulu", bet tikai šogad vasarā izdevās aizbraukt uz šo skaisto zemes stūri Berchtesgādenā, tur, kur Bavārija robežojas ar Austriju. Tagad veco ļaužu mītnē (iemītnieku kopskaits "Insulas" daudzajās ēkās ir 385!) vēl dzīvo 5 tautieši, 2 sievietes un 3 vīrieši: Marija Jurēvica, Īda Zīverte, Dr. Andrievs Elksnītis, Zoršs Lācis un Augusts Grīns.

Mītnes tuvumā dzīvo Emilija Veilande, kuŗa jau daudzus gadus rūpējās par latviešiem "Insulā" - agrāk mītnē dzīvoja un tur nomira viņas māsa Špīgelbergas.

Tagadējā vadītāja, ev. baznīcas ierēdne Uta Riess pastāstīja par šīs iestādes tapšanu un izveidošanu, dabūju arī ieskatīties viesu grāmatā:

Šinī vietā agrāk pastāvēja sporta skola, kura pēc kara kalpoja kā DP noņemne UNRRAs un IRO gādībā. 1950. g. 22. septembrī atnāca pirmie 37 latviešu

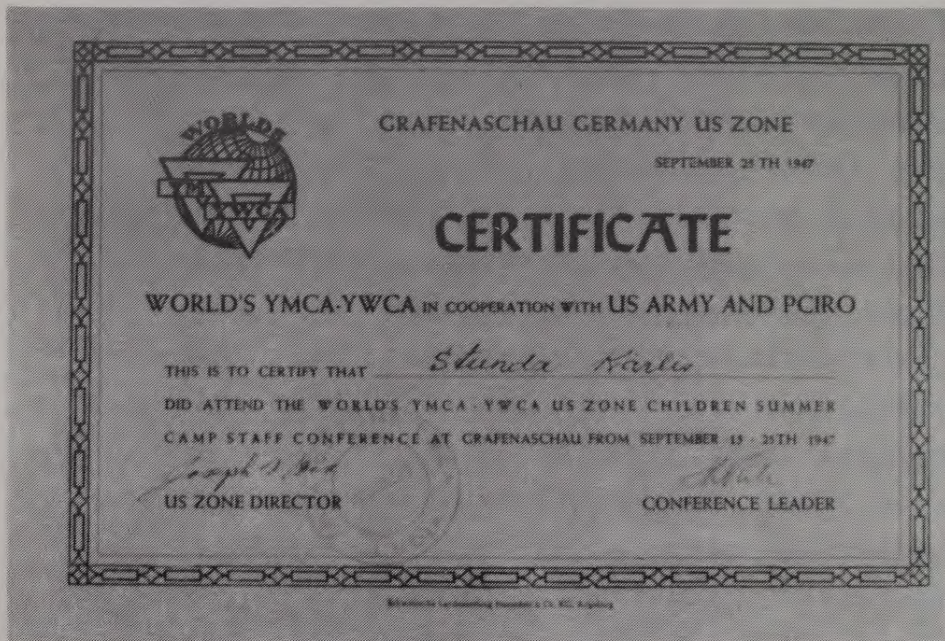
iemītnieki, lai pavadītu savu dzīves vakaru ar igauņiem, lietuviešiem, ungāriem un vāciešiem. Evanģeliskā baznīca ierīkoja šeit veco ļaužu mītni "Insulu". Iesvētīšanas svinībās 1951. g. 6. maijā piedalījās arī archibīskaps T. Grīnbergs ar vairākiem latviešu un cittautu mācītājiem. Pirmais latviešu garīdznieks "Insulas" ļaudim bija mācītājs Voitkus.

Laika tečejumā šeit dzīvojuši vairāki simti latviešu, par ko vēl tagad liecina kapakmeņu ieraksti Berchtesgādenas kalna kapos. Savā laikā šeit arī risinājusies rosīga latviešu kultūrālā dzīve, pastāvējis pat latviešu koris diriģenta Vasiula vadībā.

Daudzi referenti, sabiedriskie darbinieki un mākslinieki šeit viesojušies; ieradušies iedzīvotāju draugi, radi un paziņas. Viesu grāmatā atradu vēl koncerta programmu ar Paulas Brīvkalnes un Borisa Piekalniša vārdiem. Visa šī rosība tagad ir apsīkusī mazā latviešu skaita dēļ, vienīgi mācītājs K. Zuika vēl regulāri atbrauc no Augsburgas, lai savus tautiešus garīgi stiprinātu...

Jānis Liepiņš

JAUNATNES KRISTĪGĀ SAVIENĪBA-JKS

Kārlis Stunda bija JKS sekretārs Rīgā, kad okupanti 1940.g. JKS darbību pārtrauca.

PĀRSKATS PAR YMCA/YWCA's /JKS/DARBĪBU DAŽĀS BAVĀRIJAS VIETĀS

Berchtesgadenes pārvietoto personu /DP/ nometne Insulā (pastāvēja no 1945.g. jūlija līdz 1949.g.28.nov.) dzīvoja apm. nepilns tūkstots iedzīvotāju, no tiem sākumā apm. 800 latviešu.

Pasaules YMCA/YWCA jau no sākuma piedalījās nometnes iedzīvotāju aprūpē, galvenokārt ar sporta materiāliem, grāmatām, rīkojot kursus, filmu izrādes. Apgādāja arī ar latviešu-angļu mācības un baznīcas dziesmu grāmatām latviešu valodā.

Kulturālā dzīve bija ļoti aktīva. Darbojās pamatskola un ģimnāzija. Pastāvēja koris, teātra trupa un citādi pasākumi. Sportam tika piespriesta liela vērtība. Volejbola komandas bija katram dzīvojamam blokam un kopēja nometnes komanda. Bez tam basketbola komanda, kura izveda draudzības spēles netikvien ar citu nometņu latviešu vienībām, bet arī ar ASV armijas un kaimiņu - ukraiņu nometnes Or-

lejk komandām. Aktīva bija arī galda tenisa, novusa un citas sporta komandas. Šie iestādījumi sākumā atradās Latviešu komitejas un pašdarbības pulciņu paspārnē. Tad 1946.g. nodibinājās JKS nodaļa, kuras paspārnē pārgāja lielāko tiesu visi šie pasākumi, atskaitot skolas. Pirmais JKS nodaļas valdes priekšsēdis bija Dr.med. Jānis Vieže, pēc viņa izceļošanas 1948.g. ievēlēja Dr.med. Tālivaldi Kisle. Kā sporta nozares vadītāji darbojās Semeņenko, vēlāk Arturs Rosovs. Pēdējā nometnes gadā radīja JKS/YMCA/YWCA/ eksekutīvā sekretāra posteni. Šajā amatā strādāja Egons Kazekovskis. Šos 3 darbiniekus atalgoja Pasaules YMCA/YWCA. Nometnē kopš 1946.g. beigām darbojās arī skautu un gaidu vienības ("Litenes" 99.vienība), kuras zināmā mērā atradās JKS paspārnē.

Berhtesgadenas (Insulas) JKS nodaļa bija vienīgā nodaļa visā JKS vēsturē, pie kuras darbojās Alpinistu sekcija, ar apm. 12 dalībniekiem. Visi šie jaunekļi bija apmācīti kalnā kāpēji, kā arī daži vēl turklāt kalna palīdzības dienestā.

1949.g.28. novembrī nometni likvidēja. Tās iedzīvotājus pārcēla uz Traun-

šteinas un Mīldorfas nometnēm, dažus arī uz Freilassingu. Mīldorfā, jau darbojās JKS nodaļa Modra Lorberga vadībā, pievienojās arī daži uz turieni pārceltie Berchtesgadenas JKS nodaļas biedri. Mīldorfas nometnē dzīvoja apm. 500 latvieši.

1950.g. 31.janv. arī šo nometni likvidēja un iedzīvotājus pārcēla uz Grāfeņašavu pie Murnavas. JKS darbs, Pasaules YMCA/YWCA's atbalstā, turpinājās aktīvi tālāk, sevišķi Irmas Dankeres vadībā.

Nometnē atradās arī laikraksta LATVIJA redakcija un apgāds. Kulturālā un sabiedriskā darbība bija ļoti aktīva. Darbojās arī skautu/ gaidu vienība ("Cepurīte" 16.) Aģitas Ķiplokas vadībā.

1951.g. šī nometne pārgāja no IRO vācu pārvaldīšanā. Nometnes vadību un darbiniekus, kuŗi galvenokārt bija latvieši, no darba atlaida.

Visos nometnes pārvaldes un citos darbos ielika vāciešus.

Jauna nometnes vadība sākumā negribēja akceptēt nedz nometnes iedzīvotāju tautību komitejas, nedz organizācijas. Vienīgi pēc pirmā nometnes vadītāja no maiņas stāvoklis ļoti uzlabojās.

1952.g. īsi pirms Ziemas svētkiem nometni likvidēja. Tās iedzīvotājus pārcēla uz jaunizbūvētām novietnēm Šongavā un Veilheimā. Lielāko daļu latviešus pārcēla uz Veilheimu, uz kuriem pārcēlās arī laikraksta LATVIJA redakcija un apgāds. JKS darbs Veilheimā netika uzņemts.

Turpetī Grāfenašavas JKS darbs turpinājās Šongavā, kur nodibinājās JKS kopa Egonā Kazekovska vadībā. Šī kopa izvērtā darbu plašumā, iesaistot savā aprūpes darbā arī citas, Šongavas novietnē dzīvojošās tautību grupas. Latviešu JKS pārvaldītās telpās regulāri darbojās latviešu papildskola - vadītājs Artūrs Barons -, ukraiņu un poļu bērnu dārzi un papildskolas, bija arī bibliotēka. Notika dažādi sarīkojumi, nodarbības jauniešiem, spēles, diskusijas, priekšlasījumi, arī dievkalpojumi, kad vācu baznīca kādreiz nebija pieejama. Latviešu JKS iniciatīvā - ar dažu amerikāņu un holandiešu organizāciju palīdzību - daudziem trūcīgiem vai lielgimeņu bērniem tika sagādāti t.s. "krusttēvi", it sevišķi ASV, kuri šiem bērniem sūtīja regulāri naudu un paciņas. No Arnhemā diakonisēm nāca lieli apgērb-

ju u.c. sūtījumi, reizēm tie bija tik bagātīgi, ka JKS kopa daudzas paciņas nosūtīja uz citām latviešu novietnēm.

Ar JKS nacionālā sekretāra Artura Ludriksona gādību latviešu bērni no Šongavas, Veilheimas, Augsburgas u.c. daudzas vasaras no vietas brauca atpūtā uz Holandi, kur tos ļoti viesmīlīgi uzņēma holandiešu ģimenes.

1956.g. augustā YMCA/CVJM "Heimatlosenlagerdienst" (HLD) pieņēma E.Kazekovski par HLD sekretāru, ar aprūpējamo apgabalu Šongava-Ingolštadte-Treuchtlingena-Veisenburga un Regensburga.

Viņa uzdevumos ietilpa bezdzimtenes ārzemnieku, it sevišķi jauniešu aprūpe. Darba lauks bija ļoti plašs: priekšlasījumi, diskusijas, dziedāšana, spēles, filmu izrādes, kā arī sociālā palīdzība, padomdošana gan jauniešiem, gan pieaugušiem, palīdzība vācu iestādēs, atpūtas nometņu rīkošana un vadība, kursu organizēšana, dažādo tautību nacionālo elementu kopšanas veicināšana (radot iespējas noturēt bērnu dārzus, papildskolas, tautas deju grupas, korus, rokdarbus u.c.). Lai visu šo darbu varētu veikt, vajadzēja pa-

līgus uz vietām. Šongavā tādi bija izau-
guši no internacionālās komitejas locek-
ļiem. Citās vietās palīgus vajadzēja kom-
plektēt no atsevišķo tautību sabiedriskā-
jiem darbiniekiem. Ingolštatē šis jautā-
jums atrisinājās viegli: Uz vietas jau
darbojās JKS kopa, latviešu komiteja,
draudze. Radās palīgi - Bērziņa, Hončaru-
ka un Petermaņa kundzes, Jānis Berklāvs
u.c. Krievi, ukraiņi un poļi arī deva
čaklus līdzstrādniekus.

Telpu jautājums arī neradīja nekādas
problēmas. Sākumā bija liela zāle bēgļu
nometnē, vēlāk tika noīrēts dzīvoklis ār-
zemju bēgļu novietnē. Financiālo pusi no-
kārtēja HLD.

Darbs Ingolštatē izvērtās ļoti plašs
un aktīvs. Tāpat kā Šongavā, arī šeit
jaunieši paši bija ļoti aktīvi un saorga-
nizēja dažādas nodarbības.

Regensburgā, Treuchtlingenā un Vei-
senburgā, pieliekot lielas pūles, tomēr
neizdevās cik necik apmierinošu darbu iz-
vest. Pirmkārt pašu ārzemnieku bezintere-
ses dēļ, otrkārt telpu trūkumu dēļ. Pēc
pāris gadiem HLD šajās trīs vietās savu
darbu uzdeva.

Ingolštatē turpretī HLD-YMCA's darbs kļuva tik iecienīts un populārs, ka tās nodarbībās sāka arvien vairāk piedalīties arī apkārtnē dzīvojošie vācu jaunieši, kas lielā mērā veicināja ārzemnieku jauniešu iekļaušanu vietējā sabiedrībā.

HLD centrālā vadība uzdeva HLD sekretāram E.Kazekovskim pagaidām pārņemt aprūpes darbu arī Nirnbergā, Cirndorfā ārzemju bēgļu nometnē, kamēr varēs iesaistīt pastāvīgu sekretāru. Cirndorfā bija caurlaides nometne bēgļiem, kuri tikko ieradušies Vācijā un pieprasījuši azīla tiesības. To starpā nebija neviena latvieša.

Pēc viena gada nostrādāšanas Cirndorfā - reizē arī Ingolštatē un Šongavā - Kazekovskim uzdeva par jaunu aktivizēt HLD aprūpes darbu Rozenheimā, kur tas bija apsīcis, samazinoties uz mazu meiteņu rokdarbu grupiņu.

Rozenheima prasīja lielu darbu, kamēr iegāja atkal nōrmālās slīdēs. Par to jāpateicas vietējiem tautiešiem, kā arī čakliem palīgiem no poļu un ukraiņu tautību grupām. Rozenheimā izdevās izveidot arī draudzības spēles sportā un citās no-

darbībā ar Šongavas jauniešiem. Ļoti labas attiecības izveidojās arī ar Rozenheimas pilsētas pārvaldi. Vairākas reizes bezdzimtenes ārzemnieku bērni, uz ielūgumu, apciemoja pilsētas lielvecāko, uzstājoties ar dziesmām un dejām, tautas tērpos. Pēc kam pilsētas lielvecākais bērnus pacienāja un apdāvināja. Labi sakari bija arī ar vietējo vācu CVJM nodaļu.

Lielākais notikums šajā laikā bija HLD sekretāra noorganizētais starptautiskās jauniešu draudzības dienas. Tajās piedalījās latviešu, vācu, poļu, ukraiņu, krievu, lietuviešu u.c. tautību jaunieši. Pirmās dienās pulcējās atsevišķo tautību jauniešu savās sanāksmēs.

Latviešu jaunieši, skaitā ap 50, no Rozenheimas, Minchenes, Šongavas, Veilheimas un daži arī no Augsburgas, tika viesmīlīgi uzņemti no Rozenheimas CVJM, nododot savas plašas mītnes latviešu rīcībā gan sanāksmēm, gan arī pārgulēšanai. Bija ieradušies arī JKS nacionālais sekretārs Arturs Ludriksons un kā referents Dr. Andris Kadeģis (toreiz vēl students). Sanāksmi atklāja HLD sekretārs E. Kazekovskis. Sveicienus no pilsētas lielvecākā

nodeva viņa vietnieks, no Bavārijas parlamenta izglītības ministrijas valsts sekretārs un CDU frakcijas priekšsēdis prof. Dr.Lauerbachs, kurš arī lasīja referātu. Sveicienus nodeva arī baznīcas un CVJM pārstāvji. Referēja arī JKS nacionālais sekretārs A.Ludriksons. Pēc tam dažādo tautību grupas uzstājās ar folkloras priekšnesumiem. To starpā sevišķi izcēlās un lielāko skatītāju piekrišanu guva latviešu jauniešu grupa savos skaistajos tautas tērpos. Sajūsmināts bija it sevišķi Prof. Lauerbachs un aicināja latviešu grupu uzstāties ar tautas dejām un dziesmām Bavārijas Landtāgā.

Rozenheimas pilsētas pārvalde bija gādājusi par jauniešu paēdināšanu un pārņēma sarīkojuma zāles īres maksu.

Ar 1962.g. 31.decembri HLD-CVJM/YMCA pārtrauca savu darbu līdzekļu trūkuma dēļ. Šo darbu līdz šim varēja uzturēt galvenokārt ar Bonnas valdības līdzekļiem, kas tālāk netika piešķirti. Algas sekretāriem vairs nevarēja maksāt, kālab tos atlaida. Tos mazos līdzekļus, kādi bija Bavārijas CVJM rīcībā HLD vajadzībām, tā izlietoja, lai varētu pagaidām

vēl segt līdzšinējo telpu īres Ingolštātē, Rozenheimā un Šongavā. Bijušais HLD sekretārs vēl nostrādāja visu 1963.gadu brīvprātīgi, bez algas, aprūpējot Rozenheimu un Šongavu. Ceļa izdevumus HLD vēl atlīdzināja. Bet 1963.g. beigās arī šie līdzekļi izbeidzās. Telpas vajadzēja uzteikt, kā Ingolštātē, tā Rozenheimā un Šongavā. Bezdzimtenes ārzemnieku skaitam samazinoties (izmirstot, vai jaunažiem atstājot darba dēļ, šīs pilsētas, u.c. iemeslu dēļ) pašiem nebija vairs pa spēkam telpas uzturēt. Sarucis bija arī latviešu skaits.

Pēc dažiem gadiem apsīka arī JKS darbs Šongavā, biedriem izmirstot vai atstājot Šongavu. 1967.g., kad arī E.Kazkovskis pārcēlās darbā uz Kaizerslauterni, Šongavā palika vairs tikai 8 latvieši un viens bērns, no sākotnēji 37 latviešiem. JKS beidza tur pastāvēt un darboties.

Ķīris

JAUNATNES KRISTĪGĀ SAVIENĪBA - JKS

BAVĀRIJĀ

JKS darbība Bavārijā notika saskaņā ar JKS darbību visā Vācijā un it sevišķi ievērojot toreizējo, pēc kara R.Vācijas sadalījumu dienvidus apgabalā (amerikāņu-franču zonā) un ziemeļu apgabalā (angļu zona).

Pirmās latviešu JKS nodaļas Vācijas angļu zonā nodibināja jau 1945.g. vasarā Libekā un Detmoldā. Pēc tam Vācijas amerikāņu zonā N.Dambrauska vadībā pirmo JKS nodaļu nodibināja Augsburgā. Tai sekoja JKS nodaļas Eslingenā, Vircburgā u.c. 1947.g. JKS nodaļas jau bija gandrīz visās nometnēs, kur dzīvoja latvieši.

1949.g. septembrī Haunštetenē notika D.apgabala JKS nodaļu delegātu konference. Darba kārtībā: Emigrācijas orientācija, Iekļaušanās vācu saimniecībā, Sociālā palīdzība veciem un slimiem.

Ievēlēja jauno D.apgabala JKS valdi: N.Dambrauskis - prezidents, T.Erdmane-Endziņa - 1.viceprezidente, J.Celms - 2.viceprezidents, locekļi - V.Latsone, J.Pā-

lens, Dr.T.Kisle un J.Lācis.

Cik un kur īsti JKS nodaļas no 1947.-1951.g. Vācijas D.apgabālā bija, nav vairs iespējams uzzināt. D.apgabala JKS sekretāra J.Ozola birojs līdz apm. 1950.g. atradās Eslingenā. J.Ozolam izceļojot biroja papīrus laikam pievēca veco papīru un lūžņu tirgotāji. Pēc tam D.apgabala JKS sekretārs kļuva M.Lorbergs ar biroju Minchenē. M.Lorbergs izceļojot biroja archīvu nodeva Minchenes JKS nodvaldes priekšsēdim, kuŗa pagrabā ugunsgrēkā JKS archīvs sadega. Dažas ziņas par JKS nodaļām Bavārijā līdz 1951.g. varbūt var atrast tā laika latviešu laikrakstos.

No dažiem JKS D.apgabala apkārtrakstiem, kuri atrodas JKS nacionālā sekretāra archīvā, redzams, ka ap 1950./51.g. un vēlāk JKS nodaļas Bavārijā ir bijušas: Ambergā, Ansbachā, Augsburgā, Berchtesgadenā, Grafenašavā, Ingolstadtē, Memingenā, Minchenē-Ludvigsfeldā, Minchenē-Mosachā, Rozenheimā, Veilheimā, Virzburgā, Traunšteina un Šongavā.

Aktīviem JKS darbiniekiem izceļojot, daudzas JKS nodaļas beidza darboties. Likvidējot nometnes un to iedzīvotājus

izvietojot jaunuzceltos dzīvokļos, tikai dažās vietās izdevās no jauna nodibināt JKS nodaļas un atjaunot darbību.

Tādas vietas Bavārijā bija: Berchtesgadenā-Strub veco laužu mītne "Insula", Ingolštatde, Memingena, Minchen-Ludvigsfelda, Rozenheima, Vircburga un Šongava.

1951.g. vasarā vēl notika pēdējo reizi bērnu vasaras nometnes. Ar 1952.g. novembri līdz 1953.g. vasarai Pas.Y/Y vēl sarīkoja Z.un D.apgabalos par dažādiem tematiem vairākus, trīs dienu ilgus jaunatnes vadītāju kursus. Šinīsursos par nelielu atlīdzību kā lektori darbojās pašu bezdzimtenes ārzemnieku (D.P.) tikko izglītotie un ievēlētie, seši, dažādu tautu Y/Y nacionālie sekretāri. Kursu administratori, katrs savā rajonā, bija 7 (4 un 3 D.apgabalā) vēl amatā esošie Pas.Y/Y sekretāri (Field Representative). Minchenē, Bavārijā Pas.Y/Y sekretārs bija Modris Lorbergs.

Ārzemnieku bēgļu aprūpi no Pas.Y/Y pamazām pārņēma jaunizveidotā, kopīga vācu CVJM un Pas.Y/Y organizācija ar saīsināto un tomēr garo nosaukumu - HLD,

CVJM/YMCA. (HLD = Heimatlosen-Lager-Dienst). Tās dienestā pārgāja arī tikko minētie, pēdējie 7 Pas.Y/Y sekretāri. Kad Pas.Y/Y līdzekļi vairs nebija un jaunai organizācijai līdzekļus deva Vācijas valdība, darbību paplašināja, pieņemot dažādu tautību Y/Y darbiniekus par sekretāriem bēgļu aprūpes darbā. Vācijā tad ārzemnieku un vācu bēgļu aprūpes darbā strādāja vairāk nekā 100 HLD, CVJM/YMCA sekretāri. Starp tiem Bavārijā 3 latvieši: M.Lorbergs, Lorberga kdze un Egons Kazekovskis. Šo sekretāru galvenais uzdevums bija atvieglot bēgļiem, it sevišķi ārzemju bēgļiem, iekļauties vācu saimniecībā.

Sliktās baraku un kazarmju nomietnes tika likvidētas un nomētņu iemītnieki izvietoti jaunuzceltos dzīvokļos. Ārzemju bēgļu vairums bija tādi, kuri nebija varējuši izceļot: veci, slimi, invalīdi un daudz bērnu ģimenes. Bija gan labi dzīvokļi, bet nacionālā sabiedriskā un kultūras rosība, bibliotēkas, skolas, jaunatnes grupas u.c. bija jānodibina un jāizveido no jauna. Šim nolūkam nebija līdzekļi un nebija arī telpas. Ar HLD,

CVJM/YMCA palīdzību un līdzekļiem dažos jaunceltņu ciematos (Memingenā, Rozenheimā, Ingolštadtē) sabiedriskām vajadzībām irēja un iekārtoja vienu dzīvokli. Šiem HLD sekretāriem bija savā darbības rajonā jāaprūpē visu tautību bēgļi. Jāsagāda un jāiekārto sabiedriskās telpas un jāvada jaunatnes grupu nodarbības. Ārpus kārtējā darba laika sekretāri papildus varēja veikt nacionālos pienākumus. Tā piem. E.Kazekovskis paša ierosmē sagādāja no Bavārijas valdības līdzekļus un nedēļas nogalēs rīkoja latviešu jaunatnes sanāksmes. HLD sekretārs A.Cipulis ar darba vietu Šlesvig-Holšteinā ikgadus Baltijas jūrmalā, CVJM īpašumā sarīkoja latviešu bērnu vasaras nometni un 1964.g. Hamburgā rīkoja 1.Eiropas latviešu dziesmu svētkus.

Līdzekļu trūkuma dēļ, ap 1967.g. HLD pamazām sekretārus atlaida un bēgļu aprūpes darbu pārtrauca. Līdzekļu devēja, Vācijas valdība, uzskatīja, ka turpmāk bēgļu aprūpes darbs nav vairs nepieciešams un bēgļi ir iekļāvušies vācu saimniecībā.

Pārnacionālās YMCA/YWCA apvienības ierosmē Minchenē-Ludvigsfeldā sabiedris-

kām vajadzībām ar HLD palīdzību, pašu ziedojumiem un talkām, uzcēla mazu YMCA namu. Šo namu, bez latviešiem, palīdzēja celt un izmantoja arī citu tautību piederīgie. Vēlāk, kad vācu katoļu baznīca M.-Ludvigsfeldā uzcēla draudzes namu, latviešu sarīkojumi notika šinī katoļu namā.

Tagad mazliet par pēdējām latviešu JKS nodaļām Bavārijā.

Minchenē latvieši dzīvoja vairākās kazarmju un baraku nometnēs. JKS nodaļas bija M.-Ludvigsfeldā un M.-Mosachā. Mosachas JKS nodaļa Kofska vadībā darbojās īsu laiku, bet bija izcila ar latviešu rokdarbiem un rīkoja latviešu rokdarbu izstādes. Likvidējot nometnes, vairums latvieši dabūja dzīvokļus M.-Ludvigsfeldā. Dilstot biedru skaitam, atsevišķas latviešu organizācijas vairs nebija spējīgas sarīkot sarīkojumus. Tamdēļ Minchenē jau 60to gadu sākumā atsevišķo latv. organizāciju (DV, JKS, Komiteja, Invalīdi un draudzes) valžu priekšsēži izveidoja vietējo organizāciju sadarbības komiteju, kuŗa rīkoja latviešu sarīkojumus. Tas

vairākus gadus bija pirmreizējs pasākums visā Vācijā. Citās vietās šim piemēram sekoja tikai pēc apm. 10 gadiem.

Minchenes JKS nodaļas darbība pārtrūka, kad nomira energiskais valdes priekšsēdis Gunārs Fromholds. Patreiz Minchenes nodaļa ir vairs vienīgā JKS nodaļa Bavārijā. Pastāv gan, tā sakot uz papīra, bet nekāda darbošanās nenotiek.

Ingolštadtē pie JKS nodaļas Valfrīda Bērziņa vadībā pastāvēja un sekmīgi darbojās patstāvīga kultūras daļa. Tai bija mākslas kritiķu augsti vērtēts latviešu teātris, bibliotēka, ar vairāk nekā 100 tikko jauniznākušām latviešu grāmatām, lasītava ar latviešu laikrakstiem un žurnāliem, papildskola un svētdienas skola. Kazarmju nometnē nebija piemērotas telpas teātra izrādēm, tamdēļ tās īrēja pilsētā, kur notika latviešu teātra izrādes. Ingolštatdes JKS teātris viesojās arī citās latviešu novietnēs Bavārijā. Bibliotēkas grāmatas pret nelielu atlīdzību izsūtīja pa pastu lasītājiem arī citās vietās. Šī bija vienīgā latviešu "ceļojošā bibliotēka" Vācijā.

Kad V.Bērziņš atrada darbu amerikāņu armijas darba vienībā Kaiserslauternā un galvenais teātra aktieris Jānis Zorgis darbu Minchenē, Ingolštadtes JKS latviešu teātris un kultūras daļa apsīka.

Kad no kazarmēm latvieši pārvietojās jaunuzceltos dzīvokļos, ar HLD palīdzību JKS nodaļa dabūja vienu dzīvokli sabiedriskām vajadzībām - skolām, bibliotēkai un mazākām sanāksmēm un sarīkojumiem. Vēlāk vācu ev. baznīca latviešu novietnes tuvumā uzcēla baznīcu un draudzes namu. Latviešu dievkalpojumi un sarīkojumi tagad notiek vācu baznīcas jaunceltnēs. Ingolštadtes JKS nodaļa beidza darboties, kad satiksmes nelaimē mira tās čaklā valdes priekšsēde, farmaceite Katrīne Krīgera kundze.

Vircburgas JKS nodaļai Wörth kazarmēs piederēja liela sarīkojumu zāle ar klavierēm. Te notika arī dievkalpojumi, citā kazarmju blokā bija telpas papild- un svētdienas skolām, lasītavai un mazākiem sarīkojumiem. Kad kazarmes nojauca un to vietā uzcēla dzīvokļu mājas, izdevās izkārtot, ka kazarmju bloku, kurā bija sa-

rīkojumu zāle, nojauca kā pēdējo. Tā latviešiem, jau atrodoties jaunajos dzīvokļos, vēl joprojām piederēja plaša sarīkojumu zāle. Kad arī šo kazarmju bloku nojauca, latviešu dievkalpojumiem un sarīkojumiem atrada telpas tuvumā esošā vācu katoļu baznīcas namā. JKS nodaļa beidza darboties, kad valdes priekšsēdis prāv. Dr.V.Sanders nomira.

Šongavā jaunceltos dzīvokļos bija maz latvieši, bet aktīvs JKS kopas valdes priekšsēdis Egons Kazekovskis. Pateicoties viņa aktīvam darbam, Šongavā nodibināja starptautisku Y/Y komiteju un ar HLD atbalstu šī komiteja dabūja sabiedriskām un kultūras vajadzībām dzīvokli. Tur ierīkoja bibliotēku, lasāmgaldu un telpas skolām.

Memingenas JKS nodaļa ar tās aktīvo un ilggadīgo valdes priekšsēdi Alfrēdu Pinķi bija viena no aktīvākām JKS nodaļām Bavārijā. Tur kā biedri starp citiem bija gen.O.Dankers un kundze Irma (JKS centr. valdes priekšsēde un Pārnac. Y/Y apv. 1.viceprezidente), redaktors O.Kalējs

u.c. JKS nodaļas rīcībā ar HLD gadību bija prāvs dzīvoklis, kur darbojās skolas, bibliotēka un notika latviešu organizāciju sarīkojumi. Kad vācu baznīca uzcēla savu namu, šo dzīvokli vairs nevajadzēja un sarīkojumi tagad notiek šinī vācu baznīcas namā. Bibliotēka gan bija jānovieto A.Piņķa pagrabā. Kad A.Piņķis mira, JKS nodaļa beidza darboties un bibliotēku ar vairāk nekā 100 latviešu grāmatām pievāca veco papīru tirgotāji.

Berchtesgadenas-Strub veco laužu mītne "Insula". Kad beidzās lielā izceļošana un likvidēja nometnes, ārzemnieku ap 60 gadiem un vecākus izvietoja veco laužu mītņēs. Tāda Bavārijas veco laužu mītne tika ierīkota Berchtesgadena-Strub lidotāju kazarmēs. Šīs kazarmes, salīdzinājumā ar citām kazarmēm bija ērtākas un labākas, bet vieniniekiem bija jādzīvo 4 personām vienā istabā. Tas radīja strīdus un nepatīkšanas, sevišķi, ja istabas iemītnieki bija dažādu tautu piederīgie. "Insulā" bija aktīva JKS nodaļa ar apm. 30 biedriem. Notika priekšlasījumi, bībeles stundas, padomdošana, bija prāva latviešu

bibliotēka u.c. Vairāki JKS nodaļas biedri bija ar pabeigtu universitātes izglītību un bijušie Latvijas augstāki valsts ierēdņi un sabiedriskie darbinieki. Starptiem Frīda Olava kdze, Juris Zankevics - iekšlietu ministrijas departamenta direktors u.c. JKS nodaļai bija grūtības ar vietējo mācītāju, prāv. Voitku. Prāvestam nepatika JKS, jo nometnē, kur prāvests agrāk bija dzīvojis, prāvesta brāļa dēls, mācītājs A.Voitkus bija Pas. Y/Y dienestā un Y/Y piederošie sportisti kādreiz dievkalpojuma laikā skaļi spēlējuši bumbu. Latvijā kādu laiku biju prāvesta skolnieks un trimdā labi draugi, man tomēr neizdevās panākt saprašanos starp JKS nodaļas valdi un prāvestu. JKS biedru skaits pamazām saruka. Daudzi mira, cietiem nepatika kalni un pārcēlās dzīvot Delmenhorsta veco laužu mītnē pie Brēmenes. Pēdējā aktīvā JKS valdes locekle palika kasiere un mantzine Jūlija Dambrovskā. Kādu dienu pa pastu saņēmu no viņas JKS nodaļas kases grāmatu u.c. dokumentus. Pēc tam uzzināju, ka viņa pēc dokumentu nosūtīšanas, nākošajā dienā mirusi.

Rozenheimā izceļošanas dēļ, latviešu skaits pēkšņi saruka. Pēdējā JKS valdes priekšsēde bija zobārste Dr.Sadde kundze. Kad viņa nomira, arī JKS kopa beidza darboties un pastāvēt.

Arturs Ludriksons

A.un H. Ludriksoni ar holandiešu ciemiņiem
E.un A. Bos 1955.g.24.jūnijā Vācijā.

Cīrichē, Šveicē. JKS pārstāvji Oskars Dankers,
Irma Dankere un Egons Kazekovskis ceļā uz
Internacionālā Kristīgā Miera Dienesta bij.
kaŗa gūstekņu un invalīdu starptautisko
konferenci.

Bavārijas apgabala latviešu nometņu
STATISTISKAIS PĀRSKATS

(par laiku no emigrācijas sākuma līdz
1947.g. 31. martam)

***** nometnes *****	***** dibināšanas datums *****	***** latviešu skaits *****
1. Amberga	VI 1945.g.	232
2. Ansbacha, Hindenburg Post	VI 1945.g.	1196
3. Augsburga, Haunstetene	VI 1945.g.	1102
4. Augsburga, Hochfelda	2.VII 1945.	1944
5. Bad Verishofena		263
6. Baireita		547
7. Bamberga	VI 1945.	246
8. Dingolfingena privāti dz.	VI 1945.	16
9. Dinkelsbīle	V 1945.	264
10. Eichstate	12.I 1946.	95
11. Erdinga, priv. dzīv.		24

12. Erlangena	30.V 1945.	807
13. Fišbacha	27.VI 1945.	1638
14. Guncenhausena	VIII 1945.	247
15. Haga	XII 1945.	179
16. Hersbruka	20.VI 1945.	1583
17. Ingolštate	6.V 1945.	538
18. Insula, Berchtesgadena	X. 1945.	657
19. Kaufbeurena	15.V 1945.	42
20. Kemptene	11.V 1945.	474
21. Kleinketza "Ausma"	18.VII 1945.	1016
22. Kronacha	1.VII 1945.	99
23. Landshüte	X. 1945.	111
24. Markttredvica-Pershing		
Warren	25.VII 1945.	217
25. Markttredvica-Hotel		
Kästnerbräu	3.VII 1945.	100
26. Markttredvica-Bahnhof		
Hotel	1.XI 1945.	141
27. Markt-Neubeurena	1.III 1946.	67
28. Memmingena-Fliegerhorst	X 1945.	923
29. Memmingena-		

Memmingenber	VI 1945.	244
30. Memmingen-Hirschgasse	VII 1945.	202
31. Mittenthalde	VI 1945.	88
32. Mildorfa	1.XI 1945.	369
33. Minchene, priv. dziv.	27.VI 1946.	460
34. Minchene-Grünwalde	V. 1945.	107
35. Minchene-Freimanes kazarme	V. 1945.	866
36. Neuburga	VII 1945.	159
37. Neu-Öttinga St.Paulus Stift	1.IX 1945.	472
38. Neu-Öttinga-Shigler	15.XII 1945.	129
39. Obernburga	pec kara beigam	12
40. Pegnica	V. 1945.g.	327
41. Rebdorfa	17.VII 1945.	298
42. Regensburga Ganghofersiedlung	23.IV 1945.	121
43. Regensburga Von der Tannkaz.	4.IX 1946.	1376
44. Rotenburga		206
45. Rozenheima		158

46. Straubinga, priv.dzīv.	53
47. Tiršenreita	97
48. Traunšteina-Kurhaus	287
49. Traunšteina-Stadtplatz	89
50. Valka	1514
51. Veidena	dib.X. 1946.
52. Veisenburga	1235
53. Veisenštate	12.X 1945.
54. VunziĶele	195
55. Vircburga-Centrāla nometne	25
56. Vircburga-rietumu nom.	5.X 1945.
57. Vircburga-ziemeļu nom.	115
	29.VI 1945.
	2983
	560
	572

Kopā 26.573 latvieši

=====

KULTURĀLĀ PĀSDARBĪBA

Darbojušies pasākumi:

- 1) 31 nometnē kori un dubultkvarteti ar 1074 dalībniekiem
- 2) 10 " orķestri " 77 "

3)	20	"	dramatiskās kopas	"	419
4)	3	"	literārās	"	47
5)	34	"	sportistu	"	1950
6)	33	"	šachistu	"	727
7)	2	"	mūzikas	"	67
8)	4	"	makšķernieku	"	258
9)	1	"	mākslinieku	"	3
10)			nometnēs tautu deju	"	42
11)	1		nometnē bridžistu kopa	"	12
12)	1	"	galda tenisa	"	82
13)	1	"	mednieku	"	60

Kopā 4818 dalībnieki

Kulturāli sarīkojumi:

a)	svētku akti	34	nometnēs	197	reizes	ar	36.650	apmeklētājiem
b)	teātra izrādes	31	"	360	"	"	139.263	"
c)	koļa koncerti	28	"	132	"	"	40.488	"
d)	solistu "	34	"	392	"	"	93.612	"
e)	literārie vak.	21	"	165	"	"	83.531	"
f)	baleta izrādes	22	"	83	"	"	39.880	"

g) laika dienu sv.	31	"	81	"	"	19.863
h) mākslas izstādes	33	"	57	"	"	44.671
i) dziesmu dienas	5	"	5	"	"	22.900
j) ekskursijas	31	"	116	"	"	9.268
k) sporta sacen.	32	"	859	"	"	73.357
l) deju vakari	32	"	338	"	"	51.752
m) bērnu rīti	18	"	61	"	"	13.694
n) rakstnieku dien.	12	"	2	"	"	4.174
o) karnevāli	2	"	2	"	"	950
p) bērnu svētki	3	"	1	"	"	1.290
r) jautrības vak.	2	"	3	"	"	1.259
s) mirušo piemīpa	1	"	1	"	"	200
t) darbu izstādes	1	"	1	"	"	3.200
u) tautisko deju V.1		"	4	"	"	620
v) skautu sarīkoj.	2	"	6	"	"	3.220
z) nometnes gada svētki	1	"	1	"	"	810

Kopā 38 nometnēs 2.867 reizes ar 684.651 dalībnieku

Periodika:

a) Bavārijas apgabālā iznāk vai iznākušī 28 periodiskie izdevumi,

(6 iespiesti, 17 rotatora tehnikā un 5 mašīnrakstā) ko vadījuši 25 redaktori.

b) Iznākušo numuru skaits 3006.

c) Iznākušo eksemplāru skaits 1.199.417.

Bibliotekas 36 nometnēs ir 38 ar kopējo grāmatu skaitu 16.833

Lasāmgaldi ir 19 nometnēs.

Žurnālu abonenti:

1) "Ceļš"	1320 eks.
2) "Laiks"	2541 "
3) "Sauksme"	1374 "
4) "Jaunais vārds"	701 "
5) "Ilustrētais vārds"	3124 "
6) "Trīs Zvaigznes"	538 "
7) Vacu žurnāli	225 "
8) Angļu "	60 "
9) Franču "	42 "
10) Pārējie	53 "

Kopā 9978 eks.

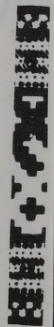
Laikrakstu abonenti:

1) Nometnes laikraksts 3134 eks.

2)	"Tēvzeme"	4872	"
3)	"Latvija"	3780	"
4)	"Latviešu Ziņas"	1742	"
5)	"Nedēļas apskats"	585	"
6)	Pārējie latv. laikr.	785	"
7)	"Die Neue Zeitung"	932	"
8)	Vietējais vācu laikr.	622	"
9)	Angļu, amer. laikraksts	132	"
10)	Franču	44	"
11)	Pārējie	202	"

Kopā 16.830 eks.
=====

Izvilkumi no
L.Rumaka sastādītas statistikas

PĒCVĀRDS

Nosledzot šo pārskatu par Bavārijas latviešu 40 trimdas gadiem, apzinot, ka šim izdevumam ir saturiski un tehniski trūkumi - daudz kas ir mainījies grāmatas tapšanas laikā. Piemēram, "Insulas" iemītnieku latviešu skaits ir atkal sarucis, Dr.A.Elksnītis ir nomiris 95.g. vecumā, arī JKS nodaļa Minchenē savu darbību izbeigusi ar beidzamās pārstāves aiziešanu aizsaulē. Turpretī, Minchenē kopš ilga laika šogad dzimstība pārsniegusi mirstību un nodibināts jauns latviešu kompjūteru uzņēmums.

Starplaikā dzirdēts, ka vēl vienam otram tautietim ir vēl materiāli par šeit aprakstīto periodu, arī par tādām latviešu novietnēm, kas šeit nav aprakstītas.

Laipni lūdzu šos materiālus man atsūtīt, jo, kas zin, varbūt ka radīsies redakcijas štābs, kas sagatavos pamatīgāku dokumentāciju par 50 trimdas gadiem Bavārijā. Vēlreiz pateicos par daudzkārtējo palīdzību!

Minchenē, 1986.g. 11.novembrī

J.L.

KĀRLIS KANGERIS, PĀRSKATS PAR LATVIEŠU
KARAVĪRU GŪSTU RĪCĪBU, 1945. G. XXV, 1985.

SATURA RĀDĪTĀJS

lpp.

Arturs Cipulis

Izdevums - "jubilejas" zīmē..... 5

Jānis Liepiņš

Ievadam..... 7

Pāvils Brūvers

Radio Brīvā Eiropa Minchenē.....10

Jānis Sproģis

Latvieši DP Nometnēs Augsburgā.....15

Ignats Blažēvics

Latgaļu aktivitāte Bavārijā.....22

Leons Gutbergs

Kaŗa Invalīdu Nams "Gauja".....31

Kārlis Zariņš

Ingolstadtes DP nometne.....34

Arnolds Vilipsons

Latviešu dzīve Memmingenā.....42

Eduards Vaļuks	
Vircburgas nometnes un DV nodaļa.....	88
Irēne Kubuliņa	
Atmiņas par DP nometnēm Nirnbergā I..	100
Augusts Mieriņš	
Atmiņas par DP nometnēm Nirnbergā II.	124
Irēne Grotiņa	
Ev.-lut. draudze Minchenē.....	149
Jānis Liepiņš	
Veco ļaužu mītne "Insula".....	158
Egons Kazekovskis	
Pārskats par	
YMCA/YWCA/JKS darbību Bavārijā.....	161
Arturs Ludriks	
Jaunatnes	
Kristīgā Savienība Bavārijā.....	171
Pielikums	
Bavārijas nometņu	
statistiskais pārskats.....	184

BALTISCHES REISEBÜRO

A. u. W. WENCELIDES · BAYERSTR. 37/1 · 8000 MÜNCHEN 2 · TEL.: 089/593653 u. 593694

U Z R Ī G U 1987 . g a d ā

über 25 Reiseternine

FLUGREISEN mit LUFTHANSA
ab jedem westdeutschen Flughafen

SCHIFFSREISEN ab Travemünde
über Helsinki und Tallinn

BAHNREISEN ab Hannover
über Berlin und Wilna

Uz pleprasījuma piesūta izvēlēta ceļojuma detalizētu piedāvājumu.

BALTISCHES REISEBÜRO

Šo dokumentāciju atbalstījuši:

BAYERISCHES STAATSMINISTERIUM
FÜR ARBEIT UND SOZIALORDNUNG

BALTISCHES REISEBÜRO /WENCELIDES/

DAINAS GOBIŅAS FONDS, ASV

DV MINCHENES NODAĻA

LATVIEŠU TAUTAS KOPIĒBA VĀCIJĀ

TENIS LIEPIŅŠ, spīdcauruļu fabrikants
Solingenā

SIRSNĪGS PALDIES VISIEM !

BALTISCHES REISEBÜRO

A. U. W. WENZELIDES-BAYERSTR. 37A 8000 MÜNCHEN 2 TEL. (089) 31 31 93

U Z R I G U . g a ä
über 2 Reisetage

FLUGREISEN
ab jedem westdeutschen Flughafen
BAYERISCHES STAATSMINISTERIUM
FÜR ARBEIT UND SOZIALORDNUNG
SCHIFFSREISEN
über Helsinki und Tallinn
BAHNREISEN
ab Hannover
über Berlin

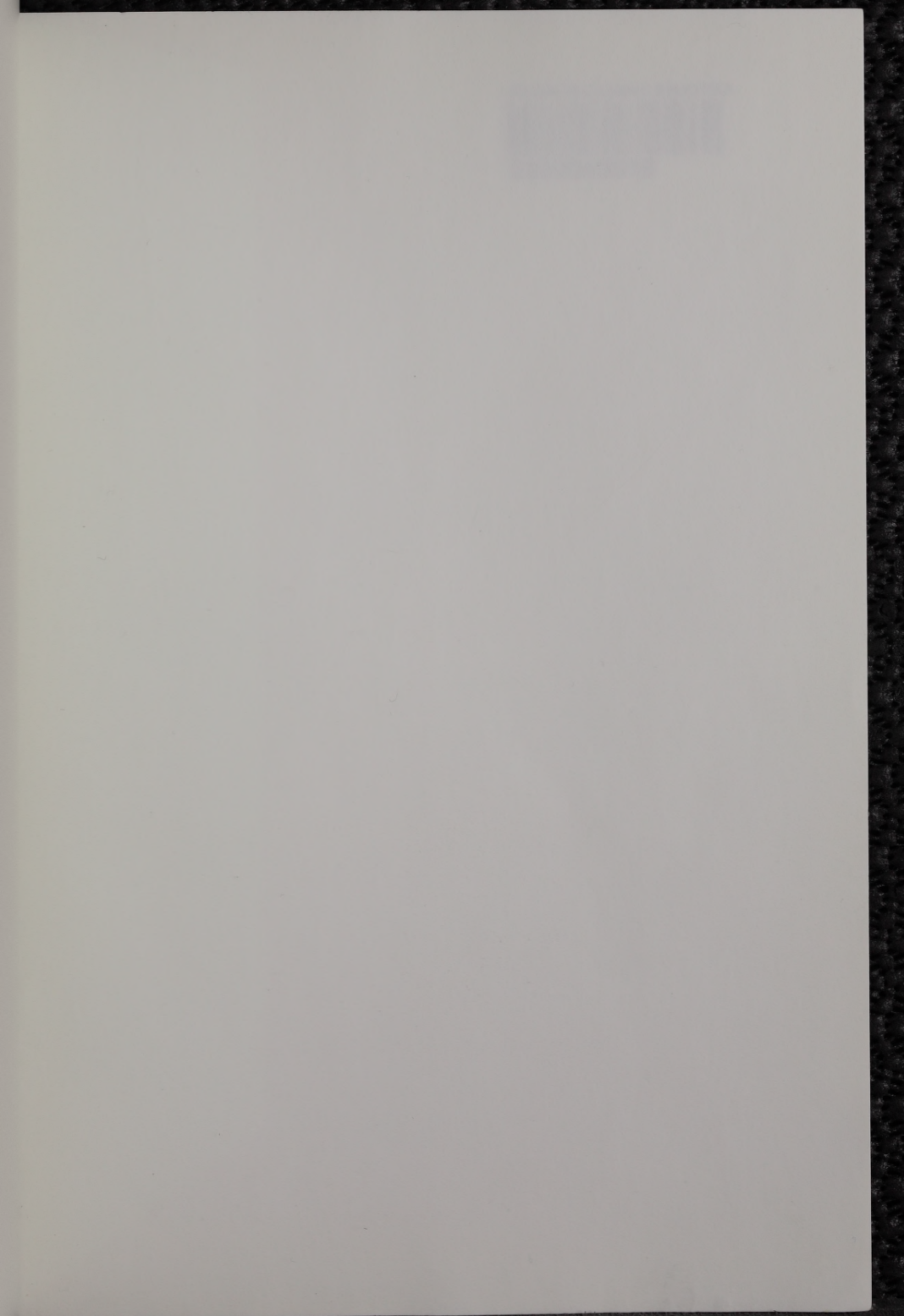
Auflage : 500 Stück

Satz: Bodiū&Chmelewski Verlag
Therese-Giebse-Allee 23
8000 München 83
Tel. (089) 637 70 02

Offsetdruck: Jon Dumitru
Siegfriedstr. 3
8000 München 40
Tel. 34 31 93

Umschlag und lay-out, Radu Barbulescu

BALTISCHES REISEBÜRO

Anlage - 100 Stück

*Verz. Bodiak-Chmelowski Verlag
Friedrich-Greif-Str. 25
8000 München 82
Tel. (089) 637 70 02*

*Offendruck - Jon Dantzer
Siegfriedstr. 1
8000 München 40
Tel. 74 11 97*

Druck- und Layout - Rada Buchdruck

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0302043916

2.00

98-3
L235